

STRATEGIA
ROZWOJU
MIASTA NOWY
TARG NA LATA
2019-2023
Z PERSPEKTYWĄ
DO ROKU 2030

M I A S T O
NOWY TARG

2030

Opracowanie:

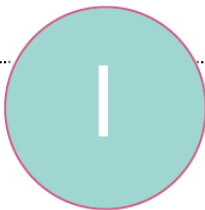
Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

www.deltapartner.org.pl

Nowy Targ, 2019 r.

Spis treści

I Wprowadzenie i najważniejsze zapisy strategii.....	4
1.1 Czym jest Strategia Rozwoju?	4
1.2 Proces pracy nad Strategią	4
1.3 Najważniejsze zapisy Strategii	5
1.4 Spójność z innymi dokumentami strategicznymi	6
II Diagnoza Nowego Targu i bilans strategiczny	11
2.1 Rys historyczny miasta i uwarunkowania lokalizacyjne	11
2.2 Powiązania funkcjonalne miasta jako ośrodka o ponadlokalnym charakterze	13
2.3 Stan zagospodarowania przestrzennego miasta	15
2.4 Sytuacja demograficzna.....	18
2.5 Gospodarka i rynek pracy	23
2.6 Infrastruktura i komunikacja.....	32
2.7 Usługi publiczne.....	35
2.8 Społeczeństwo obywatelskie	47
2.9 Bilans strategiczny	49
III Wizja miasta i kierunki rozwoju	52
3.1 Misja i wizja rozwoju Nowego Targu	52
3.2 Wyznaczone obszary interwencji strategicznej	54
3.3 Strategiczne plany rozwojowe	62
IV Wdrażanie i monitoring	79
4.1 Odpowiedzialność, monitorowanie, ewaluacja i system aktualizacji	79
4.2 Komunikacja społeczna Strategii	81
4.3 Wskaźniki realizacji Strategii	81
Zestawienie grafik, tabeli i rysunków.....	84

WPROWADZENIE I NAJWAŻNIEJSZE ZAPISY STRATEGII

1.1 Czym jest Strategia Rozwoju?

Strategia Rozwoju Miasta Nowy Targ na lata 2019–2023 z perspektywą do roku 2030 jest nadrzędnym dokumentem planistycznym miasta, który określa podstawowe kierunki rozwoju w perspektywie długookresowej. Dokument nakreśla wizję Nowego Targu oraz cele strategiczne i plany operacyjne na najbliższe lata. Strategia integruje plany rozwojowe i modernizacyjne, wynikające z wyzwań stojących przed samorządem miasta Nowego Targu. Wypracowane założenia skupiają się na konieczności rozwiązania najbardziej dotkliwych problemów dotyczących mieszkańców oraz poprawy szeroko rozumianej jakości życia.

1.2 Proces pracy nad Strategią

Metodę opracowania Strategii określić należy jako partycypacyjno-ekspercką, ponieważ koncepcja dokumentu powstała jako opracowanie eksperckie przy partnerskim udziale mieszkańców Nowego Targu, radnych, pracowników tutejszego urzędu, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców i przedstawicieli instytucji działających na terenie miasta. Podstawą wypracowanej koncepcji były przeprowadzone warsztaty wśród zainteresowanych środowisk i jej liderów, a także artykułowane przez te środowiska potrzeby inwestycyjne, plany rozwoju oraz zadania i cele rozwoju miasta.

Kluczowe działania partycypacyjne zostały zrealizowane w następujących terminach:

I sesja warsztatowa: 12.04.2018 r. w sali obrad Urzędu Miasta Nowy Targ o godz. 17:00. W spotkaniu wzięły udział 32 osoby. Głównym tematem spotkania było dyskusja nad aktualnym stanem miasta, wypracowanie analizy SWOT oraz dyskusja nad głównymi problemami rozwojowymi miasta.

II sesja warsztatowa: 19.04.2018 r. w sali obrad Urzędu Miasta Nowy Targ o godz. 17:00. W spotkaniu wzięły udział 24 osoby. Głównym tematem spotkania było wypracowanie

koncepcji planistycznej, zaprezentowanie proponowanych kierunków rozwojowych oraz dyskusja nad postulowanymi kluczowymi przedsięwzięciami strategicznymi.

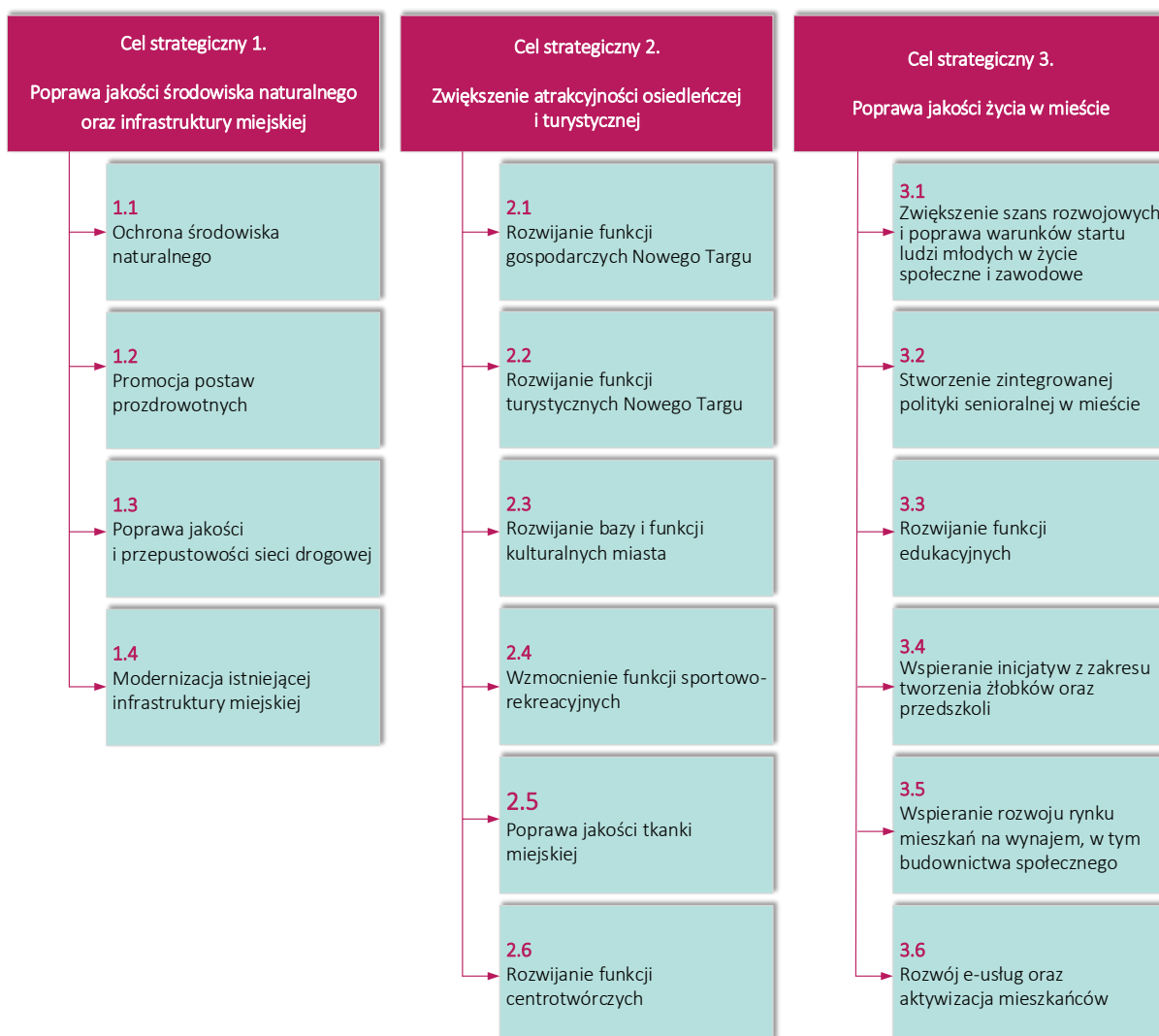
Projekt „Strategii Rozwoju Miasta Nowy Targ na lata 2019-2023” został poddany procesowi konsultacji społecznych obejmujących spotkanie z mieszkańcami oraz badania opinii mieszkańców w formie konsultacji internetowych z wykorzystaniem formularza zgłaszania uwag.

1.3 Najważniejsze zapisy Strategii

Strategia stanowi nadrzędny dokument planistyczny miasta. Nakreśla misję, wizję, 3 obszary interwencji strategicznej wraz z dedykowanymi celami strategicznymi oraz 16 priorytetowymi kierunkami rozwoju. Poza misją i wizją określającymi ramy rozwoju miasta w perspektywie długookresowej, istotną rolę pełnią projekty o charakterze flagowym – kluczowe z punktu widzenia realizacji założonych celów, są nimi:

- Podnoszenie rangi i wartości Nowego Targu jako stolicy Podhala,
- Utworzenie Podhalańskiego Centrum Sportów Lodowych,
- Rozwój oferty kulturalnej poprzez adaptację i modernizację Miejskiego Ośrodka Kultury oraz budowę Miejskiej Biblioteki Publicznej w Nowym Targu,
- Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego w wymiarze infrastrukturalnym oraz promocyjnym,
- Polityka społeczna i prorodzinna,
- Ograniczenie niskiej emisji na terenie Nowego Targu.

Na poniższym schemacie uwzględniono najważniejsze zapisy Strategii Rozwoju na poziomie strategicznym i operacyjnym.

1.4 Spójność z innymi dokumentami strategicznymi

Założenia Strategii Rozwoju Miasta Nowy Targ na lata 2019-2023 z perspektywą do roku 2030 są spójne i zgodne z celami Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego, Subregionalnym Programem Rozwoju, Planem Zagospodarowania Województwa Małopolskiego oraz Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nowotarskiego. Szczegółowy zakres zgodności został przedstawiony w następnych akapitach.

Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020

Autorzy strategii za punkt wyjścia obrali identyfikację i zdiagnozowanie roli regionów w rozwoju Małopolski. Dlatego też cele i kierunki działań zostały przypisane do konkretnych subregionów.

W ramach krakowskiego obszaru metropolitalnego i innych subregionów podkreśla się:

- wzmocnienie funkcji Nowego Targu jako ośrodka ponadlokalnego, integrującego subregion oraz częściowo także – uzupełnienie funkcji Zakopanego. W hierarchicznej sieci ośrodków usług publicznych Nowy Targ posiada niektóre funkcje o znaczeniu subregionalnym, jednak funkcjonuje na poziomie niższym niż Tarnów i Nowy Sącz, co wynika zarówno z wielkości miasta, jak i potencjału ludnościowego subregionu,
- wzmocnienie zakresu i standardu usług publicznych świadczonych w Nowym Targu i częściowo także Zakopanem. Przyczyni się to do większego zrównoważenia układu osadniczego w południowej Małopolsce oraz poprawy spójności i dostępności przestrzennej tej części województwa. Jednocześnie dzięki unikalnym walorom naturalnym, w tym w oparciu o potencjał turystyczny Tatr i Beskidu, subregion podhalański powinien stać się wiodącym w Małopolsce obszarem rozwoju wyczynowych sportów letnich i zimowych oraz organizacji imprez sportowych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Działania realizowane w ramach kierunku polityki służyć będą rozwojowi subregionu podhalańskiego, w tym wzmocnieniu jego funkcji rezydencjonalnej – poprzez lepsze wykorzystanie potencjałów decydujących o jego przewadze konkurencyjnej oraz niwelowanie barier rozwojowych.

Głównym celem strategii rozwoju subregionu podhalańskiego będzie wzmocnianie tych funkcji, które wynikają z jego unikalnego w skali kraju potencjału turystycznego oraz wysokich walorów naturalnych. Dzięki zrównoważonemu rozwijaniu infrastruktury i usług czasu wolnego, Podhale powinno sukcesywnie wzmocniać swoją wysoką atrakcyjność na turystycznej mapie kraju. Subregion podhalański, w zakresie korzystania z wielu zasadniczych usług, wykazuje bezpośrednie powiązanie z Krakowem. Obszar ten charakteryzuje się jednak szeregiem specyficznych cech, które uzasadniają potrzebę jego odrębnego traktowania.

Ważnym elementem strategii postępowania w zakresie wspierania rozwoju subregionu podhalańskiego będzie:

4.4.1 Wzmocnienie funkcji Nowego Targu i Zakopanego jako ponadlokalnych ośrodków usług publicznych, z uwzględnieniem usług wyższego rzędu w obszarze:

1. edukacji, poprzez rozwój ośrodka akademickiego w Nowym Targu,
2. ochrony zdrowia, poprzez:
 - rozwój opieki nad matką i dzieckiem, geriatry, psychiatrii oraz medycyny sportowej,
 - rozwój w subregionie ośrodka leczenia chorób płuc, rehabilitacji i lecznictwa uzdrowiskowego w celu wykorzystania potencjału uzdrowisk,
3. kultury.

4.4.2 Rozwój potencjału gospodarczego subregionu podhalańskiego:

1. wzmocnienie funkcji subregionu poprzez rozwój infrastruktury i usług przemysłów czasu wolnego, związanych z działalnością w zakresie:
 - turystyki aktywnej, rekreacyjnej i specjalistycznej: ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury sportowej, organizacji imprez sportowych najwyższej rangi oraz rozwoju szlaków pieszych, rowerowych i tras biegowych,
 - turystyki uzdrowiskowej i prozdrowotnej: na bazie uzdrowisk podhalańskich: Rabka-Zdrój i Szczawnica oraz innych miejscowości o potencjale uzdrowiskowo-leczniczym,
2. wykorzystanie współpracy transgranicznej ze Słowacją dla rozwoju wspólnej oferty turystycznej oraz rynku pracy.

Subregionalny program rozwoju do roku 2020

Dla subregionu podhalańskiego, który swoim zasięgiem obejmuje Nowy Targ wyznaczono następujące kluczowe wyzwania rozwojowe oraz przypisano następujące działania:

Rozwój lokalnej gospodarki, w tym w oparciu o potencjał turystyczny

- Działanie 1.1. Lepsze warunki dla rozwoju przedsiębiorczości

Szkolnictwo zawodowe (w tym wyższe) ukierunkowane na rozwój lokalnej gospodarki

- Działanie 2.4. Wysoka jakość kapitału intelektualnego mieszkańców subregionów

Wzrost dostępności komunikacyjnej subregionu, w tym zwłaszcza obszarów peryferyjnych

- Działanie 1.2. Wysoka wewnętrzna i zewnętrzna, dostępność transportowa subregionów

Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza

- Działanie 2.1. Lepsza jakość powietrza w subregionach

Wzmacnianie funkcji Nowego Targu oraz Zakopanego, jako ponadlokalnych ośrodków usług publicznych

- Działanie 2.3. Dostępne oraz wysokiej jakości usługi społeczne i ochrona zdrowia mieszkańców subregionów
- Działanie 2.4. Wysoka jakość kapitału intelektualnego mieszkańców subregionów

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

Strategia Rozwoju Miasta Nowy Targ na lata 2019-2023 z perspektywą do roku 2030 w pełni realizuje cel wyznaczony w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego:

„Celem rozwoju przestrzennego dla Małopolski jest utrzymanie, a w pewnych elementach nawet poprawienie stanu środowiska i podniesienie jakości krajobrazu i zasobów kultury, przy zapewnieniu warunków do stabilnego wzrostu gospodarczego i podniesienia standardów jakości życia mieszkańców drogą bardziej efektywnej gospodarki przestrzennej”.

Najważniejszymi elementami, które zostały wskazane przez autorów dokumentu (PZPWM) będącymi spójnym ze Strategią są:

1. Oszczędne gospodarowanie przestrzenią zurbanizowaną i racjonalne jej wykorzystanie rozumiane jako:
 - a) koncentracja rozwoju w terenach już zurbanizowanych (recycling przestrzenny)
 - b) zapobieganie rozpraszaniu zabudowy
 - c) zapewnienie właściwego poziomu usług odpowiednio do hierarchii ośrodków
 - d) oszczędność komunikacyjna, czyli minimalizowanie długości ciągów komunikacyjnych i preferencje dla transportu publicznego
4. Ochrona dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu
 - a) wzmocnienie faktycznej ochrony i świadomego kształtowania najcenniejszych krajobrazów Małopolski przy wykorzystaniu ustawy krajobrazowej
 - b) rewitalizacja i rewaloryzacja najcenniejszych zespołów i obiektów dziedzictwa urbanistycznego, ruralistycznego i architektonicznego
 - c) rozwój różnych form turystyki zachowującej potencjał i wartości środowiska przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nowotarskiego 2015-2022

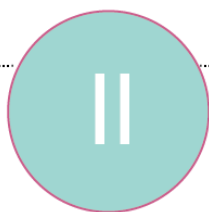
Najważniejszymi elementami Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nowotarskiego 2015-2022 dla niniejszego opracowania są cele strategiczne w zakresie potencjału rozwojowego przyjęte przez autorów dokumentu. Z punktu widzenia niniejszego opracowania warto wskazać konkretne zdefiniowane programy rozwojowe, w które wpisuje się przedmiotowa strategia:

- Program rozwojowy 1 „Elastyczny rynek pracy i przedsiębiorcza gospodarka”;
- Program rozwojowy 2 „Bezpieczeństwo publiczne i społeczne”;
- Program rozwojowy 3 „Promocja i ochrona zdrowia”;
- Program rozwojowy 4 „Primo educationis”;
- Program rozwojowy 5 „Utrzymanie i rozwój infrastruktury drogowej”;
- Program rozwojowy 6 „Pięć krain Pieniny-Gorce-Spisz-Podhale-Orawa”;
- Program rozwojowy 7 „Nowotarski – warto być”.

Program Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020

Miasto Nowy Targ jest członkiem Euroregionu „Tatry”, który jest transgranicznym stowarzyszeniem samorządów lokalnych polsko - słowackiego pogranicza. Wymiar transgraniczny jest bardzo istotny z punktu widzenia rozwoju miasta, ten stan rzeczy wynika również z istniejących mechanizmów finansowych wspierających rozwój lokalny. Przykładem takiego instrumentu jest Program Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020. Warto wskazać osie priorytetowe, w które wpisuje się przedmiotowe opracowanie:

- Oś priorytetowa 1 Ochrona i rozwój dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza;
- Oś priorytetowa 2 Zrównoważony transport transgraniczny;
- Oś priorytetowa 3 Rozwój edukacji transgranicznej i uczenia się przez całe życie.

DIAGNOZA NOWEGO TARGU | **BILANS STRATEGICZNY**

2.1 Rys historyczny miasta i uwarunkowania lokalizacyjne

Powstanie Nowego Targu datuje się na 1346 rok, kiedy to niejaki Dytrych Szyja otrzymał od króla Kazimierza Wielkiego przywilej lokacji miasta na prawie magdeburskim. Powstało ono w widłach Białego i Czarnego Dunajca, w tym okresie ukształtował się jego miejski układ urbanistyczny z centralnym rynkiem i odchodzącą od niego ulicą. Kazimierz Wielki był również fundatorem pierwszego kościoła pod wezwaniem św. Katarzyny, będącej patronką miasta umieszczoną w jego herbie. Od początku XV w. Nowy Targ był miastem królewskim i siedzibą starosty. W XVI w. miasto uzyskało prawo składowania wielickiej soli i olkuskiego ołowiu, jak również pobierania cła od wiezionych z Węgier towarów, jednocześnie regularnie odbywały się jarmarki.

U schyłku I Rzeczypospolitej na skutek pożarów, wojen i licznych przemarszów wojsk, Nowy Targ uległ wyludnieniu, a w 1772 r. został zajęty przez wojska austriackie. Po jednym z pożarów austriacki zarządca miasta kazał przebudować pierzeje nowotarskiego rynku wyprowadzając z nich po dwie ulice na rogach. Po 100 metrach ulice te na nowo zbiegają się w jedną arterię przypominając o średniowiecznym wyglądzie miasta.

Od początku XIX wieku odnotowano dynamiczny rozwój miasta. Wozy pocztowe zaczęły przywozić pierwszych letników i turystów tatrzańskich. Po uruchomieniu linii kolejowej z Chabówki do Zakopanego nastąpił istotny rozwój lokalnego przemysłu, rzemiosła i ruchu turystycznego. Tradycją stały się również wspomniane czwartkowe jarmarki.

Na początku XX w. w Nowym Targu powstało także wiele urzędzeń i gmachów publicznych, takich jak gimnazjum, gmach „Sokoła” czy też szpital. Miasto było połączone linią kolejową z Krakowem oraz Wiedniem i stanowiło ważny ośrodek regionalizmu podhalańskiego.

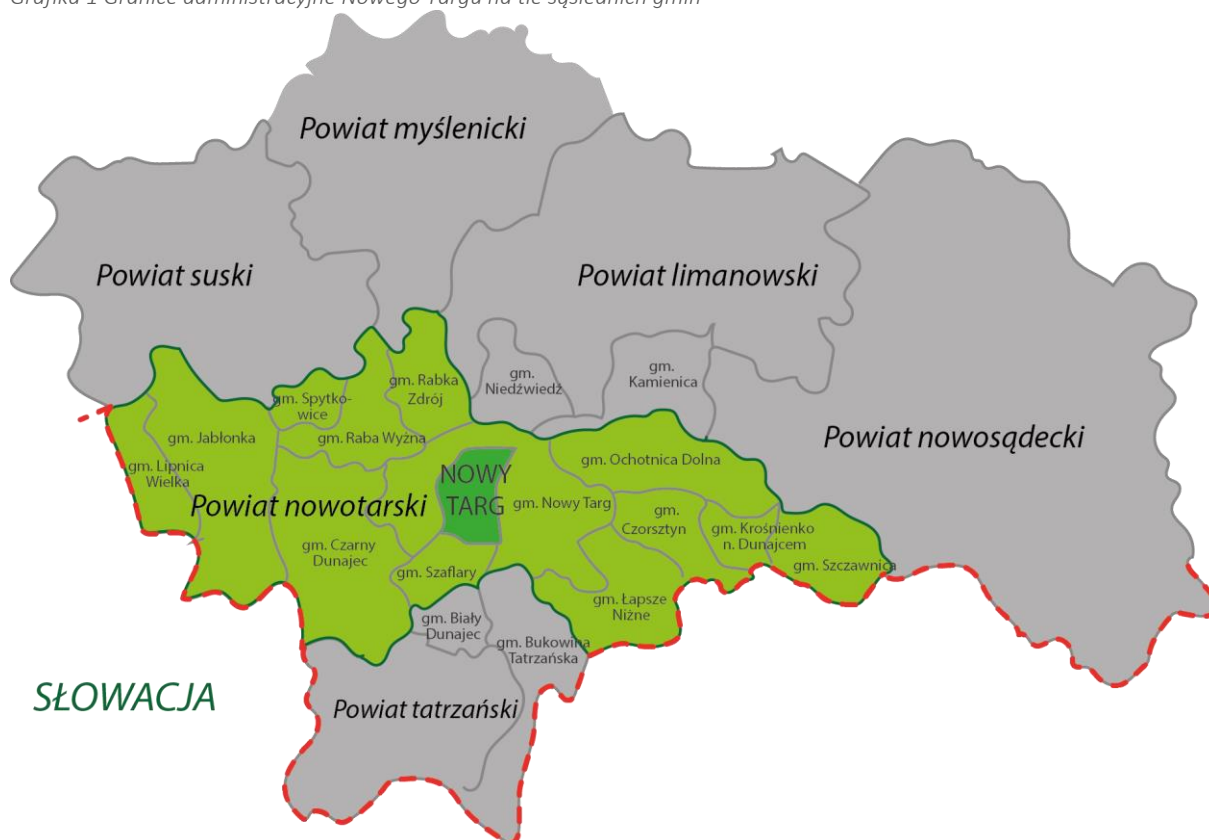
Po wojnie Nowy Targ zaczął przyjmować przemysłowy charakter. Odbudowano zniszczony przez Niemców Tartak, powstał kombinat obuwniczy – Nowotarskie Zakłady Przemysłu Skórzanego (NZPS) oraz fabryczki dla spółdzielni odzieżowej i kuśnierskiej. Równocześnie ruszyła budowa osiedli mieszkaniowych, w których mieszka dziś prawie połowa mieszkańców

Nowego Targu. Dzięki lokalnemu zaangażowaniu powstały w mieście obiekty sportowe - Hala Lodowa i KS „Gorce”.

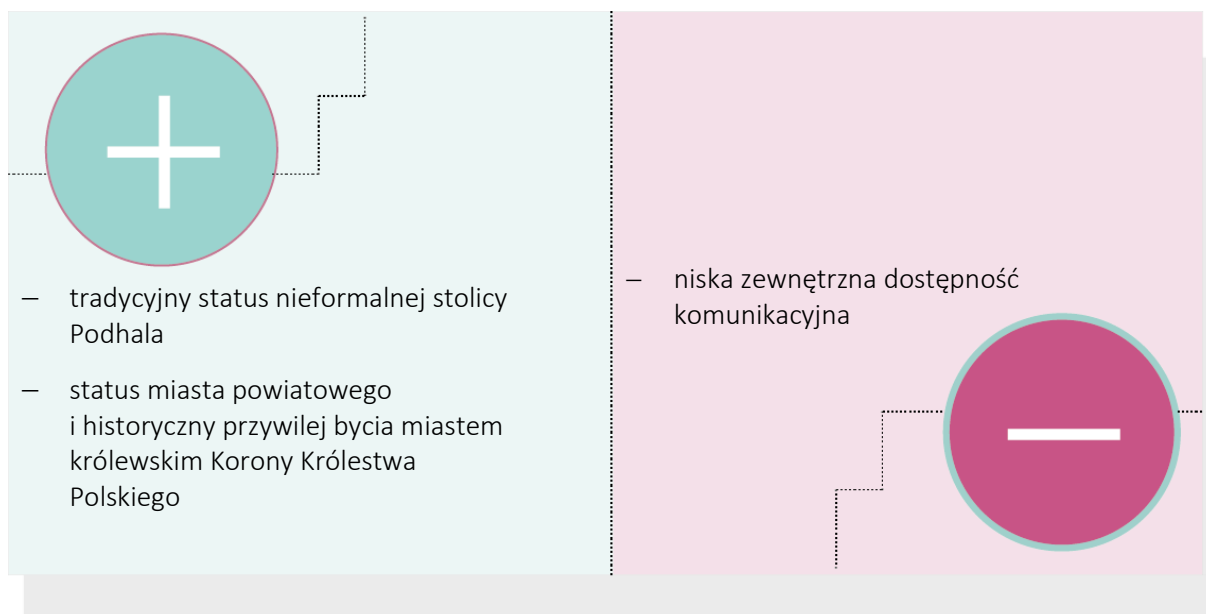
Obecnie Nowy Targ to miasto powiatowe (największe miasto na Podhalu i jego nieformalna stolica), znaczący w regionie ośrodek handlowy, kulturalny i sportowy oraz siedziba Euroregionu „Tatry”.

Nowy Targ znajduje się w południowej części województwa małopolskiego i graniczy z dwoma gminami wiejskimi. Od południa z gminą Szaflary, natomiast od północy, wschodu i zachodu z gminą wiejską Nowy Targ, która ma charakter obwarzankowy. Na poniższej grafice zilustrowano granice administracyjne Nowego Targu na tle sąsiednich gmin.

Grafika 1 Granice administracyjne Nowego Targu na tle sąsiednich gmin

Źródło: opracowanie własne

2.2 Powiązania funkcjonalne miasta jako ośrodka o ponadlokalnym charakterze

Nowy Targ to miasto z tradycją, największe na terenie Podhala, charakteryzujące się znacznym oddziaływaniem na poziomie ponadlokalnym. Jego ranga i znaczenie jest podkreślone w nadrzędnym dokumencie planistycznym samorządu wojewódzkiego jakim jest „Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020”. Jednocześnie ponadlokalny charakter miasta wynika z jego funkcji gospodarczych, administracyjnych oraz potencjału do świadczenia i rozwijania usług publicznych wyższego rzędu, takich jak kultura czy edukacja.

Determinanty rozwojowe w wymiarze wewnętrznym to przede wszystkim zasoby i potencjały, które zostaną poddane analizie w diagnostycznej części opracowania. W ramach przedmiotowego podrozdziału głównym obszarem analizy będzie kontekst zewnętrzny. Biorąc pod uwagę kontekst planowania rozwoju regionalnego w Polsce zasadniczą częścią analizy usytuowania Nowego Targu w kontekście zewnętrznym będzie kontekst regionalny. Z punktu widzenia poczynionego założenia najważniejszym dokumentem planistycznym w tym zakresie jest przywoływana już „Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020”.

Na poziomie regionalnym identyfikuje się w województwie małopolskim system osadniczy o charakterze policentrycznym i hierarchicznym. Pierwszym jego szczeblem jest Kraków jako ośrodek o znaczeniu regionalnym i krajowym wraz ze swoim obszarem metropolitalnym. Drugi

poziom stanowi Tarnów i Nowy Sącz – ośrodki te posiadają pojedyncze instytucje o zasięgu regionalnym, niemniej ich aktualna siła i zasięg definiują je jako ośrodki subregionalne. Trzecim szczeblem w hierarchii systemu osadniczego w województwie są ośrodki oddziałujące na poziomie ponadlokalnym.

Jak czytamy w „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020”: *„na poziomie ponadlokalnym, szczególną rolę w systemie osadniczym odgrywają miasta powiatowe. Posiadają one w pełni wykształcony zespół instytucji szczebla powiatowego, charakteryzują się dobrym wyposażeniem w usługi rynkowe, silną bazą ekonomiczną w usługach oraz odpowiednio rozległym obszarem zaplecza, dla którego pełnią funkcję węzłową. Najsilniejszymi w tej grupie ośrodków są Nowy Targ i Oświęcim. Miasta te są wyposażone w pojedyncze funkcje centralne o randze subregionalnej”*. Innymi słowy Nowy Targ jest w gronie miast, których powiązania funkcjonalne są bardzo ważne dla mieszkańców w wymiarze ponadlokalnym, jak również są platformą do prowadzenia efektywnej polityki rozwojowej. Biorąc pod uwagę przytoczony fragment Nowy Targ jest w gronie pięciu miast decydujących o wzroście gospodarczym na terenie województwa małopolskiego. Niemniej należy zwrócić uwagę na definiowanie Nowego Targu w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego z 26.03.2018 r., w którym czytamy że miasto jest ośrodkiem lokalnym obok szeregu miast takich jak: Brzesko, Bochnia, Chrzanów, Dąbrowa Tarnowska, Gorlice, Limanowa, Miechów, Myślenice, Olkusz, Oświęcim, Proszowice, Sucha Beskidzka, Wadowice, Wieliczka czy Zakopane.

Biorąc pod uwagę wymiar funkcjonalny analizy należy zwrócić uwagę na specyfikę południowej części Małopolski. Podhale to teren cenny pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, charakteryzujący się wysoką atrakcyjnością turystyczną i dobrze rozwiniętą infrastrukturą turystyczną. Jedynym ośrodkiem miejskim w tej części województwa, który posiada pojedyncze funkcje ponadpowiatowe jest Nowy Targ. Niemniej w odniesieniu do subregionu małopolski południowej w strategii rozwoju województwa odnotowuje się następującą analizę: *„Potencjał demograficzny i gospodarczy obszaru stanowi jednak tylko niewiele ponad połowę potencjału subregionu tarnowskiego i nowosądeckiego. Subregion ten nie jest w stanie osiągnąć poziomu rozwoju na skalę porównywalną z Nowym Sączem, czy Tarnowem – ze względu na wyraźnie niższy potencjał demograficzny i gospodarczy. Zachodzi jednak potrzeba wzmocnienia funkcji*

Nowego Targu – jako głównego ośrodka tej części regionu, a także wzmocnienie specyficznych, komplementarnych funkcji Zakopanego". Przytoczone zapisy jednoznacznie definiują miasto jako bezalternatywny biegun wzrostu, co znalazło również swoje odzwierciedlenie w celach rozwojowych stawianych całemu województwu małopolskiemu.

W kontekście uwarunkowań funkcjonalnych należy podkreślić, że Nowy Targ w zakresie powiązań funkcjonalno - przestrzennych położony jest przy drodze krajowej nr 47 (DK 47) łączącej Kraków z Zakopanem oraz drodze nr 49 (DK 49) łączącej miasto z przejściem granicznym ze Słowacją w Jurgowie.

2.3 Stan zagospodarowania przestrzennego miasta

Podstawowym dokumentem regulującym przestrzenną politykę gminy i ukazującym gospodarcze i przestrzenne perspektywy rozwoju samorządu jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Studium ustala następujące cele zagospodarowania przestrzennego miasta Nowy Targ:

1. Racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych, społecznych i gospodarczych dla rozwoju miasta;
2. Stworzenie warunków do zagospodarowania umożliwiającego pełnienie przez miasto roli ośrodka wielofunkcyjnego, zarówno dla mieszkańców regionu jak i turystów, związanego w szerokim zakresie z wymianą towarową i obsługą ruchu turystycznego;
3. Stworzenie warunków do inwestowania, w terenach korzystnych z punktu widzenia środowiska przyrodniczego z uwzględnieniem jego ochrony;
4. Przebudowa układu drogowego pod kątem ograniczenia uciążliwości wywołanych ruchem tranzytowym w centrum miasta oraz zwiększenia dostępności komunikacyjnej do wszystkich dzielnic miasta;
5. Przebudowa układu kolejowego pod kątem ograniczenia uciążliwości oraz poprawy funkcjonalności;
6. Utrzymanie tożsamości kulturowej miasta;
7. Uporządkowanie funkcjonalno - przestrzenne i estetyczne zabudowy, w tym kształtowanie wnętrza architektonicznych w nawiązaniu do tradycji;
8. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego, w tym ochrona przed zabudową terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo oraz kanałów wentylacyjnych;
9. Poprawa warunków życia ludności, związana z podniesieniem jego jakości.

Gmina miejska Nowy Targ położona jest w południowej części województwa małopolskiego, w powiecie nowotarskim, w środkowej części Kotliny Nowotarskiej u zbiegu Białego i Czarnego Dunajca. Zgodnie ze Statutem Miasta Nowy Targ w mieście mogą być tworzone jednostki pomocnicze (osiedla). Aktualnie Nowy Targ nie dzieli się formalnie na dzielnice, natomiast miasto składa się z tradycyjnie identyfikowanych części takich jak: Stare Miasto i Śródmieście, Równia Szaflarska (pot. Bloki), Ibisor, Bór, Niwa i Dział, Kowaniec i Kokoszków, Podmieścisko oraz Czerwone (Lotnisko).

Łączna powierzchnia Nowego Targu wynosi 5107 ha, z czego:

- użytki rolne, na które składają się grunty orne, sady, łąki trwałe, pastwiska trwałe, grunty rolne zabudowane, grunty rolne pod stawami i rowami, stanowią ok. 45,56% powierzchni gminy;
- grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione stanowią ok. 35,38% powierzchni gminy;

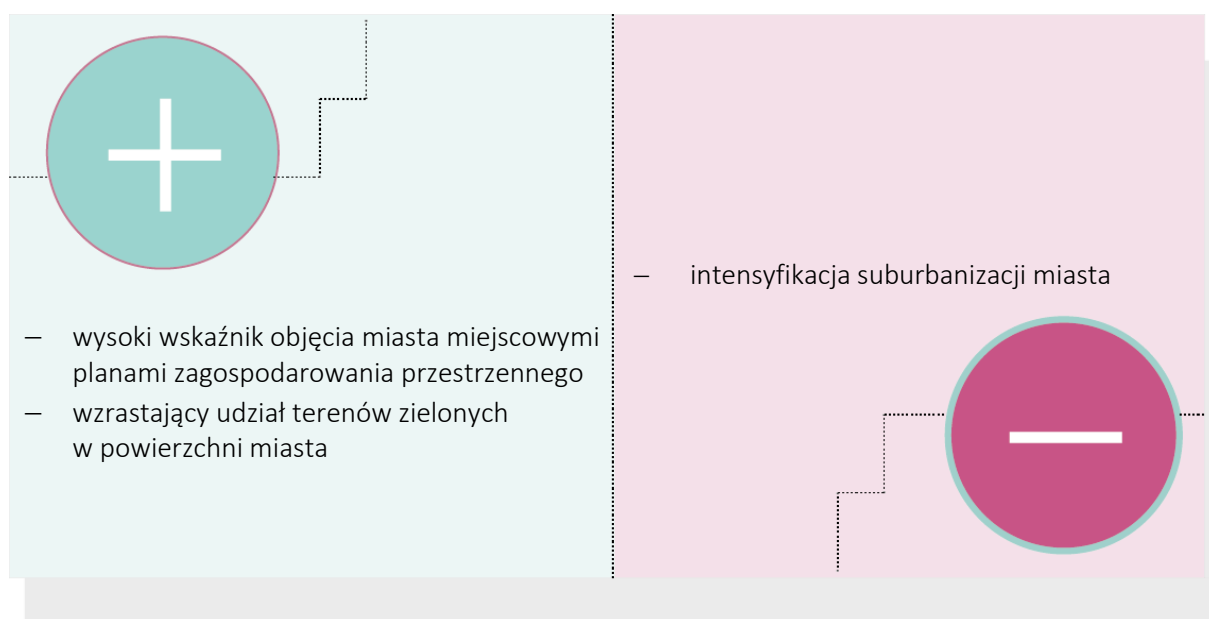
- grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi stanowią ok. 1,53% powierzchni gminy;
- grunty zabudowane i zurbanizowane, na które składają się tereny mieszkaniowe, tereny przemysłowe, tereny usług, tereny rekreacji i wypoczynku oraz tereny komunikacyjne, stanowią ok. 16,49% powierzchni gminy;
- pozostałe tereny, w tym nieużytki i tereny różne, stanowią ok. 1,04% powierzchni gminy.

Kolejnym elementem związanym z zagospodarowaniem przestrzeni miasta są tereny zieleni pełniące bardzo ważną funkcję we współczesnym mieście. Za stan i jakość gminnych terenów zielonych w Nowym Targu odpowiada Zakład Gospodarczy Zieleni i Rekreacji. Co ważne w przyszłości ich rola będzie tylko się zwiększała. Definitywnie obszary zielone to tereny niezabudowane wewnątrz miasta, zajęte przez zaplanowane i utrzymane lub naturalne zespoły roślinności. Obecnie udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni Nowego Targu ogółem oscyluje na poziomie 0,7% i w porównaniu do 2007 roku wzrósł o 0,1%. Aktualnie w Nowym Targu znajduje się jeden park spacerowo – wypoczynkowy: Park Miejski im. Adama Mickiewicza w Nowym Targu o powierzchni 3,9 ha (zrewitalizowany w ramach projektu Rewitalizacja Centrum Nowego Targu, współfinansowanego w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2007-2013). Jednocześnie na terenie miasta znajduje się park przy ulicy Wojska Polskiego o powierzchni 1,1 ha oraz tereny zieleni osiedlowej (29,32 ha). Podsumowując kwestie związane z terenami zielonymi warto podkreślić, że łączna powierzchnia parków, zieleńców, terenów zieleni osiedlowej, cmentarzy oraz lasów gminnych kształtuje się na poziomie 63,72 ha i w porównaniu do roku 2007 jej udział wzrósł o 33,5%.

Aktualnie Nowy Targ posiada 24 obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące 3566,98 ha powierzchni. Udział powierzchni objętej MPZP w Nowym Targu jest bardzo wysoki i kształtuje się na poziomie 69,8%, natomiast w odniesieniu do powierzchni zurbanizowanej miasta oscyluje na poziomie 94%.

W najbliższych latach prognozuje się intensyfikację zjawiska suburbanizacji na terenie województwa małopolskiego w gminach takich jak np. Bochnia, Wadowice, Kęty, Gorlice czy Nowy Targ. Ten czynnik stanowi istotne wyzwanie rozwojowe dla miasta i wymaga również kooperacji z sąsiednimi gminami, które będą beneficjentami części zjawisk migracyjnych. Należy

również zwrócić uwagę, że ranga miast w sieci osadniczej nie ulega większym zmianom w krótkich okresach czasu, co znajduje potwierdzenie także w analizie poziomu wyposażenia w usługi. Pod tym względem zdecydowanie dominuje ośrodek regionalny (I rzędu: Kraków). Następną grupę tworzą dwa ośrodki subregionalne (II rzędu: Tarnów i Nowy Sącz). Kolejnych dziewięć miast to ośrodki o randze ponadlokalnej (III rzędu, z których najsilniejsze miasta to Zakopane i Nowy Targ oraz Oświęcim, Olkusz, Chrzanów), których zasięg oddziaływania wykracza w zakresie niektórych usług poza granice powiatu.

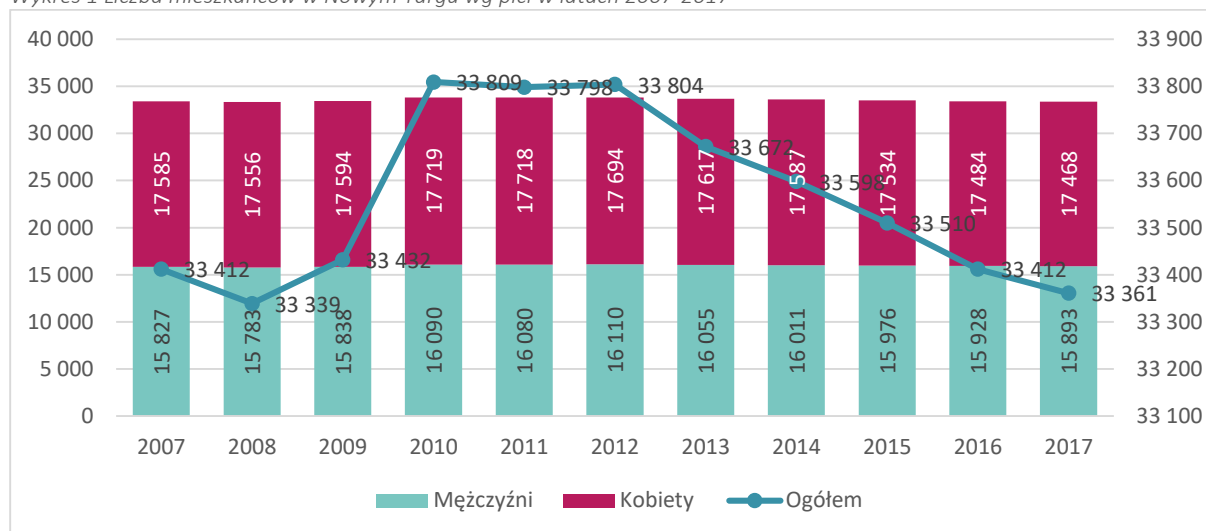

2.4 Sytuacja demograficzna

W rozdziale zdiagnozowano potencjał demograficzny Nowego Targu. Kapitał ludzki to obszar szczególnie istotny w kontekście budowania strategii rozwoju, którą tworzy m.in. społeczność lokalna zamieszkała na danym terenie. Traktowanie wszystkich mieszkańców Nowego Targu jako kapitału ludzkiego świadczy również o konieczności zadbania o dobrostan społeczności lokalnej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2017 roku Nowy Targ zamieszkiwało 33 361 osób, w tej grupie przeważały kobiety, ich udział wynosił 52,3%, natomiast odsetek mężczyzn kształtował się na poziomie 47,6%. W analizowanym czasookresie, zaprezentowanym na poniższym wykresie liczba ludności podlegała nieznacznym wahaniom

(wzrost i stabilizacja w latach 2010-2012, a następnie spadek) i ostatecznie w 2017 roku kształtuje się na niższym poziomie w porównaniu do roku bazowego. Tendencja ta jest typowa w skali ogólnopolskiej (zjawisko depopulacji oraz wyludniania się ośrodków miejskich).

Wykres 1 Liczba mieszkańców w Nowym Targu wg płci w latach 2007-2017

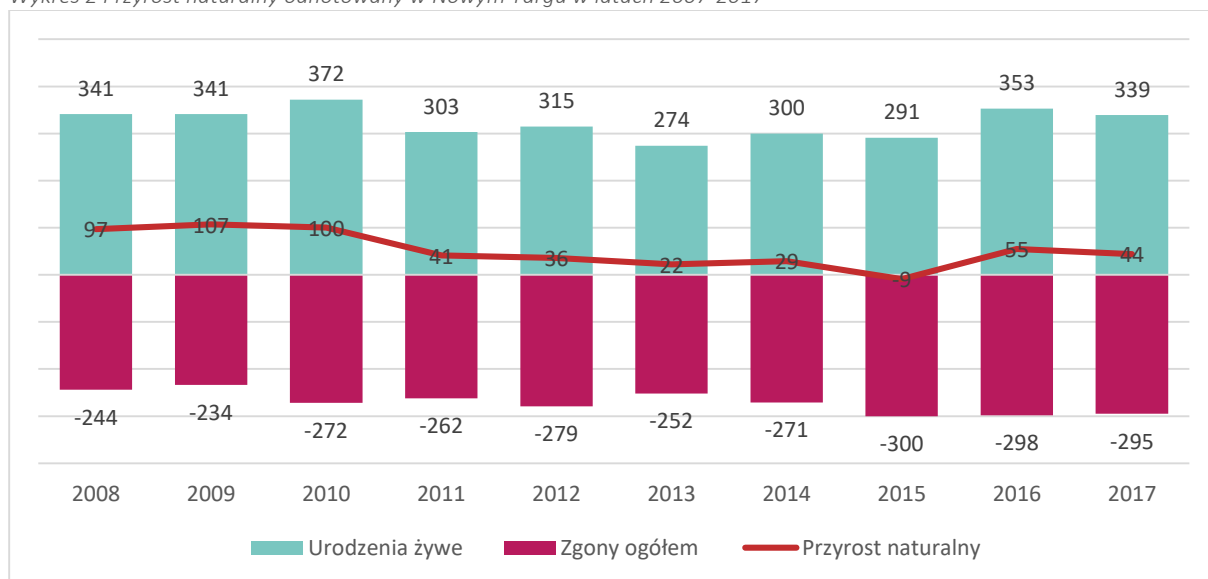

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

Stan lokalnej demografii to wypadkowa dwóch procesów. Pierwszym z nich jest przyrost naturalny (różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów), a drugim saldo migracji (różnica między napływem a odpływem ludności). W latach 2007-2017 przyrost naturalny był dodatni, urodzenia przeważały nad zgonami i współczynnik w tym zakresie wyniósł 647. Dynamika zjawiska podlegała wahaniom, niemniej poza rokiem 2015 zawsze przyjmowała wartości dodatnie.

Analizując kwestię przyrostu naturalnego, należy również porównać wskaźnik przyrostu naturalnego na 1 000 ludności, dla Nowego Targu jest on korzystny i w 2017 roku wynosił 1,32. Analogiczny wskaźnik obliczany dla powiatu nowotarskiego oraz całego obszaru województwa małopolskiego kształtował się odpowiednio na poziomie 1,66 oraz 2,57. Innymi słowy przyrost naturalny w Nowy Targu jest korzystny niemniej wskaźniki powiatowe i wojewódzkie są wyższe.

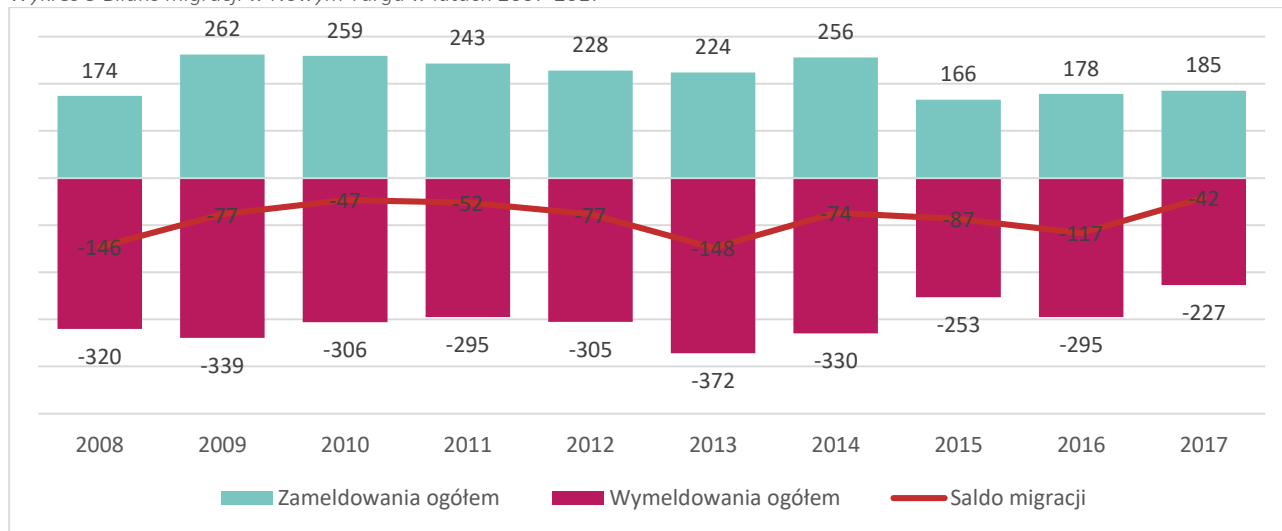
Wykres 2 Przyrost naturalny odnotowany w Nowym Targu w latach 2007-2017

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

Jak już wskazano, drugą determinantą w zakresie potencjału demograficznego jest zjawisko migracji. W omawianym okresie liczba mieszkańców spadała (bilans migracji w latach wynosił -867), co świadczy o zjawisku suburbanizacji i osiedlaniu się części mieszkańców na obszarach wiejskich, ale również o spadającej atrakcyjności osiedleńczej miasta.

Wykres 3 Bilans migracji w Nowym Targu w latach 2007-2017

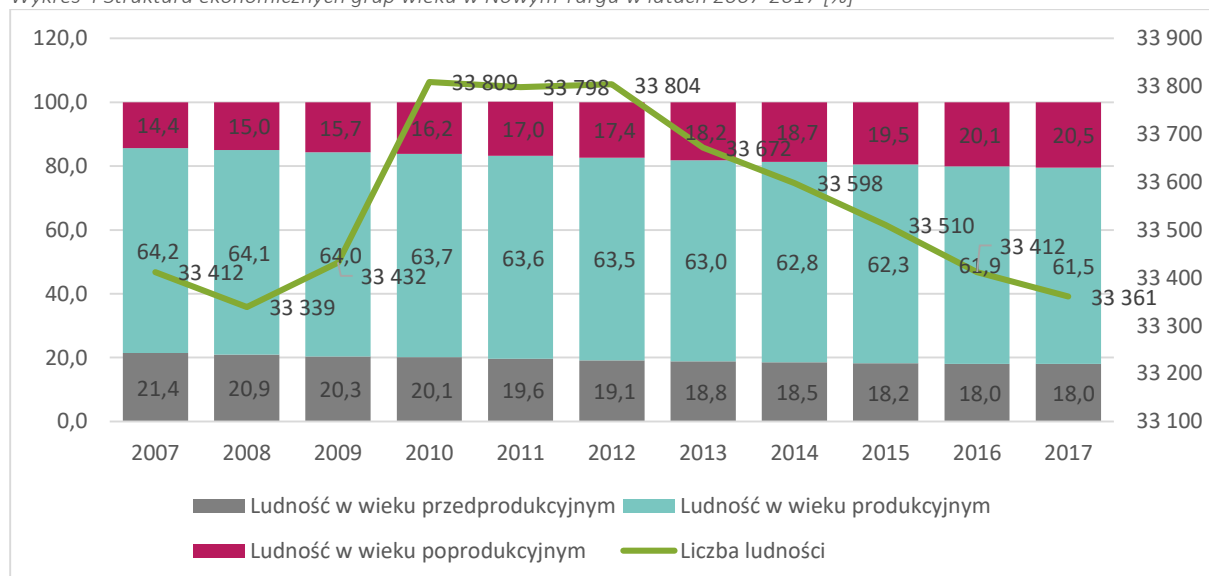

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

Rozpatrywanie kapitału ludzkiego jest ściśle powiązane z kwestiami gospodarczymi. Podaż zasobów pracy jest ważnym elementem, czynnikiem stymulującym popyt na wewnętrznym rynku usług oraz zapotrzebowanie na pracowników. Szczegółowe aspekty związane z gospodarką, rynkiem pracy oraz również bardzo ważnym czynnikiem, jakim jest edukacja,

zostaną omówione w kolejnych rozdziałach. Biorąc pod uwagę strukturę ekonomicznych grup wiekowych, ich procentowy udział, należy zwrócić uwagę i podkreślić rolę trzech procesów. Pierwszym z nich jest zwiększająca się grupa ludności w wieku poprodukcyjnym (w analizowanym czasookresie odsetek ten wzrósł o 6,1 punktów procentowych), co świadczy o starzeniu się społeczeństwa. Drugi czynnik to odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, zmalował on w latach 2007-2017 o 3,4 punktów procentowych - wskazana tendencja to pochodna migracji osób w wieku produkcyjnym i ich rodzin. Trzecie zjawisko dotyczy odsetka osób aktywnych na rynku pracy i znajdujących się w wieku produkcyjnym, w jego zakresie mamy do czynienia z relatywnie stabilną sytuacją, stanowiącą swoistą „rentę demograficzną”, niemniej udział tej grupy począwszy od roku bazowego konsekwentnie spada.

Wykres 4 Struktura ekonomicznych grup wieku w Nowym Targu w latach 2007-2017 [%]

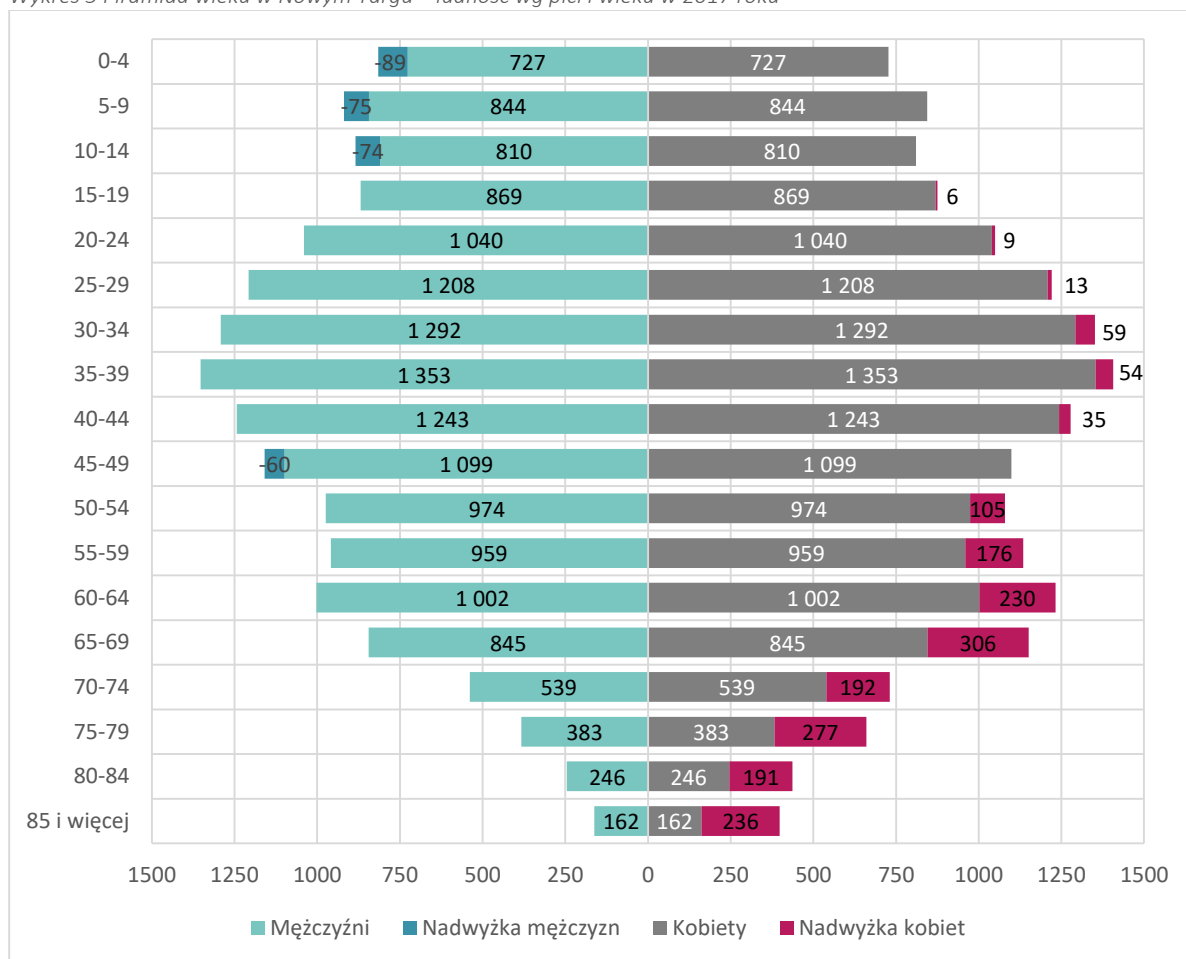

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

Podsumowując przemiany demograficzne warto zwrócić uwagę, że zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców w 2017 kształtowała się na poziomie -1,5.

Na poniższym wykresie zilustrowano poszczególne grupy wiekowe zamieszkujące Nowy Targ z podziałem na kobiety i mężczyzn wraz z ewentualnymi nadwyżkami w obrębie danej populacji.

Wykres 5 Piramida wieku w Nowym Targu – ludność wg płci i wieku w 2017 roku

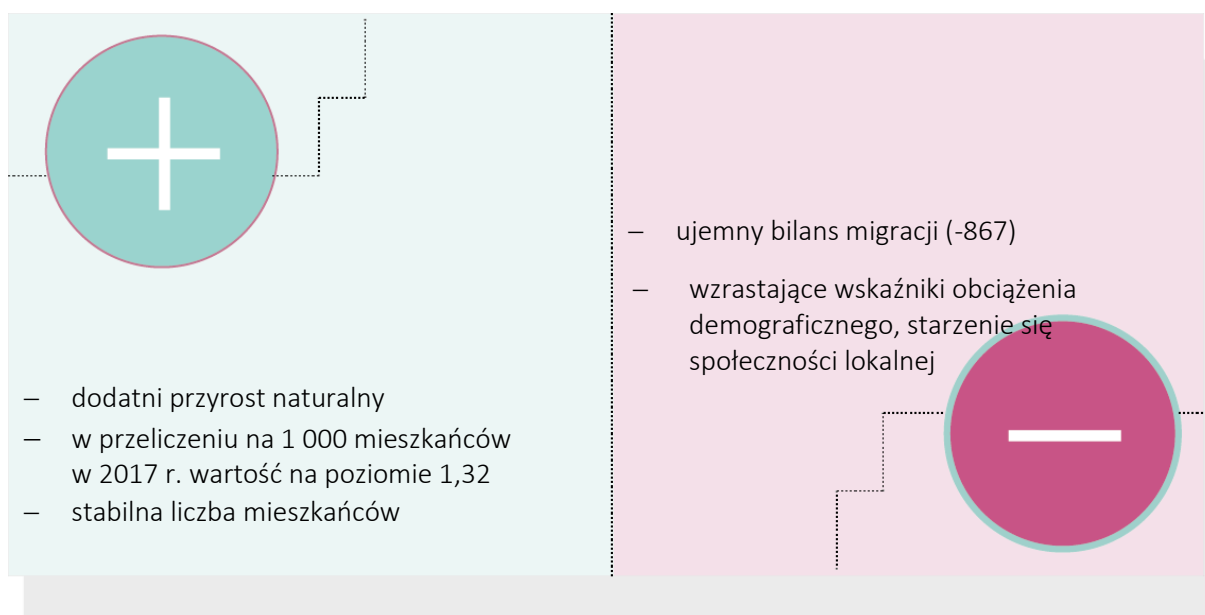
Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

Kolejnym elementem dopełniającym sferę demografii i kapitału ludzkiego jest diagnoza wskaźników obciążenia, które w obrazowy sposób uzupełniają analizę. Szczególnie warto zwrócić uwagę na wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym, który w 2017 roku wyniósł 113,8 i w porównaniu do roku 2007 zwiększył się blisko dwukrotnie.

Tabela 1 Wskaźniki obciążenia demograficznego w Nowym Targu w latach 2007-2017

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	55,8	56,1	56,3	57,0	57,3	57,4	58,6	59,2	60,5	61,5	62,7
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	67,3	72,3	77,3	81,0	86,2	91,0	96,6	101,6	106,6	111,0	113,8
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	22,5	23,5	24,6	25,5	26,5	27,4	28,8	29,8	31,2	32,3	33,4

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

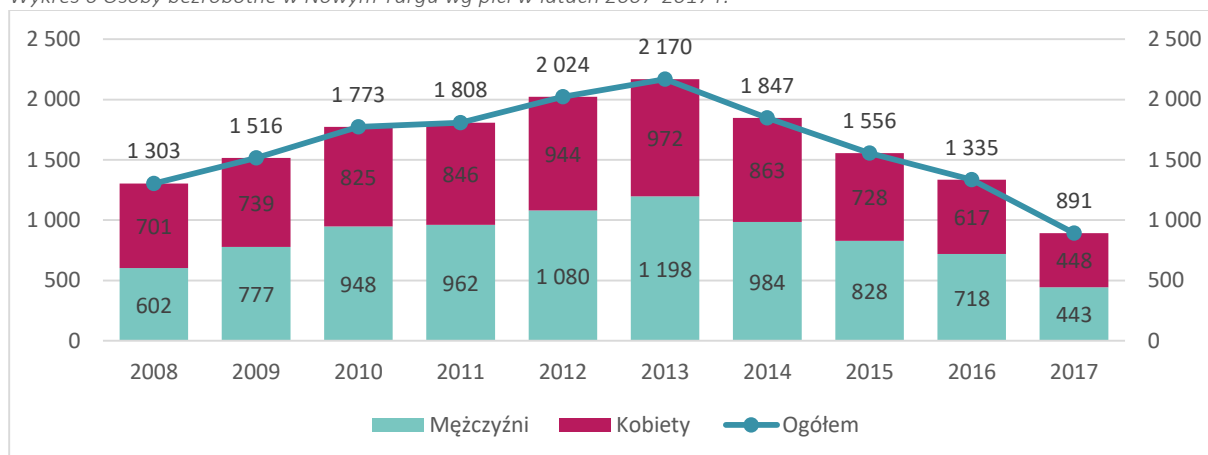

2.5 Gospodarka i rynek pracy

Z punktu widzenia rozwoju Nowego Targu kluczowe znaczenie ma stan i perspektywy wzrostu lokalnej gospodarki i co za tym idzie kondycja rynku pracy. W ramach podrozdziału zostanie poddane analizie zjawisko bezrobocia, poziom przedsiębiorczości oraz atrakcyjność inwestycyjna i turystyczna.

Analizując liczbę osób bezrobotnych zauważa się tendencję spadkową począwszy od 2013 roku. Należy jednak podkreślić, że w całym badanym okresie spadek liczby osób bezrobotnych wyniósł ponad 30% dla ogółu osób zarejestrowanych. W badanym okresie udało się odwrócić trendy i poprawić wskaźnik w stosunku do roku bazowego. Szczegółowe dane liczbowe zilustrowano na załączonym wykresie.

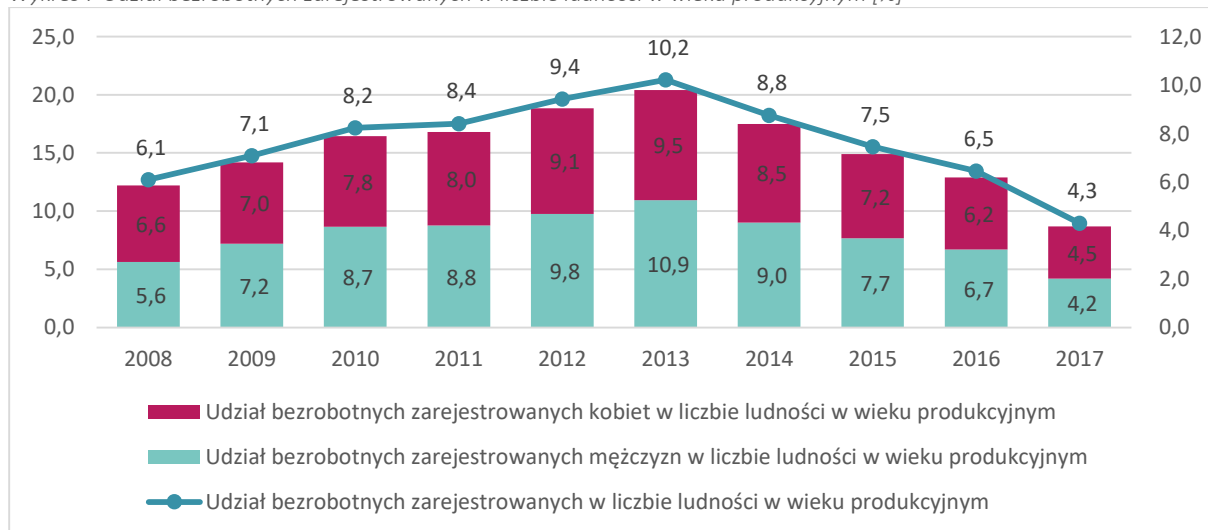
Wykres 6 Osoby bezrobotne w Nowym Targu wg płci w latach 2007-2017 r.

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

Na kolejnym wykresie przedstawiono udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym z uwzględnieniem płci. Odsetek wzrósł w stosunku do roku bazowego dla ogółu mieszkańców o 1,8 punkta procentowego wynika to m.in. z malejącego udziału ludności w wieku produkcyjnym i starzenia się społeczności lokalnej.

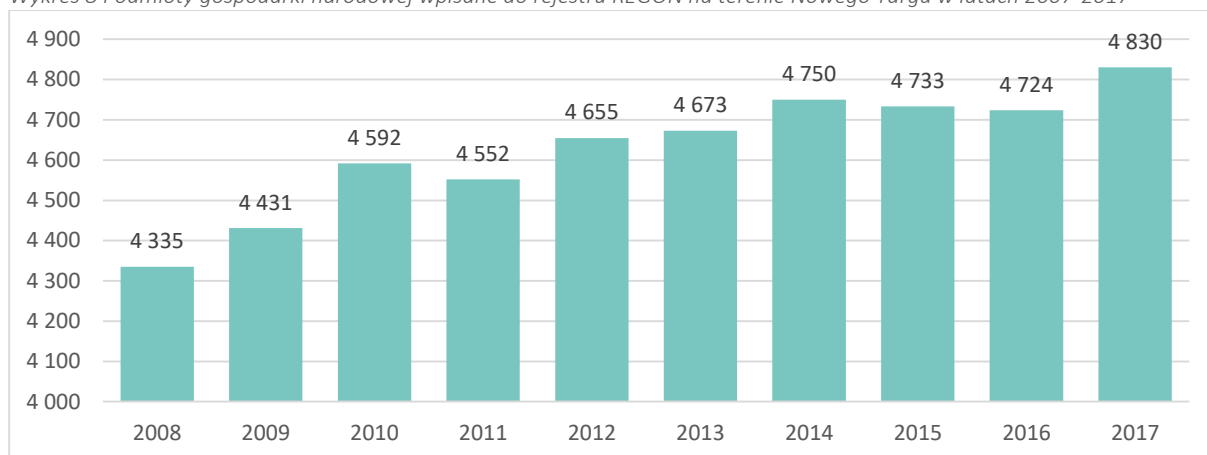
Wykres 7 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

W 2016 roku w Nowym Targu łączna liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej wynosiła 4 830 i w stosunku do roku bazowego wzrosła o 12,1%. Warto zwrócić uwagę na spore wahania w zakresie działających przedsiębiorstw w latach 2010-2016. Jednocześnie wśród wszystkich zidentyfikowanych firm w Nowym Targu dominują przedsiębiorstwa sektora prywatnego stanowiąc 97,8%, udział sektora publicznego natomiast kształtuje się na poziomie 2,2%.

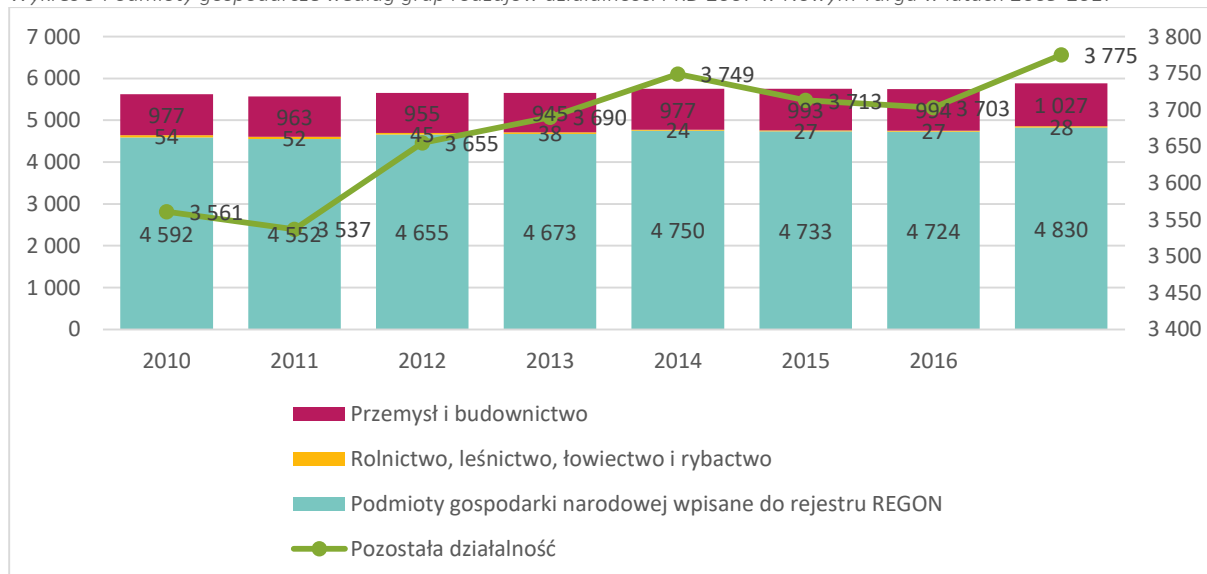
Wykres 8 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Nowego Targu w latach 2007-2017

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

Rozpatrując strukturę lokalnej gospodarki, warto zwrócić uwagę na dynamikę zmian liczby podmiotów w zakresie poszczególnych grup działalności zgodnie z PKD 2007. Poniższy wykres ilustruje omawiane tendencje, w tym m.in. wzrost liczby firm przemysłowych i budowlanych oraz spadek liczby podmiotów działających w szeroko rozumianym rolnictwie.

Wykres 9 Podmioty gospodarcze według grup rodzajów działalności PKD 2007 w Nowym Targu w latach 2009-2017

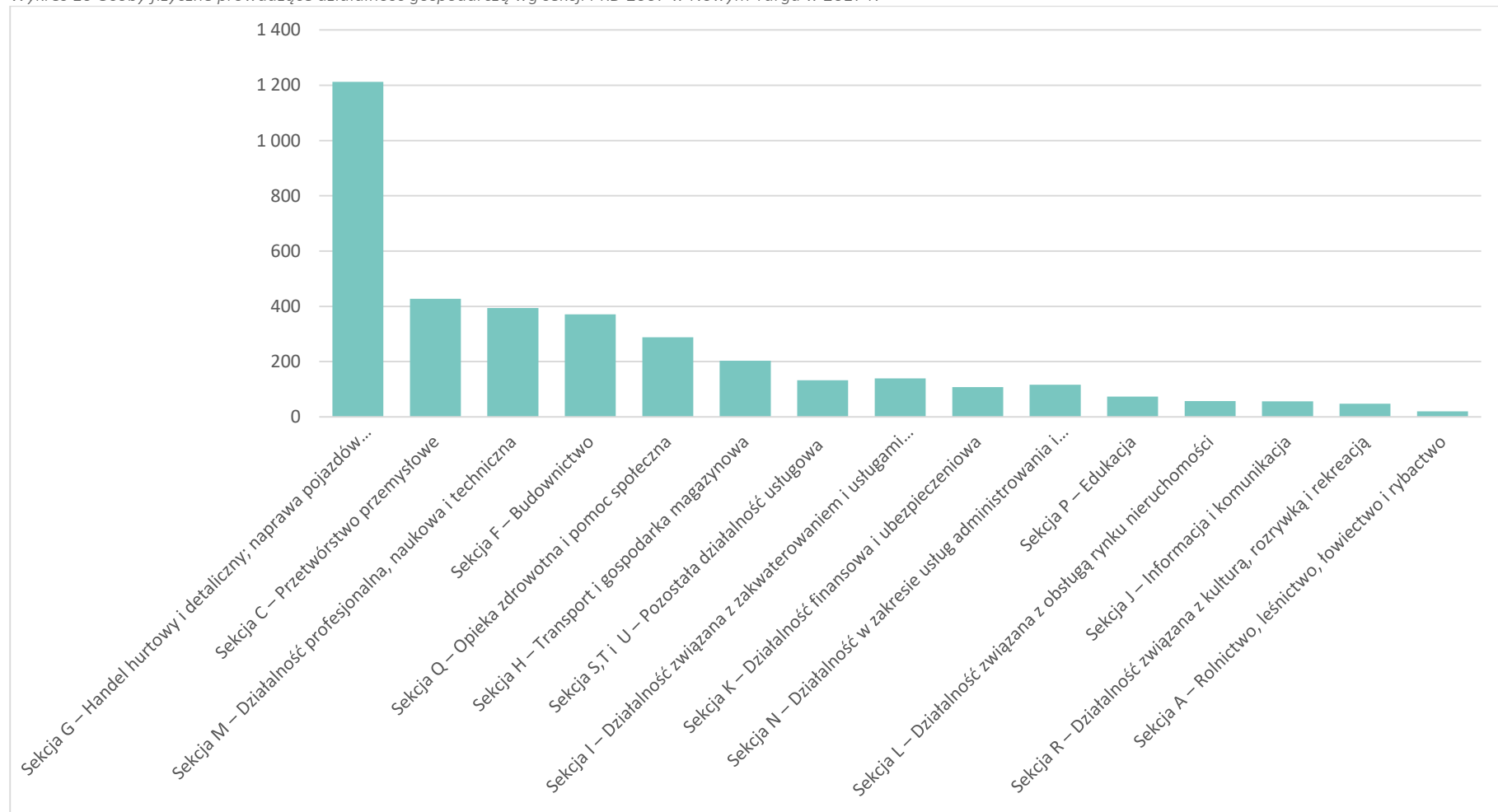

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

Analiza struktury gospodarki w Nowym Targu została poszerzona o liczbę podmiotów wpisanych do poszczególnych sekcji PKD. Najliczniejszą grupą podmiotów są przedsiębiorstwa związane z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą samochodów. Udział tej grupy podmiotów wynosi 33,2%, co związane jest z naturalną koniecznością zaspokajania potrzeb mieszkańców. W następnej kolejności plasują się przedsiębiorstwa związane z przetwórstwem

przemysłowym (11,7%) oraz działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (10,8%). Dopiero na 4. miejscu znalazła się działalność związana z budownictwem (10,2%). Wśród podmiotów nie posiadających osobowości prawnej także dominują przedsiębiorstwa związane z sekcją G. Szczegółowe dane zostały przedstawione na następujących wykresach.

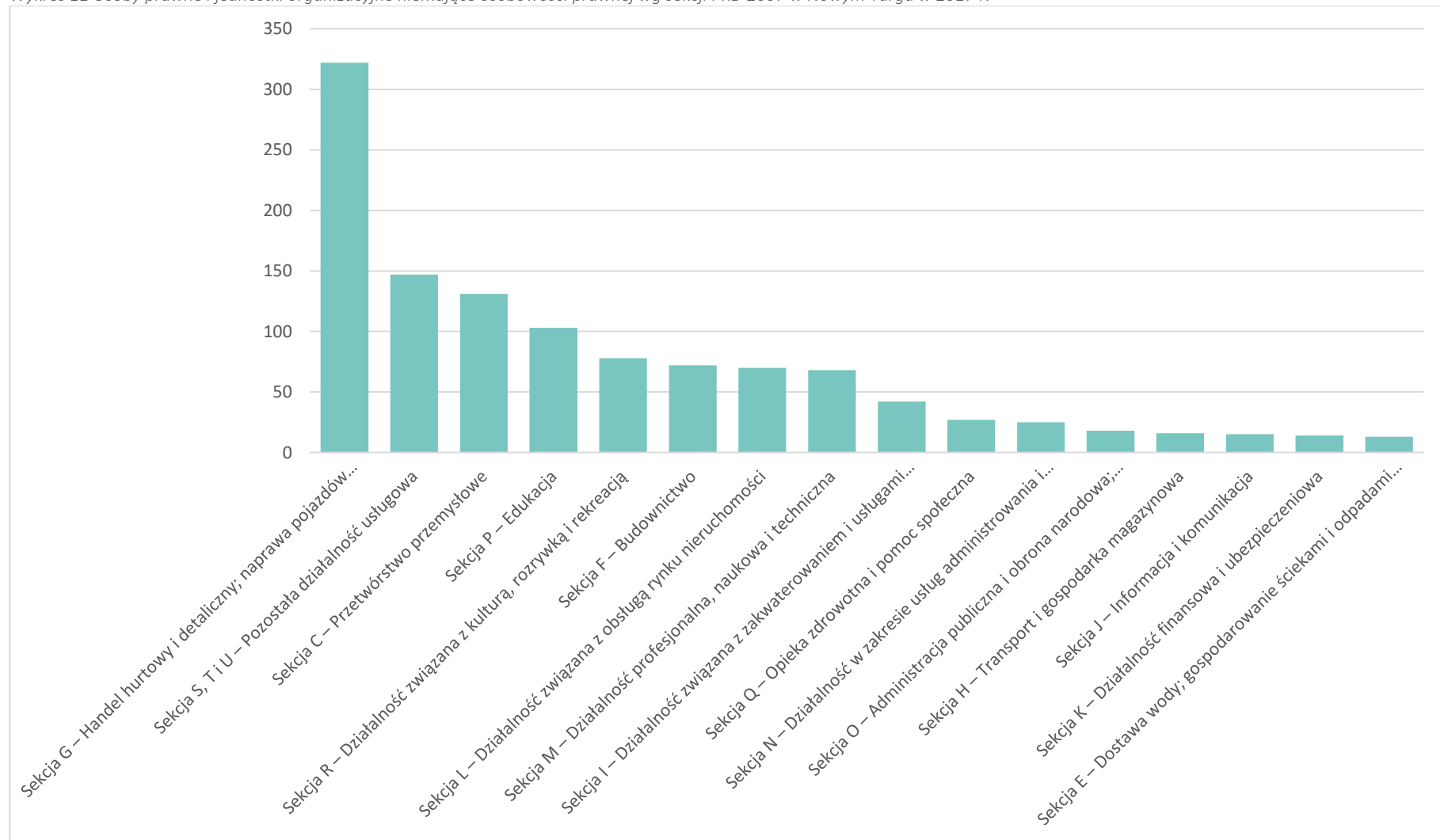
Wykres 10 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 w Nowym Targu w 2017 r.

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA NOWY TARG 2018-2023

Wykres 11 Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej wg sekcji PKD 2007 w Nowym Targu w 2017 r.

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

Analizując wskaźniki aktywności gospodarczej w Nowym Targu na przestrzeni minionych pięciu lat można zauważyć zjawisko stabilnego wzrostu gospodarczego miasta. Liczba podmiotów odnotowywanych w rejestrze REGON na 10 tysięcy ludności w latach 2012-2016 wzrosła o 5,2%. Jednocześnie istotnym wskaźnikiem jest liczba podmiotów na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym - wzrósł on o 8,7%. Warto zwrócić uwagę na dużą dynamikę rejestrowania podmiotów gospodarczych, natomiast niepokojącym zjawiskiem jest znaczny wzrost wykreśleń firm z rejestru REGON. Biorąc pod uwagę dominującą rolę osób fizycznych prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą w strukturze krajowej gospodarki – nieznaczny spadek liczby tego typu podmiotów na 1 000 mieszkańców jest elementem wartym odnotowania.

Tabela 2 Najważniejsze wskaźniki gospodarcze dla Nowego Targu na lata 2012 – 2016

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1 377	1 388	1 414	1 412	1 414	1 448
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	104	102	112	110	101	115
Jednostki wykreślane z rejestru REGON na 10 tys. ludności	72	93	88	107	103	87
Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	216,8	220,1	225,1	226,7	228,3	235,6
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	108	108	109	108	107	109

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2017 r.

Powyżej dokonano charakterystyki najważniejszych wskaźników gospodarczych obliczonych dla Nowego Targu, jak również przeprowadzono analizę dynamiki zjawiska w ostatnich sześciu latach. Niemniej warto skonfrontować dane uzyskane przez miasto w 2017 roku ze współczynnikami osiąganymi przez inne jednostki. W każdej z analizowanych kategorii Nowy Targ charakteryzuje się ponadprzeciętnymi wskaźnikami.

Tabela 3 Porównanie wskaźników gospodarczych Nowego Targu na tle powiatu, województwa i kraju w 2017 roku

	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności
Polska	1 121	94	75	183,3	78
Województwo małopolskie	1 121	101	74	182,2	80
Powiat nowotarski	840	97	72	134,4	67
Miasto Nowy Targ	1 448	115	87	235,6	109

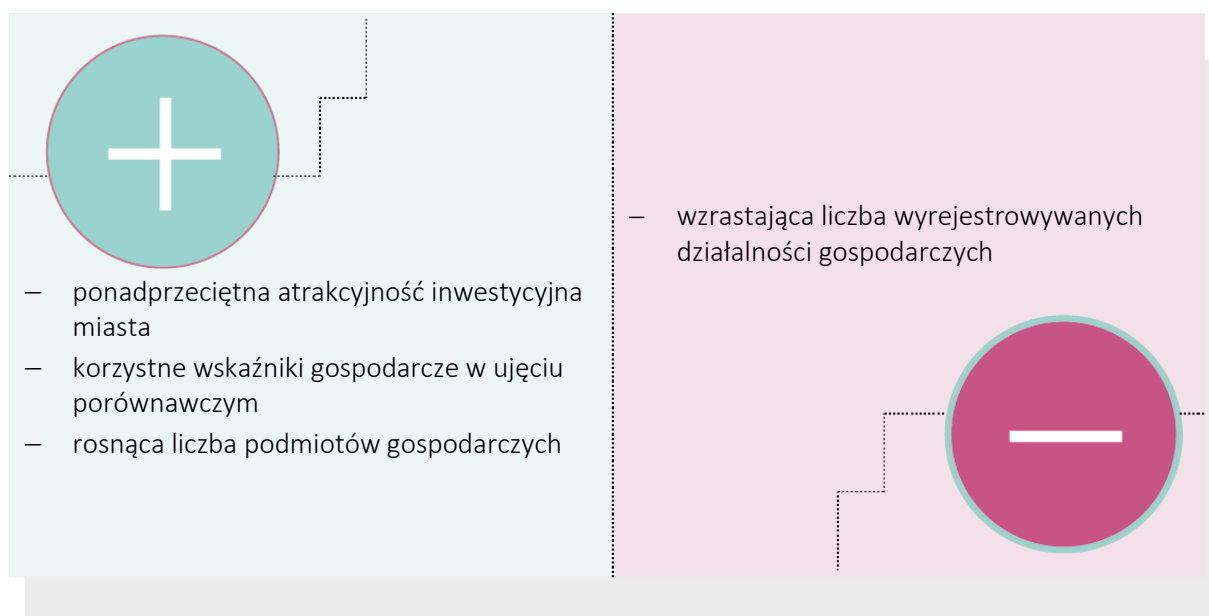
Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

Analiza atrakcyjności regionów opiera się na publikacji pn. „Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017. Województwo małopolskie”, przygotowanej na zlecenie PAIiZ przez Instytut Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. W ramach badań realizowanych na potrzeby opracowań prowadzony jest ranking województw i gmin, którym przyznawane są następujące klasy atrakcyjności inwestycyjnej: A – najwyższa atrakcyjność inwestycyjna regionu, B – wysoka atrakcyjność inwestycyjna regionu, C - przeciętna atrakcyjność inwestycyjna regionu, D – niska atrakcyjność inwestycyjna regionu, E – bardzo niska atrakcyjność inwestycyjna regionu. W ramach analizowanych kategorii (gospodarka narodowa, przemysł, handel i naprawy, zakwaterowanie i gastronomia, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) miasto Nowy Targ każdorazowo uzyskiwało klasę B. Jednocześnie Nowy Targ został odznaczony w badaniu „gwiazdą pomarańczową”, która oznacza, że jednostka uzyskała ponadprzeciętną ocenę we wszystkich analizowanych obszarach.

Istotnym potencjałem gospodarczym miasta jest funkcjonowanie Strefy Aktywności Gospodarczej w Nowym Targu o pow. całkowitej ok. 11,5 ha zlokalizowanej we wschodniej części miasta Nowy Targ, pomiędzy drogą powiatową nr K1673 (ulica Waksmundzka) a rzeką Dunajec. W bezpośrednim otoczeniu terenu projektowanej SAG przebiega droga wojewódzka nr 969 (DW969) – Nowy Targ – Stary Sącz oraz droga krajowa DK 49 Nowy Targ - Jurgów -

granica państwa. Teren strefy, z uwagi na sąsiedztwo cieków wodnych, otaczają wały przeciwpowodziowe. W bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowana jest oczyszczalnia ścieków dla miasta Nowy Targ. SAG jest częścią krakowskiej specjalnej strefy ekonomicznej. Podmiotem zarządzającym SSE jest Krakowski Park Technologiczny sp. z o.o. Z punktu widzenia regionalnego układ przestrzenny podstref SSE i SAG w województwie małopolskim jest dość podobny. Widać dominację obszaru wzdłuż autostrady A4 i w rejonie Krakowa. Pewien wyjątek stanowią Gorlice i Nowy Targ, które w układzie komunikacyjnym cechują się położeniem peryferyjnym.

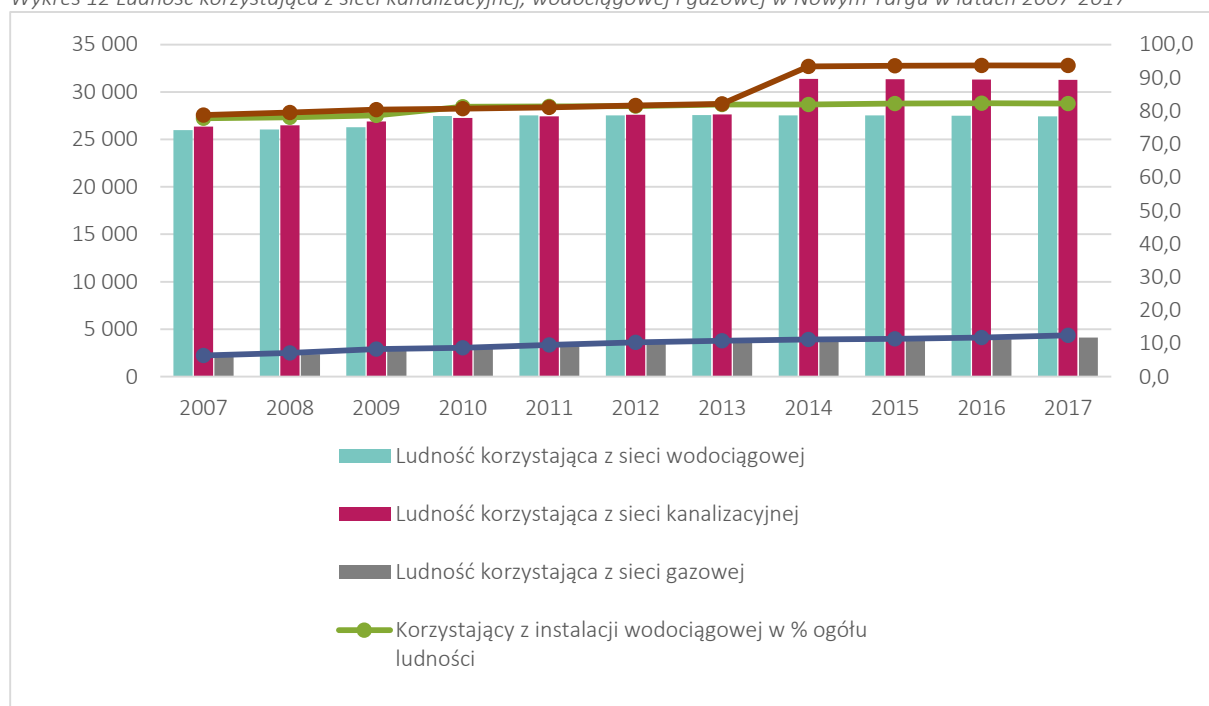
Rozpatrując gospodarkę i rynek pracy w Nowym Targu należy zwrócić uwagę na sektor turystyki. Bazując na danych GUS liczba całorocznych ewidencjonowanych obiektów noclegowych wynosi 6, a całkowita liczba dostępnych miejsc noclegowych wynosi 419. Natomiast z punktu widzenia natężenia ruchu turystycznego to jest on estymowany na poziomie około 11-12 tysięcy korzystających z noclegów turystów (udzielone noclegi łącznie oscylują na poziomie 50 tysięcy w skali roku).

2.6 Infrastruktura i komunikacja

Ważnym elementem opisującym poziom rozwoju społeczno-gospodarczego jest stan infrastruktury i uwarunkowania związane ze skomunikowaniem Nowego Targu. W pierwszej kolejności zostaną omówione zagadnienia związane z infrastrukturą sieciową. Warto zwrócić uwagę, że za gospodarkę wodno-ściekową w mieście odpowiada Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Nowym Targu Sp. z o.o. W 2017 roku udział korzystających z sieci wodociągowej wyniósł 82,2%, natomiast kanalizacyjnej 93,7%. W efekcie, liczba mieszkańców korzystająca z tych zasobów infrastrukturalnych znacząco wzrosła, odpowiednio o 4,4 punktów procentowych oraz 14,9 punktów procentowych. Najniższy odsetek osób (12,4%) korzysta z sieci gazowej. Scharakteryzowane tendencje zilustrowano na następnym wykresie.

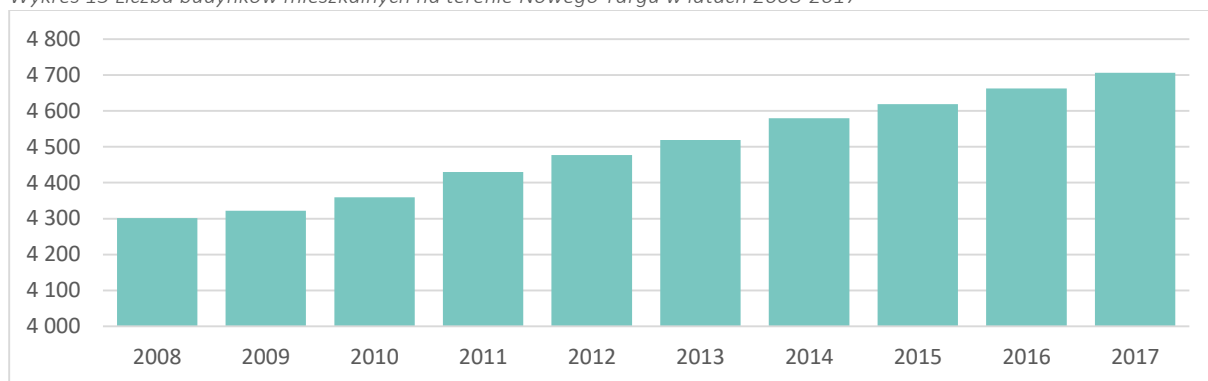
Wykres 12 Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej w Nowym Targu w latach 2007-2017

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

Infrastruktura mieszkaniowa w Nowym Targu ma charakter zabudowy jednorodzinnej, wielorodzinnej i blokowej, zlokalizowanej na osiedlach lub w rozproszeniu. Charakterystyczną tendencją dla Nowego Targu jest regularny wzrost liczby budynków mieszkalnych. Porównując rok 2017 z 2008, liczba ta wzrosła o 406 budynków. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że w 2016 roku liczba mieszkań komunalnych wynosiła 406, natomiast liczba lokali socjalnych w 2017 roku kształtowała się na poziomie 68.

Wykres 13 Liczba budynków mieszkalnych na terenie Nowego Targu w latach 2008-2017

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2017 r.

W kontekście układu drogowego Nowy Targ to najważniejszy węzeł komunikacyjny Podhala. Należy podkreślić dwie drogi krajowe przebiegające przez miasto, determinujące jego zewnętrzną dostępność transportową. Droga krajowa nr 47 (DK47) to droga krajowa klasy GP (droga główna ruchu przyspieszonego) przebiegająca przez województwo małopolskie, o długości ok. 40 km. Jest fragmentem „Zakopianki”, przez co jest trasą uczęszczaną przez turystów odwiedzających Tatry. W okolicach Nowego Targu, DK47 posiada dwa pasy ruchu w każdą stronę na bardzo krótkich odcinkach. Droga krajowa nr 49 (DK49) to również droga główna ruchu przyspieszonego przebiegająca przez województwo małopolskie o długości 24 km z Nowego Targu do granicy ze Słowacją w Jurgowie. Mimo swojej niewielkiej długości, odgrywa ważną rolę, gdyż jest jedyną drogą krajową prowadzącą do granicy państwowej w tym turystycznym regionie. Warto zwrócić uwagę, że główną rolę wśród potencjalnych węzłów transportowych o charakterze subregionalnym w województwie zgodnie z prognozami zawartymi w „Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020” odgrywać będą: Tarnów, Nowy Sącz oraz Nowy Targ.

Nowy Targ jest oddalony od stolicy województwa o około 92 km. Natomiast dystans dzielący stolicę Podhala z lotniskiem Kraków Airport im. Jana Pawła II to 94 km. Warto zwrócić uwagę, że na obszarze województwa zlokalizowane są także trzy lotniska sportowe o nawierzchni trawiastej: Kraków – Pobiednik Wielki, Nowy Targ (należące do Aeroklubu Nowy Targ) oraz Nowy Sącz – Łososina. Uzupelnienie układu transportowego regionu o sieć lotnisk/lądowisk lokalnych, operujących na poziomie subregionów, może stanowić dodatkowy impuls rozwojowy, umożliwiając m.in. pełniejsze wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terenów znajdujących się w obszarze ich oddziaływania.

W kontekście sieci kolejowej na poziomie województwa uznaje się, że zwiększenie dostępności transportowej obszarów o najniższej dostępności w regionie jest jednym z priorytetów rozwojowych. Tym samym w strategii rozwoju województwa wskazuje się, że połączenie kolejowe Krakowa z Sądecczyzną i Podhalem: linia kolejowa Kraków – Podłęże – Piekietko wraz z modernizacją linii Nowy Sącz – Muszyna – granica państwa oraz odgałęzienie linii kolejowej na Nowy Targ i Zakopane to ważne priorytety rozwojowe. Aktualnie Nowy Targ jest skomunikowany z Zakopanem oraz Krakowem.

Miejski Zakład Komunikacji to Miejska Jednostka Organizacyjna, przedsiębiorstwo świadczące usługi transportu zbiorowego na terenie Miasta i Gminy Nowy Targ, a także miejscowości: Waksmund, Ostrowsko, Łopuszno, Gronków (od wschodu), Ludźmierz, Lasek, Pyzówka (od zachodu), Klikuszowa i Obidowa (od północy). Dodatkowo w niektórych wariantach linie 1 i 10 obsługują przystanki na terenie Gminy Szaflary, w miejscowościach Bór i Zaskale. Na terenie obsługiwanym przez MZK funkcjonuje obecnie 149 przystanków, z czego 83 na terenie miasta, 9 na terenie miejscowości Bór i Zaskale (gmina Szaflary), a pozostałe na terenie Gminy Nowy Targ. W sieci komunikacji zbiorowej funkcjonuje obecnie 13 linii. Jedna z linii, nr 8 pozostaje wciąż zawieszona. Dwie spośród obsługiwanych linii to linie okrężne, kursujące na terenie Miasta Nowy Targ.

Rocznie MZK przewozi około 2,5 miliona pasażerów. Aktualnie MZK obsługuje 13 linii autobusowych.

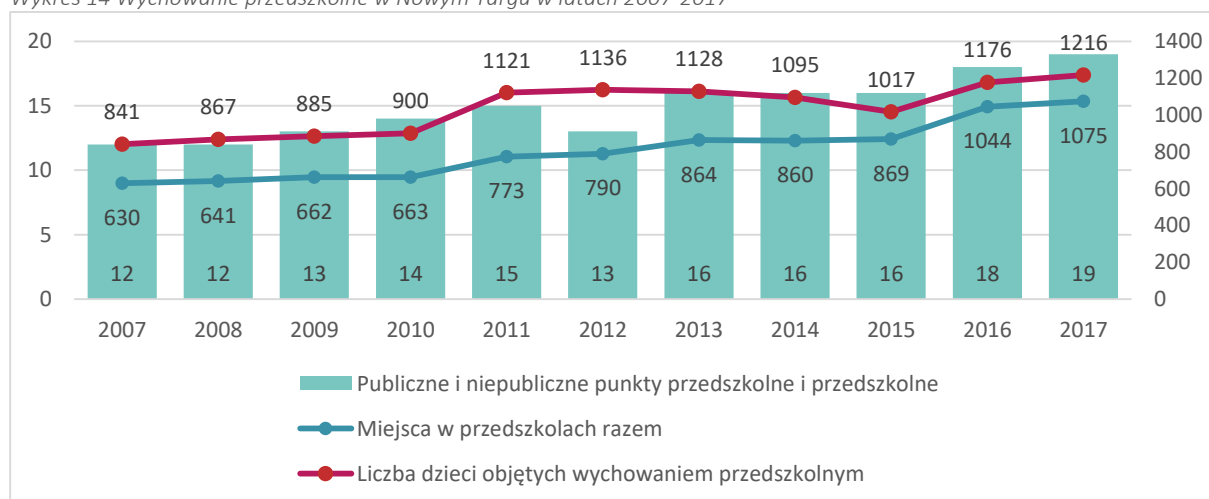
2.7 Usługi publiczne

Usługi publiczne – usługi świadczone przez administrację publiczną obywatelom bezpośrednio (w ramach sektora publicznego) lub poprzez finansowanie podmiotów prywatnych zapewniających daną usługę. W kontekście funkcjonowania samorządu lokalnego bezpośrednim punktem wyjścia są zadania własne gminy określone w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. W ramach analizy zdiagnozowane zostaną przede wszystkim sektory związane z edukacją, pomocą społeczną oraz kulturą.

Rozpatrując kwestie edukacji warto w pierwszym rzędzie odnieść się do aspektu opiekuńczego związanego ze żłobkami oraz w dalszej kolejności z wychowaniem przedszkolnym. Bazując na danych GUS w 2018 roku w Nowym Targu funkcjonowały 2 żłobki dysponujące 71 miejscami. W 2017 roku odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach kształtował się na poziomie 7,4%. Spośród 965 dzieci w wieku do 3 lat tylko 71 korzysta z opieki w żłobku.

W 2018 roku na terenie Nowego Targu prowadziło działalność 19 placówek zajmujących się wychowaniem przedszkolnym. Wśród nich należy wymienić jednostki publiczne: Przedszkole Miejskie Nr 2 oraz Przedszkole Miejskie Nr 4. W analizowanym okresie wzrastała liczba placówek, jak również liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym oraz liczba dostępnych miejsc. Aktualnie wskaźnik dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat wynosi 899 i konsekwentnie wzrasta.

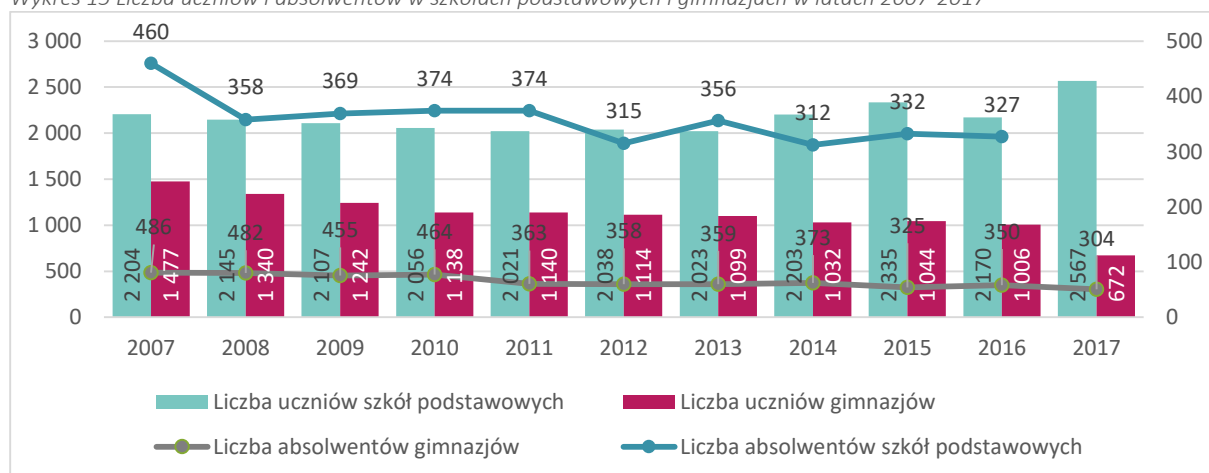
Wykres 14 Wychowanie przedszkolne w Nowym Targu w latach 2007-2017

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2018 r.

Warto wymienić publiczne placówki oświatowe funkcjonujące na terenie miasta są nimi: Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki, Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Mikołaja Kopernika, Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Jana Pawła II, Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Króla Kazimierza Wielkiego, Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Konfederacji Tatrzańskiej, Szkoła Podstawowa Nr 6 im. Burmistrza Nowego Targu Józefa Rajskiego oraz Szkoła Podstawowa Nr 11 im. Żołnierzy Armii Krajowej. W analizowanym okresie nastąpił wzrost w zakresie liczby uczniów szkół podstawowych o 16,5% oraz spadek uczniów szkół gimnazjalnych o 54,5%, natomiast w zakresie liczby absolwentów spadki kształtowały się na poziomie 28,9% (szkoły podstawowe) oraz 37,4% (gimnazja). Odnotowana tendencja wynika z nizu demograficznego, mniejszej liczności roczników w grupie w wieku przedprodukcyjnym, a także reformy szkolnictwa (likwidacja Gimnazjów).

Wykres 15 Liczba uczniów i absolwentów w szkołach podstawowych i gimnazjach w latach 2007-2017

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2018 r.

Organem prowadzącym dla szkół ponadgimnazjalnych jest powiat (art. 5 ust. 5a UoSO). Zadania i kompetencje organu prowadzącego wykonuje zarząd powiatu (art. 5c pkt 2 UoSO). O podziale środków na doskonalenie zawodowe nauczycieli decyduje zarząd powiatu.

W następnej tabeli przedstawiono wszystkie szkoły ponadgimnazjalne prowadzące swoją działalność w Nowym Targu. Uwagę zwraca wysoka liczba szkół technicznych i zawodowych (branżowych) wraz z bogatą ofertą kierunków kształcenia. Między innymi kierunki takie jak operator obrabiarek skrawających, techniki energetyki źródeł odnawialnych, kierunki techniczne związane z obsługą ruchu turystycznego wydają się być dobrze dopasowane do współczesnych wymagań rynku pracy i specyfiki regionu.

Tabela 4 Szkoły ponadgimnazjalne w Nowym Targu

	Nawa szkoły	Adres	Struktura organizacyjna	Kierunki kształcenia
1	Szkoła Przystosowująca do Pracy dla uczniów z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 5	ul. Jana Pawła II 85, 34-400 Nowy Targ	<ul style="list-style-type: none"> – Przedszkole Specjalne, – Szkoła Podstawowa Nr 9 -UZ, – Publiczne Gimnazjum -UZ, – Szkoła przystosowująca do Pracy, – Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 5 – Oddział Rewalidacyjno-Wychowawczy Przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym Nr 1 	<ul style="list-style-type: none"> – Cukiernik – Kucharz – Rękodzielnik wyrobów włókienniczych – Monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie – Pracownik pomocniczy obsługi hotelowej
2	Zespół Szkół Ekonomicznych w Nowym Targu	ul. Kowaniec 125, 34-400 Nowy Targ	<ul style="list-style-type: none"> – Szkoła branżowa I stopnia – Technikum 	<ul style="list-style-type: none"> – Sprzedawca – Technik spedycji – Technik ekonomii – Technik handlu – Technik hotelarstwa – Technik obsługi turystycznej
3	Zespół Szkół Nr 1 w Nowym Targu	pl. Słowackiego 13, 34-400 Nowy Targ	<ul style="list-style-type: none"> – Technikum Nr 3 – Centrum Kształcenia Praktycznego – Szkoła Branżowa Nr 3 	<ul style="list-style-type: none"> – Technik logistyk – Technik przemysłu mody – Technik grafiki i poligrafii cyfrowej – Technik organizacji reklamy – Technik informatyk – Technik usług kosmetycznych – Krawiec – Opiekunka Środowiskowa
4	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Augustyna Suskiego w Nowym Targu	ul. Kokoszków 71, 34-400 Nowy Targ	<ul style="list-style-type: none"> – Technikum – Szkoła Branżowa 	<ul style="list-style-type: none"> – Technik technologii żywności – Technik architektury krajobrazu – Technik agrobiznesu – Technik turystyki wiejskiej – Technik weterynarii – Technik żywienia i usług gastronomicznych – Kucharz
5	Zespół Szkół Technicznych i Placówek	ul. Wojska Polskiego 9 34-400 Nowy Targ	<ul style="list-style-type: none"> – Branżowa Szkoła I stopnia – Technikum 	<ul style="list-style-type: none"> – Technik teleinformatyk – Technik automatyk

	Nawa szkoły	Adres	Struktura organizacyjna	Kierunki kształcenia
			<ul style="list-style-type: none"> – Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych – Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego – Ośrodek Doskazywania i Doskonalenia Zawodowego 	<ul style="list-style-type: none"> – Technik urządyzeń i systemów energetyki odnawialnej – Technik architektury krajobrazu – Technik budownictwa – Technik elektryk – Technik geodeta – Technik mechanik – Technik pojazdów samochodowych – Elektromechanik – Elektryk – Mechanik monter maszyn i urządyzeń – Mechanik pojazdów samochodowych – Operator obrabiarek skrawajacych
6	I Liceum Ogólnokształcące im. Seweryna Goszczyńskiego w Nowym Targu	Plac Krasieńskiego 1 34-400 Nowy Targ	<ul style="list-style-type: none"> – I Liceum Ogólnokształcące im. Seweryna Goszczyńskiego – Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych 	
7	Zespół Szkół Ogólnokształcacych Nr 2 w Nowym Targu	ul. Ludźmierska 32, 34-400 Nowy Targ	<ul style="list-style-type: none"> – II Liceum Ogólnokształcące – Liceum Ogólnokształcące nr 3 dla dorosłych 	

Źródło: opracowanie własne

Oprócz bazy edukacyjnej, ważnym czynnikiem kształtującym poziom usług publicznych jest także jakość kształcenia. W następnym tabeli zaprezentowano wyniki matur uczniów nowotarskich szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych na tle powiatu, województwa i kraju. Uczniowie z Nowego Targu osiągają stosunkowo niskie wyniki – w szczególności z matematyki i języka angielskiego. Różnice sięgają odpowiednio 11 i 13% w stosunku do wyników wojewódzkich. Porównując wyniki poszczególnych typów szkół, zgodnie z profilami kształcenia, uczniowie szkół technicznych osiągają wyższe wyniki z matematyki natomiast uczniowie szkół ogólnokształcących z języka polskiego – różnice w tym przypadku są jednak minimalne i sięgają zaledwie 1%. Należy podkreślić, że wpływ samorządu nowotarskiego jest istotnie ograniczony w kontekście szkolnictwa ponadgimnazjalnego gdyż nie jest miastem na prawach powiatu.

Tabela 5 Wyniki egzaminów maturalnych [%] w 2018 w poszczególnych typach szkół

	Wszyscy zdający				Absolwenci liceum ogólnokształcącego				Absolwenci technikum			
	Nowy Targ	powiat	województwo	Polska	Nowy Targ	powiat	województwo	Polska	Nowy Targ	powiat	województwo	Polska
język polski	52	54	57	55	49	55	60	58	51	52	53	50
matematyka	47	56	58	56	42	59	64	61	48	51	50	46
język angielski	60	71	74	73	63	76	80	78	61	64	66	64
język francuski	-	-	88	82	-	-	88	84	-	-	-	46
język hiszpański	-	-	85	79	-	-	85	80	-	-	96	55
język niemiecki	60	60	64	61	73	63	75	69	48	57	55	52
język rosyjski	-	46	66	61	-	46	71	68	-	-	61	52
język włoski	66	100	83	81	66	100	86	82	-	-	86	79

Źródło: OKE Kraków

Uczelnie Wyższe

Największą uczelnią wyższą a zarazem oferującą najwięcej kierunków kształcenia w Nowym Targu jest Podhalańska Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa. Szkoła została utworzona w 2001 roku a liczba studentów wynosi około 2000. W następnym tabeli przedstawiono aktualne (rok akademicki 2018/2019) kierunki studiów na poszczególnych etapach kształcenia.

Tabela 6 Kierunki kształcenia – szkolnictwo wyższe – oferta

	kierunek		
	Studia I stopnia	Studia II stopnia	Studia Podyplomowe
Podhalańska Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa	Architektura I stopnia	Architektura II stopnia	Dziedzictwo kulturowe Podtatrze
	Filologia Angielska I stopnia	Filologia Angielska II stopnia	Trener personalny z językiem angielskim
	Filologia Polska	Fizjoterapia II stopnia	Zarządzanie w biznesie turystycznym z językiem angielskim
	Fizjoterapia I stopnia	Fizjoterapia jednolite studia magisterskie	Funkcjonalność i estetyka przestrzeni publicznej
	Gospodarka Przestrzenna	Kosmetologia II stopnia	
	Inżynieria Środowiska	Pielęgniarstwo II Stopnia	
	Kosmetologia I stopnia	Turystyka i Rekreacja II stopnia	
	Pielęgniarstwo I Stopnia		
	Ratownictwo Medyczne		
	Turystyka i Rekreacja I stopnia		
	Finanse i Rachunkowość (PONE)		
	Finanse i Rachunkowość – Studia Dualne		
	Bezpieczeństwo Narodowe		
	Praca socjalna		
	Sport		
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie	Finanse i Rachunkowość (PONE)		

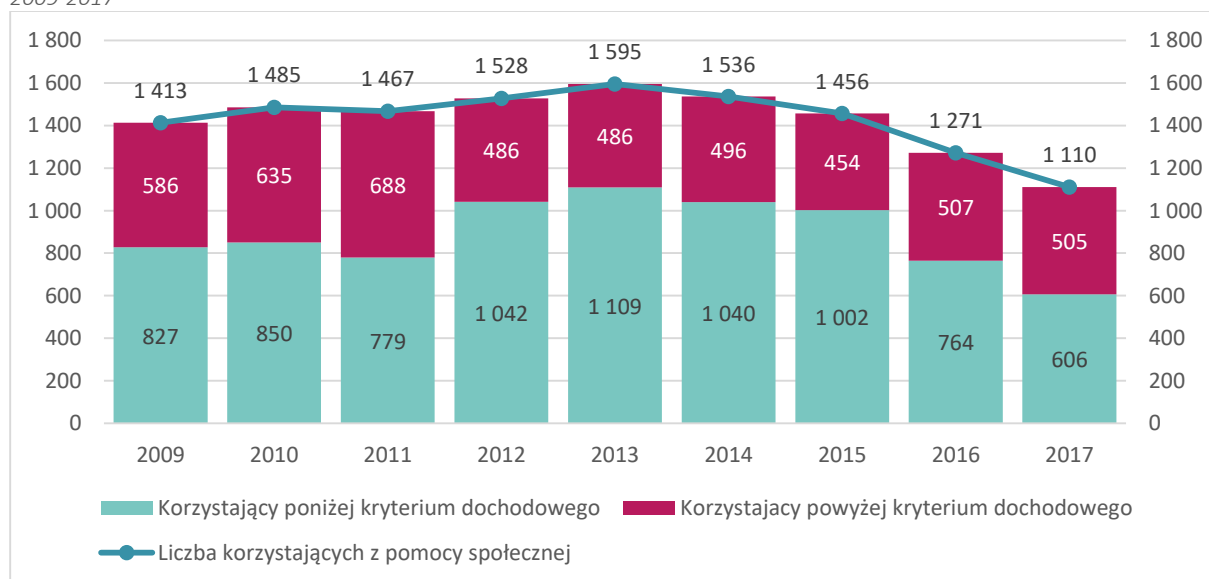
Źródło: opracowanie własne na podstawie www.ppwsz.edu.pl

Ponadto Podhalańska Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa wraz z Uniwersytetem Ekonomicznym w Krakowie utworzyły wspólnie Podhalański Ośrodek Nauk Ekonomicznych – pierwszą w Polsce jednostką utworzoną przez dwie uczelnie publiczne. Ośrodek oferuje studia pierwszego stopnia na kierunku Finanse i Rachunkowość, w dwóch specjalnościach:

- Rachunkowość i doradztwo podatkowe;
- Finanse i ekonomia biznesu.

Za prowadzenie polityki społecznej w Nowym Targu odpowiedzialny jest nowotarski Ośrodek Pomocy Społecznej. Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w 2017 roku wynosiła 503 (279 z nich było klasyfikowane poniżej kryterium dochodowego). Liczba osób objętych środowiskową pomocą społeczną w Nowym Targu w badanym okresie spadła o ponad 20%. Aktualnie 3,3% z łącznej liczby mieszkańców korzysta z pomocy świadczonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Targu.

Wykres 16 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w Nowym Targu wg kryterium dochodowego w latach 2009-2017

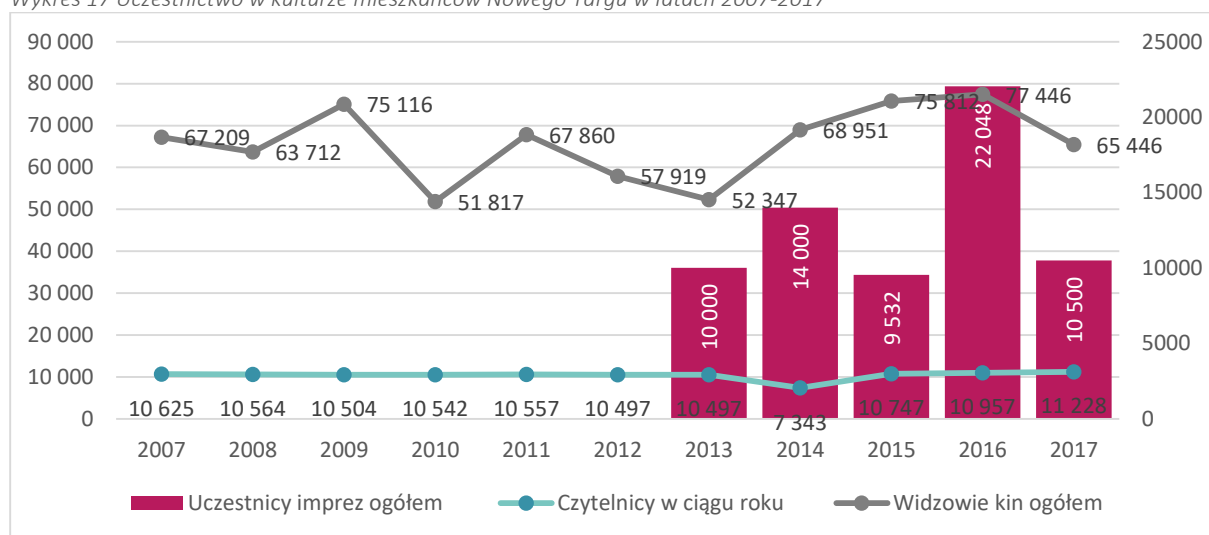

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

Zgodnie z przepisami Ustawy o samorządzie gminnym jej zadania własne obejmują sprawy: kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Za świadczenie usług kulturalnych w mieście odpowiada m.in. Miejska Biblioteka Publiczna wraz z dwoma filiami oraz Miejski Ośrodek Kultury i jego oddział: Muzeum Podhalańskie im. Cz. Pajerskiego. Na poniższym wykresie przedstawiono dostępne w GUS

tendencje ilustrujące uczestnictwo mieszkańców w kulturze. W badanym okresie czasu nieznacznie wzrosła liczba uczestników imprez na terenie miasta (5,0%). Spadek odnotowano w liczbie osób uczęszczających do kin (2,6%), natomiast liczba aktywnych czytelników kształtuje się na ustabilizowanym poziomie.

Wykres 17 Uczestnictwo w kulturze mieszkańców Nowego Targu w latach 2007-2017

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

Jednostką odpowiedzialną za infrastrukturę sportową i rekreacyjną oraz jej wykorzystanie na terenie Nowego Targu jest Miejskie Centrum Sportu i Rekreacji. Do głównych zadań instytucji należy:

- Udostępnianie bazy sportowo-rekreacyjnej szerokiej publiczności, zgodnie z zapotrzebowaniem społecznym (stowarzyszeniom kultury fizycznej i związkom sportowym, organizacjom społecznym, zawodowym i osobom fizycznym) na zasadach określonych dla poszczególnych obiektów;
- Świadczenie usług w zakresie korzystania z obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz organizacja imprez rozrywkowych;
- Prowadzenie działalności informacyjnej i promocyjnej w zakresie działalności MCSiR;
- Współpraca z placówkami oświatowymi w zakresie wychowania fizycznego, w tym:
 - Udostępnianie bazy sportowej wraz z wyposażeniem w celu prowadzenia zajęć wychowania fizycznego dzieci i młodzieży;
 - Wdrożenie oraz realizacja programów z zakresu wychowania fizycznego, w tym: obowiązkowego programu nauki pływania dla dzieci szkół podstawowych;

- Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie sportu i doskonalenia sprawności fizycznej oraz rekreacji i odnowy biologicznej poprzez:
 - a. Naukę oraz doskonalenie sprawności fizycznej z różnych dyscyplin sportu (w szczególności pływania) we wszystkich grupach wiekowych oraz poziomach zaawansowania;
 - b. Realizację usług we własnym zakresie oraz współdziałanie ze stowarzyszeniami kultury fizycznej i związkami sportowymi;
 - c. Propagowanie kultury fizycznej i zdrowego trybu życia, aktywizacja mieszkańców w zakresie rekreacji ruchowej;
 - d. Udostępnianie posiadanej bazy sportowo-rekreacyjnej szerokiej publiczności na zasadach określonych dla poszczególnych obiektów;
 - e. Prowadzenie zajęć rekreacyjnych i rehabilitacji ruchowej stosownie do potrzeb i zainteresowania;
 - f. Tworzenie warunków do rozwoju sportu wyczynowego;
- Organizacja zawodów i imprez sportowo - rekreacyjnych własnych oraz zleconych, w tym:
 - a. Organizacja zawodów i zajęć sportowo - rekreacyjnych;
 - b. Organizacja imprez sportowo - rekreacyjnych na rzecz mieszkańców miasta;
 - c. Współpraca z podmiotami wykonującymi zadania z zakresu kultury fizycznej;
 - d. Rozwijanie i promowanie rekreacji oraz form aktywnego wypoczynku obejmujących dzieci, młodzież i osoby dorosłe, w tym osoby w podeszłym wieku i niepełnosprawne;
 - e. Koordynacja i prowadzenie międzyszkolnych rozgrywek sportowych na poziomie miasta;
 - f. Promowanie oraz popularyzacja rodzinnego uczestnictwa w imprezach sportowo -rekreacyjnych.

Obiekty wchodzące w skład Miejskiego Centrum Sportu i Rekreacji w Nowym Targu to:

- Pływalnia Miejska,
- Hala Lodowa,
- Stadion Miejski im. Józefa Piłsudskiego,
- MHS Gorce.

Pływalnia Miejska zlokalizowana jest przy placu Evry 4 w Nowym Targu. Obiekt dysponuje czterema basenami – sportowym o wymiarach 25m x 12,5m, basenem do nauki pływania o małej głębokości, który funkcjonalnie połączony jest z basenem rekreacyjnym (wyposażonym w masaż karku szeroki, wodospad, gejzer wodny, ścianę wodną, gejzer powietrzny denny, ławkę z napowietrzaniem). Kolejny basen przeznaczony jest dla dzieci (brodzik). Ponadto baseny wyposażone są w zjeżdżalnię rurową oraz niecki whirlpool z masażem powietrznym. Obiekt w swojej ofercie posiada także sauny oraz grotę solną.

Hala Lodowa

Obiekt został otwarty w 1952 roku głównie aby zaspokoić potrzeby klubu Podhale Nowy Targ. Hala zlokalizowana jest przy ulicy Parkowej 14. Do dnia dzisiejszego drużyna Podhale Nowy Targ regularnie wykorzystuje obiekt. Wymiary tafli to 60mx30m a obiekt może pomieścić blisko 3500 osób. Lodowisko jest w głównej mierze użytkowane przez Klub a także lokalne szkoły czy Podhalańską Sekcję Akrobatyczną. W skład tego obiektu wchodzi dodatkowo boisko i dwie sale gimnastyczne.

Stadion Miejski

W skład tego obiektu wchodzi oświetlone boisko do piłki nożnej o wymiarach 65x100m z nawierzchnią ze sztucznej trawy, stadion lekkoatletyczny (4 – torowa bieżnia na 400 m, 6 – torowa bieżnia na 100 m, skocznie do skoku w dal i trójskoku, skok wzwyż, rzutnię do rzutu dyskiem, młotem, oszczepem, pchnięcia kulą, trybuną na 900 osób, boisko wielofunkcyjne, zaplecze szatniowo – socjalne).

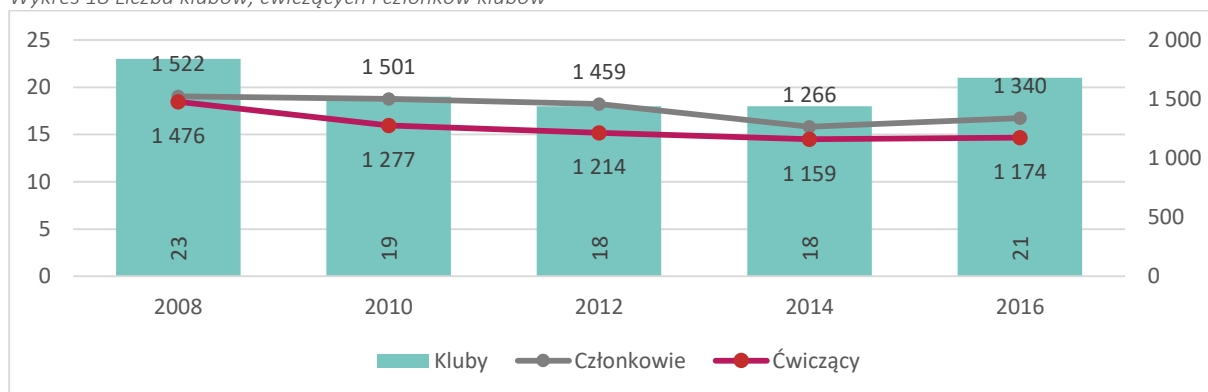
MHS Gorce

Terenowe obiekty sportowe MHS „Gorce” to zespół obiektów zlokalizowanych przy al. Tysiąclecia, w skład którego wchodzi:

- Boisko i stadion lekkoatletyczny (4 – torowa bieżnia na 250 m, 6 – torowa bieżnia na 100 m, skok w dal i trójskok, skok wzwyż, rzut dyskiem, młotem, oszczepem, pchnięcia kulą, zespół trybun);
- Trzy korty tenisowe z syntetyczną nawierzchnią;
- Boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową i oświetleniem o wymiarach 26mx46m wyposażone w sprzęt sportowy do piłki ręcznej, koszykówki, siatkówki;
- Boisko do siatkówki plażowej.

Zasoby infrastrukturalne miasta w zakresie obsługi sportowej i rekreacyjnej należy uznać za dobrze rozwinięte. W perspektywie finansowej 2007-2013 miasto pozyskało znaczne środki na rewitalizację infrastruktury sportowej, nie mniej jednak nie przełożyło się to bezpośrednio na znaczny wzrost zainteresowania sportem czy rekreacją. Dane GUS wskazują na spadek zarówno liczby klubów (-9%), osób ćwiczących (-20%) i członków klubów sportowych (-12%) w stosunku do roku 2008.

Wykres 18 Liczba klubów, ćwiczących i członków klubów

Źródło dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

- wzrastający odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
- dobrze rozwinięta baza edukacyjna
- bogata oferta kształcenia ponadgimnazjalnego - w szczególności w kierunkach technicznych
- obecność szkół wyższych
- wzrastająca liczba widzów kin i uczestników imprez
- spadająca liczba osób korzystających z pomocy społecznej

- niskie wyniki matur z matematyki i języka angielskiego w porównaniu do wyników wojewódzkich
- niski odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach
- spadająca liczba uczniów i absolwentów w szkołach podstawowych
- spadająca liczba klubów sportowych i osób ćwiczących

2.8 Społeczeństwo obywatelskie

Jednym z podstawowych mierników informujących o aktywności społeczności lokalnej jest udział w wyborach samorządowych. Jest to wyraz zainteresowania mieszkańców sprawami lokalnymi. Przyjęto, że frekwencja wyborcza to odsetek osób uprawnionych do głosowania, które oddały swój głos w czasie wyborów. W poniższej tabeli uwzględniono cztery ostatnie wybory samorządowe, które odbywały się w latach 2006, 2010, 2014, 2018. Warto podkreślić, że począwszy od 2010 roku frekwencja w mieście była nieco wyższa niż w powiecie nowotarskim. W latach 2006, 2010 i 2014 biorąc pod uwagę kontekst regionalny i ogólnokrajowy, każdorazowo wskaźniki osiągnięte przez Nowy Targ były niższe od wojewódzkich oraz ogólnopolskich. Wyjątek stanowił rok 2018 r., w którym frekwencja wyborcza w Nowym Targu była najwyższa w porównaniu do frekwencji powiatu, województwa i kraju.

Tabela 7 Porównanie frekwencji wyborczej na wyborach samorządowych w 2006, 2010, 2014 i 2018 r.

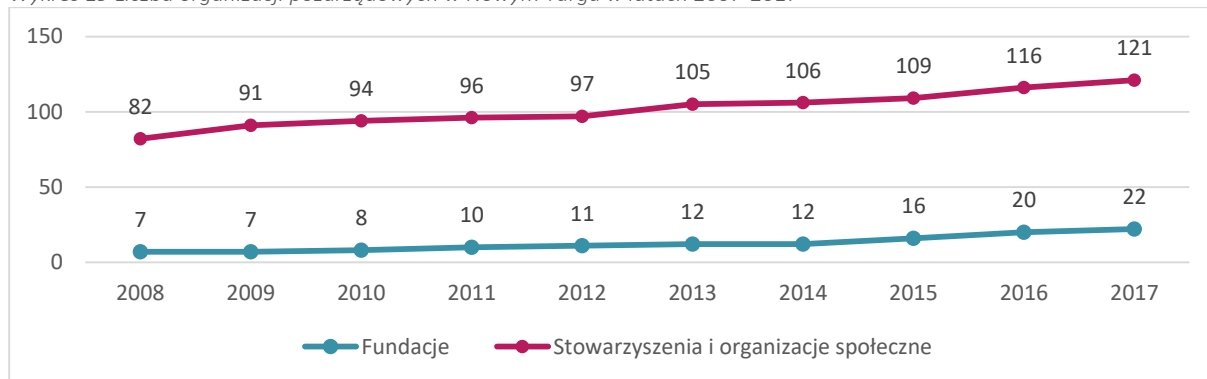
	2006	2010	2014	2018
Miasto Nowy Targ	41,93%	46,23%	46,95%	56,26%
Powiat nowotarski	44,00%	45,38%	46,18%	46,87%
Województwo małopolskie	46,00%	48,58%	48,45%	52,20%
Polska	45,99%	47,32%	47,40%	48,83%

Źródło: dane PKW, 2019 r.

W badanym okresie w Nowym Targu dynamicznie rosła liczba podmiotów trzeciego sektora. Liczba fundacji wzrosła o 15, natomiast liczba stowarzyszeń aż o 39. Aktualnie w mieście prowadzi działalność 143 różnych podmiotów, co stanowi wzrost w porównaniu do roku bazowego o 60,7%. Rozpatrując segment organizacji pozarządowych warto wskazać organizacje pożytku publicznego w Nowym Targu. Aktualnie identyfikuje się 19 podmiotów tego typu. Są nimi fundacje, stowarzyszenia, kluby sportowe (istniejące w formie stowarzyszeń), organizacje kościelne i inne, działające w sferze zadań publicznych określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Co ważne organizacje pożytku publicznego mogą otrzymać od szeregowego podatnika, osoby fizycznej 1 % podatku dochodowego. Dodatkowo na terenie Nowego Targu działają cztery spółdzielnie socjalne. Poziom rozwoju trzeciego sektora w mieście należy ocenić pozytywnie, o aktywności

mieszkańców świadczy również funkcjonowanie Młodzieżowej Rady Miasta oraz Nowotarskiej Rady Seniorów.

Wykres 19 Liczba organizacji pozarządowych w Nowym Targu w latach 2007-2017

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

Przedstawione poniżej dane wskazują, że Nowy Targ z roku na rok wyróżnia się na tle innych porównywanych jednostek wykazując najwyższy współczynnik organizacji w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Można wnioskować, że w perspektywie najbliższych lat, aktywność obywatelska w zakresie działalności społecznej będzie wzrastać.

Tabela 8 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców – porównanie

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	24	25	26	27	28	30	32	33	35	37	38
Województwo małopolskie	24	25	26	27	28	30	31	33	35	36	38
Powiat nowotarski	19	20	21	21	22	24	26	26	28	29	31
Miasto Nowy Targ	25	27	29	30	31	32	35	35	37	41	43

Źródło: dane Banku Danych Lokalnych GUS, 2019 r.

- wzrastająca liczba organizacji pozarządowych
- relatywnie duży odsetek organizacji pożytku publicznego

- niższa od średniej krajowej frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych

2.9 Bilans strategiczny

Analiza SWOT jest podstawowym narzędziem umożliwiającym diagnozowanie obecnej sytuacji danego podmiotu w kontekście planowania jego dalszego rozwoju. Jako główne zalety tej metody należy wskazać:

- generowanie z otoczenia szans rozwoju oraz zagrożeń hamujących rozwój miasta, szczególnie w kontekście efektywnego wykorzystania lokalnego potencjału,
- diagnoza bliższego oraz dalszego otoczenia miasta,
- określenie mocnych punktów oraz wskazania jej słabych stron pod kątem zasobów,
- poznanie otoczenia konkurencyjnego (szczególnie ważne w kontekście samorządów zorientowanych na rozwój oparty na turystyce).

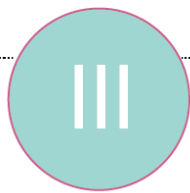
Mocne strony		Słabe strony	
Korzystne warunki przyrodnicze	Szeroki zakres inwestycji infrastrukturalnych	Rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego	Wzrastające wskaźniki obciążenia demograficznego, starzenie się społeczności lokalnej
Spadająca liczba osób objętych pomocą społeczną	Ponadlokalny charakter miasta	Ujemny bilans migracji (-1044)	Wzrastająca liczba wyrejestrowywanych działalności gospodarczych
Dodatni przyrost naturalny	Wysoka liczba organizacji III sektora o zróżnicowanym profilu działalności	Niskie wyniki matur z matematyki i języka angielskiego w porównaniu do wyników wojewódzkich	Spadająca liczba osób ćwiczących i liczba klubów sportowych
Wzrastające dochody ogólne miasta	Malejąca liczba osób bezrobotnych	Obniżenie poziomu czytelnictwa	Niższa od średniej krajowej frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych

Ponadprzeciętna atrakcyjność inwestycyjna miasta	Wzrastający odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	Ograniczona dostępność komunikacyjna	Malejące zasoby pracy, problemy ze znalezieniem wykwalifikowanej kadry pracowniczej
Dobrze rozwinięte szkolnictwo zawodowe i techniczne	Funkcjonowanie uczelni wyższej oferującej wiele kierunków kształcenia		
Bogata infrastruktura sportowa wraz z lotniskiem sportowym	Rosnąca liczba podmiotów gospodarczych		
Wysoki wskaźnik objęcia miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	Wzrastająca liczba widzów kin i uczestników imprez		
Obrzędowość i kultura ludowa, żywe tradycje i charakter miasta	Wzrastający udział terenów zielonych w powierzchni miasta		

Szanse

Zagrożenia

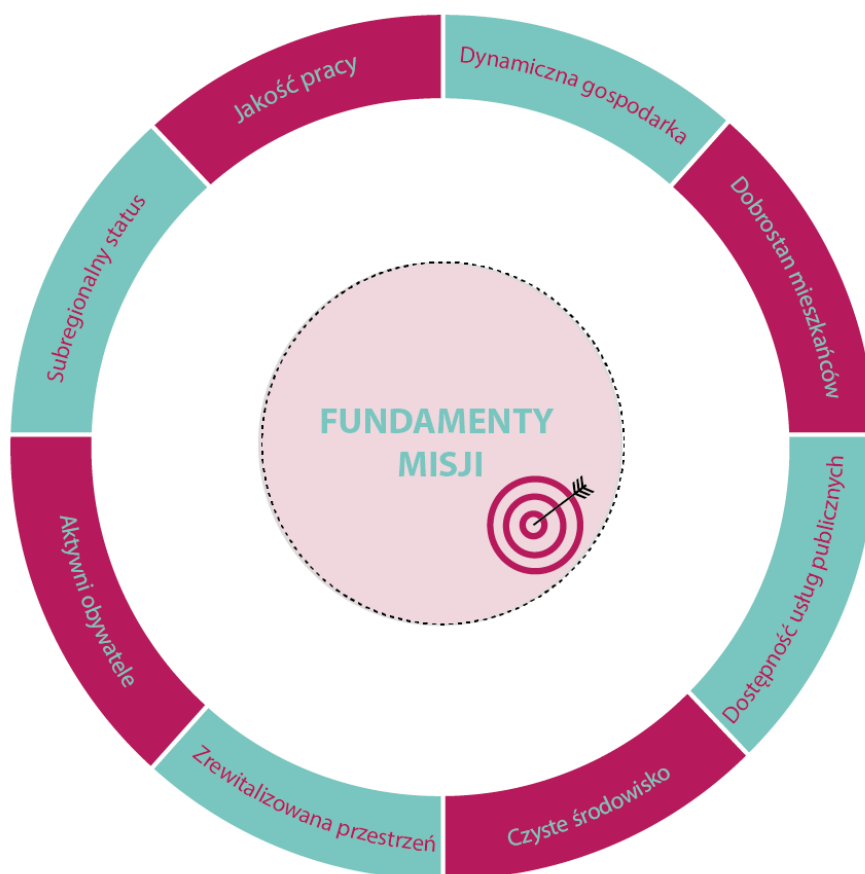
Wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa	Polityka proekologiczna UE wymuszająca stosowanie przyjaznych ekologicznie technologii	Duży dystans rozwojowy dzielący Nowy Targ jako wiodący ośrodek ponadlokalny oraz subregionalne ośrodki wzrostu (Nowy Sącz, Tarnów)	Niskie tempo tworzenia nowych miejsc pracy i uboga oferta pracy dla ludzi młodych
Możliwość korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji (środki z UE)	Wzrastający poziom innowacyjności gospodarki w regionie	Wzrost zagrożeń zdrowotnych związanych z rosnącą zapadalnością na choroby nowotworowe	Niedostateczny potencjał demograficzny i gospodarczy
Postępujący rozwój inicjatyw obywatelskich	Rosnący nacisk na kształcenie młodzieży w zakresie przedmiotów ścisłych oraz rozwój szkolnictwa zawodowego	Słaby system współpracy szkół z przedsiębiorcami	Perspektywa wyraźnego zmniejszenia kwoty pomocy unijnej dla Polski
Potencjał Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Targu	Silnie akcentowana rola i funkcja Nowego Targu w "Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020"	Wprowadzenie regulacji powodujących rosnące obciążenie fiskalne przedsiębiorców	Rosnące zagrożenia uzależnieniami wśród ludzi młodych
Potencjał dla rozwoju infrastruktury kolejowej stanowiącej alternatywę dla ruchu drogowego	Dysponowanie ponadpowiatowymi funkcjami i atrybutami rozwojowymi	Postępujący proces suburbanizacji i związane z nim negatywne zjawiska społeczno-gospodarcze	

WIZJA MIASTA, KIERUNKI ROZWOJU I PLANY OPERACYJNE

3.1 Misja i wizja rozwoju Nowego Targu

W rozdziale misja i wizja rozwoju Nowego Targu definiują horyzont strategiczny wyznaczony aspiracjami lokalnej społeczności i władz samorządowych. Misja i wizja zawierają ogólny obraz miasta w roku 2023 oraz określają ramową perspektywę do roku 2030. Misja wyznacza przede wszystkim rolę samorządu, jako kluczowego podmiotu odpowiedzialnego za wdrożenie programu strategicznego. Biorąc pod uwagę pierwotne przesłanki formułowania misji, wyznacza ona de facto sens i cel działania samorządu lokalnego. Misja wyznacza zestaw podstawowych wyznaczników działania nowotarskiego samorządu, a jej elementarną treścią jest dobrostan i dobrobyt mieszkańców miasta. Innymi słowy, misja samorządu Nowy Targ koncentruje się na mieszkańcach, poprawie jakości życia oraz optymalizacji warunków życia w mieście. Podstawowymi wartościami i zasadami przyświecającymi w budowaniu misji są:

MISJA NOWEGO TARGU DO ROKU 2030	
MISJA	<p>Misją Nowego Targu jest tworzenie optymalnych warunków dla życia, osiedlania się, pracy, prowadzenia działalności gospodarczej oraz wypoczynku i spędzania czasu wolnego. Domeną Nowego Targu jest urzeczywistnianie aspiracji mieszkańców i wspólnoty samorządowej, podnoszenie komfortu życia i wykorzystywanie potencjałów naturalnych oraz kapitału ludzkiego na rzecz budowania rangi miasta i wzmocnienia funkcji Nowego Targu jako realnej stolicy Podhala.</p>

W obrębie wizji rozwoju Nowego Targu ogniskują się fundamentalne aspiracje rozwojowe samorządu lokalnego i jego mieszkańców. Optymalny rozwój miasta rozumiany jest jako suma sukcesów podmiotów prowadzących działalność na terenie miasta. Wizja Nowego Targu poprzedzona jest zestawem treści, które w metodologii planowania strategicznego umownie określa się jako misję samorządu. Jest to zbiór podstawowych odniesień dotyczących wartości i zasad, które samorząd zobowiązuje się traktować jako elementarne wytyczne w ramach działań podejmowanych w celu urzeczywistnienia wizji rozwoju. Wizję miasta zdefiniowano w następujący sposób.

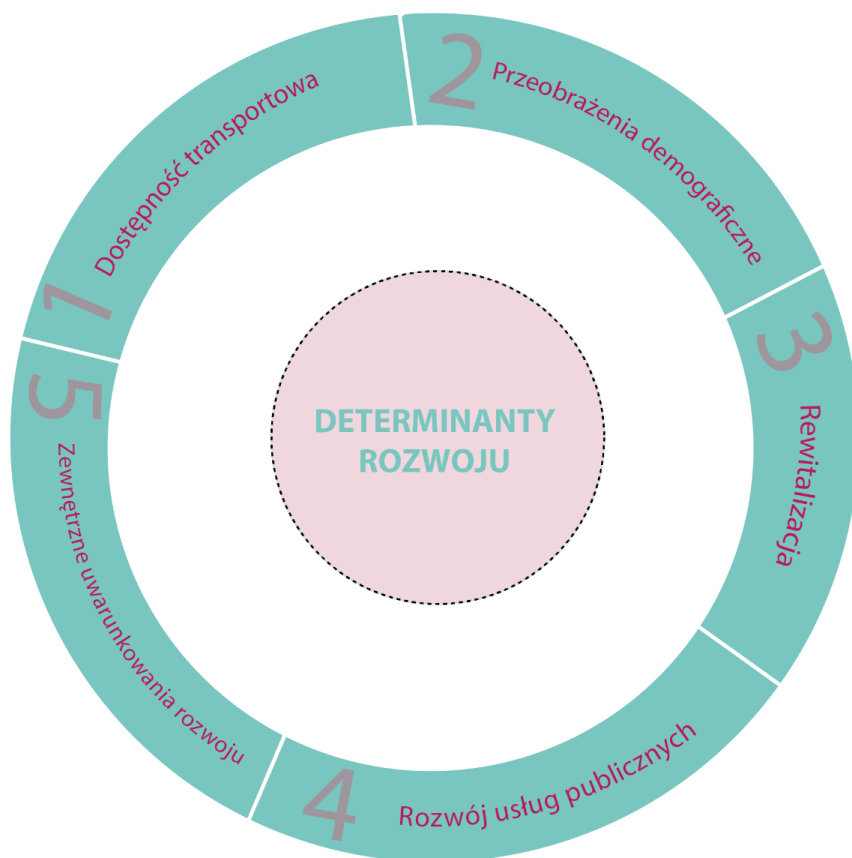
	WIZJA NOWEGO TARGU DO ROKU 2030
W	Nowy Targ jako stolica Podhala w pełni wykorzystuje swój potencjał subregionalny oraz wzmacnia funkcje centralne. Miasto realizuje swoje aspiracje poprzez budowanie rangi Nowego Targu jako bezpiecznego i dobrze zarządzanego ośrodka miejskiego.
I	Nowy Targ zapewnia wzrastającą jakość życia mieszkańcom – jest miastem atrakcyjnym do życia, pracy i spędzania czasu wolnego. Dobrostan mieszkańców jest podstawowym wyznacznikiem prowadzenia polityk publicznych przez samorząd lokalny.
Z	Oferta kulturalna i sportowa jest stale rozbudowywana z korzyścią dla mieszkańców. Wysoka jakość oferty w połączeniu ze wzrastającą dostępnością usług społecznych wpływa na wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej i wzmacnia relacje mieszkańców z miastem.
J	Nowy Targ korzysta z bogatej tradycji handlowej budując markę miasta w oparciu o jego potencjały gospodarcze i unikalne zasoby. Prężne funkcjonowanie stref aktywności gospodarczej i centrów handlu umożliwiają uporządkowanie przestrzeni miejskiej i wpływają na ożywienie centrum miasta. Prężna gospodarka tworzy miejsca pracy odpowiadające aspiracjom mieszkańców.
A	Nowy Targ korzysta z poprawy dostępności komunikacyjnej w wymiarze drogowym i kolejowym. Premia lokalizacyjna wzmacnia atrakcyjność osiedleńczą, turystyczną i gospodarczą, a obecność lotniska czyni Nowy Targ miastem wysokich lotów i odważnych aspiracji.

3.2 Wyznaczone obszary interwencji strategicznej

Misja miasta i wartości, które jej przyświecają i w dalszej części wizja Nowego Targu, to pierwszy etap budowania planu strategicznego dla miasta. Zgodnie z sentencją mówiącą o tym, że „najlepszą metodą przewidywania przyszłości jest jej tworzenie”, wyznaczenie obszarów interwencji strategicznej to wyjście naprzeciw wyzwaniom stojącym przed Nowym Targiem. Treść zarówno misji, jak i wizji zawiera zestaw idei, które mają pierwszorzędne znaczenie

dla zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej Nowego Targu. Wyznaczenie obszarów strategicznej interwencji to krok polegający na skonkretyzowaniu płaszczyzn szczególnie istotnych dla skutecznego przeprowadzenia zmiany jakościowej w mieście w perspektywie planistycznej. Trafne wyznaczenie domen planowania strategicznego wynika z wniosków płynących z badania ewaluacyjnego, bilansu strategicznego zawartego w audycie miejskim (diagnozie społeczno-gospodarczej) oraz konsultacji społecznych i strategicznych warsztatów planistycznych. Ważnym aspektem jest wskazanie uwarunkowań definiujących sytuację aktualną oraz budujących kontekst realizacyjny w horyzoncie obowiązywania strategii, w dalszej kolejności zdefiniowano cele strategiczne wynikające wprost z wyznaczonych domen, które umożliwiają stworzenie katalogu projektów kluczowych, jak również wyznaczenie priorytetowych kierunków rozwoju.

Kontekst realizacyjny opiera się na wnioskach wprost wypływających z diagnozy oraz procesu partycypacyjnego wykorzystanego w trakcie tworzenia strategii. Biorąc pod uwagę te uwarunkowania szczególną rangę nadano pięciu czynnikom zilustrowanym poniżej.

Biorąc pod uwagę zarysowany powyżej kontekst warto rozwinąć poszczególne zagadnienia, które tworzą spójny portret uwarunkowań rozwojowych dla Nowego Targu w najbliższych latach.

Z punktu widzenia planowania rozwoju w wymiarze długookresowym, dostępność transportowa Nowego Targu stanowi bardzo istotną zmienną, potencjalne koło zamachowe lokalnej gospodarki oraz element budujący atrakcyjność miasta. Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 definiuje wykaz zadań strategicznych, w których znajduje się m.in. kontynuacja „Zakopianki” na trasie Lubień – Nowy Targ oraz połączenie kolejowe Krakowa z Sądecczyzną i Podhalem: linia kolejowa Kraków – Podłęże – Piekietko wraz z modernizacją linii Nowy Sącz – Muszyna – granica państwa oraz odgałęzieniem linii kolejowej na Nowy Targ i Zakopane. Obie inwestycje są kluczowe w kontekście poprawy dostępności komunikacyjnej miasta głównie ze stolicą województwa. W opracowaniu pn. „Dostępność transportowa wybranych miast Małopolski 2014–2023. Raport z badania

dostępności w 2014 roku wraz z prognozą dostępności w latach 2020 i 2023”, przedstawia potencjalne zmiany dostępności transportowej dla Nowego Targu w perspektywie roku 2023, wyznaczającego podstawowy punkt odniesienia planistycznego przedmiotowej strategii rozwoju. Kluczowe znaczenie ma zasięg możliwych codziennych dojazdów do 1h. W przypadku kolei wzrośnie on do 47,3% w roku 2023 (dla mieszkańców subregionu, przy wskaźniku bazowym wynoszącym 0 w 2014) oraz 7% dla wszystkich mieszkańców województwa. W przypadku dostępności drogowej dla mieszkańców subregionu wyniesie ona 93,3% dla subregionu (wskaźnik w 2014 r. – 91,5%) oraz 17,3% dla województwa (wartość bazowa 15,1%). Przytoczone dane wskazują na bardzo wysoką dostępność transportową na poziomie subregionalnym oraz na wzrastającą w wymiarze regionalnym. Dojazd w granicach nie przekraczających 60 minut to realna granica wyznaczająca czas jaki są w stanie przeznaczyć mieszkańcy na dojazd do pracy lub miejsca zamieszkania. Dostępność drogowa w przedziale do 90 minut dotyczy natomiast aż 73,9% mieszkańców, pokazuje to widoczną poprawę skomunikowania miasta. Zmiany w zakresie drożności układu drogowego i kolejowego to element pozwalający na zwiększanie atrakcyjności osiedleńczej, który należy traktować jako atut rozwojowy. Z drugiej strony beneficjentami zmiany tego wskaźnika, jego poprawy mogą być gminy położone wzdłuż „Zakopianki”, do których dotarcie nie będzie przekraczało 60 minut. Natomiast z punktu widzenia rozwoju lokalnej gospodarki, ruchu turystycznego oraz budowania rangi miasta zmiany dostępności transportowej będą stanowiły znaczącą zmianę w postrzeganiu Nowego Targu, jego atrakcyjności osiedleńczej, inwestycyjnej i turystycznej. Przeobrażenia demograficzne to proces, na podstawie którego należy planować rozwój miasta oraz jego infrastrukturę czy też profil usług publicznych. Z drugiej strony należy traktować te zmiany jako wyzwanie strategiczne stojące przed samorządem. Funkcje subregionalne i atrybuty Nowego Targu są powiązane z wielkością ośrodka miejskiego. Tym samym uznaje się, że wzmacnianie atrakcyjności osiedleńczej i poprawa jakości życia to czynniki bezpośrednio mogące przyczynić się do zmiany niekorzystnych tendencji demograficznych. Jednocześnie analizując trendy należy prowadzić działania prewencyjne, ograniczające negatywne skutki procesu. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego umieszczonych w opracowaniu pn. „Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030”, w okresie objętym badaniem liczba ludności w Nowy Targu spadnie o 5,1% i będzie wynosiła 31 693. Jednocześnie znacznie wzrośnie liczba

osób w wieku poprodukcyjnym (o 1 662 osoby, co stanowi blisko 20% wzrost i tym samym co czwarty mieszkaniec miasta będzie seniorem; w porównaniu do 2010 roku będziemy mieli do czynienia ze wzrostem na poziomie 10%). Ponadto o 9,2% zmaleje odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym. Zmiana demograficzna, którą czeka Nowy Targ wpływa na kilka zagadnień. Pierwszym z nich jest dostosowanie systemu pomocy społecznej oraz polityki społecznej do potrzeb seniorów i osób z ograniczoną mobilnością. Udział tej grupy w społeczności lokalnej będzie dynamicznie wzrastał, w związku z czym należy budować miejską politykę senioralną. Drugi element to działania na rzecz dopełniania obowiązku meldunkowego przez część osób faktycznie zamieszkujących miasto. Niezameldowani mieszkańcy to problem m.in. malejącej bazy podatkowej przy jednoczesnym wzroście oczekiwań na interwencje samorządu w wymiarze infrastrukturalnym czy też usługowym. Ograniczenie skali zjawiska pozytywnie wpłynie na budżet miasta, jak również wzmocni poziom integracji mieszkańców napływowych z miastem. Trzecim najważniejszym aspektem jest poprawa atrakcyjności osiedleńczej, m.in. w oparciu o rozwój usług społecznych oraz poprawę jakości życia w mieście.

Kolejną determinantą rozwojową Nowego Targu są kwestie związane z rewitalizacją, procesem szerokich przemian społecznych, przestrzennych i ekonomicznych, na obszarze, który znajduje się w kryzysie. Jej celem jest przywrócenie do życia zdegradowanej części miasta i uzupełnienie jej o nowe funkcje. Zagadnienia rewitalizacyjne w Nowym Targu szczegółowo opisuje Gminny Program Rewitalizacji Miasta Nowy Targ na lata 2017-2023. Skala problemu w mieście jest relatywnie wysoka, wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje zatem łącznie 4,86% powierzchni miasta Nowy Targ i jest zamieszkiwany przez 28,93% ogółu mieszkańców. GPR definiuje podstawowe obszary problemowe takie jak ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia oraz zagadnienia związane z niską funkcjonalnością przestrzeni publicznych. Podstawą we wprowadzaniu zmian jest dialog z mieszkańcami i poszukiwanie rozwiązań problemów społecznych. Jednym z podstawowych aspektów wymagających interwencji w wymiarze ogólnomiejskim jest ożywienie społeczno-gospodarcze centrum, estetyzacja przestrzeni publicznych oraz ograniczenie procesu rozlewania się miasta w obrębie jego granic administracyjnych, co jest związane z dużą powierzchnią Nowego Targu. Biorąc pod uwagę charakter Nowego Targu bardzo istotną kwestią jest stymulowanie rozwoju i postulowane ożywienie centrum. Działania związane z rewitalizacją mają docelowo wzmocnić centrotwórczy

potencjał i funkcje miastotwórcze w Nowym Targu. Ożywienie centrum to element bardzo ważny w kontekście wzmocnienia wizerunku Nowego Targu jako stolicy Podhala i tętniącego życiem ośrodka miejskiego.

Rozwój usług publicznych wyższego rzędu to kolejna determinanta rozwoju Nowego Targu. To zagadnienie ma dwojaki charakter. Po pierwsze wiąże się z koniecznością budowania oferty skierowanej zarówno do mieszkańców, jak również do zamieszkujących cały subregion ze względu na potencjał Nowego Targu, doświadczenie wyspecjalizowanych usług kulturalnych, sportowych oraz wypoczynkowo-rekreacyjnych. Ten aspekt jest związany z tradycyjną rolą miasta jako stolicy Podhala i ośrodka miejskiego o randze subregionalnej. Drugim aspektem jest płaszczyzna nie związana bezpośrednio z usługami realizowanymi przez samorząd lokalny. W tym kontekście kładzie się nacisk na wspieranie inicjatyw na rzecz wykreowania unikalnej oferty, zbudowanie wyróżnika w skali regionalnej. Biorąc pod uwagę lokalizację i potencjał miejski Nowego Targu, tworzenie warunków do rozwijania przemysłów czasu wolnego pozytywnie wpłynie na wizerunek miasta oraz jego markę. Tym samym działania nakierowane na pozyskiwanie i obsługę inwestorów, w tym inwestorów strategicznych, inwestorów chcących inwestować w atrakcje turystyczne to istotne wyzwanie w perspektywie roku 2023.

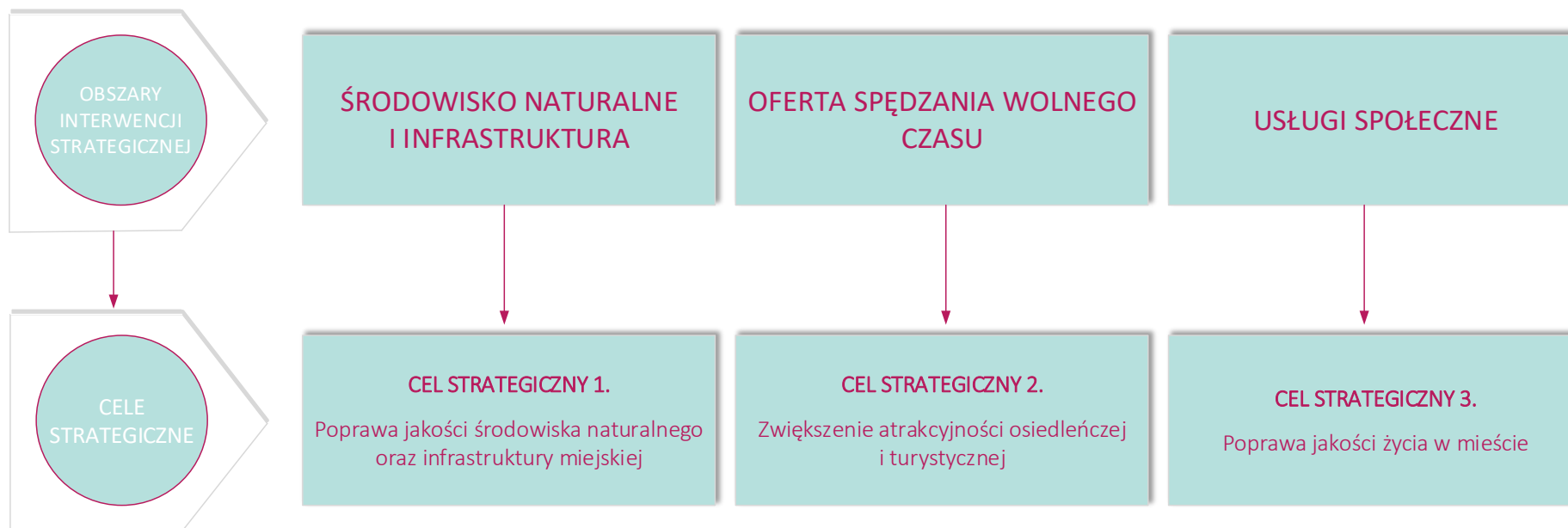
Ostatni z wyróżnionych czynników rozwojowych wiąże się z dostosowaniem zamierzeń planistycznych do uwarunkowań społeczno-ekonomicznych w skali ogólnopolskiej, które w istocie nakreślają kompleksowo kontekst działania samorządu lokalnego. Pierwszym zagadnieniem ma być katalog działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji. Na poziomie krajowym planowane jest wdrożenie programu „Stop Smog”, warto ukierunkować działania samorządu na wymianę przestarzałych indywidualnych źródeł ciepła, termomodernizację czy też wdrażanie odnawialnych źródeł energii. Plany związane z ograniczeniem niskiej emisji w skali ogólnopolskiej będą powiązane z tworzeniem instrumentów dedykowanych samorządom oraz mieszkańcom. Kolejne czynniki zmieniające się w skali ogólnopolskiej to wspomniane już przeobrażenia demograficzne, powiązane również z dynamicznym napływem cudzoziemców oraz zagadnieniami związanymi z ich integracją w lokalnym środowisku. Ostatnią makro tendencją są kwestie finansowania polityki spójności w perspektywie finansowej 2021-2027. Kształt i formuła programów operacyjnych wskaże

zasadnicze możliwości związane ze zdyktowaniem i utrzymaniem poziomu inwestycji w Nowym Targu w najbliższej dekadzie.

Struktura koncepcji strategicznej Nowego Targu jest prosta i jednocześnie kompletna – domeny planowania strategicznego wyznaczają obszary, które rozpatrywane łącznie pozwalają myśleć o przyszłym rozwoju miasta jako całości. Warto podkreślić, że domeny pozwalają na precyzyjne ukierunkowanie interwencji na poziomie celów strategicznych i priorytetów operacyjnych. Założenia rozwojowe opierają się na wyznaczeniu kierunków kluczowych z punktu widzenia osiągnięcia postulowanej zmiany w mieście. Innymi słowy niniejsze opracowanie nie stanowi programu działań powielającego inne dokumenty i opracowania gminne w zakresie poszczególnych inwestycji, jak również nie odnosi się do wszystkich zadań własnych gminy, które wprost wynikają z ustawy o samorządzie gminnym. Tym samym zaprezentowane obszary planowania strategicznego to drogowskazy rozwojowe tworzące rdzeń interwencji.

Wyznaczone obszary interwencji strategicznej stanowią bazę do określenia celów strategicznych w ramach planowania rozwoju Nowego Targu i umożliwią wypełnienie treściowe w ramach priorytetowych kierunków rozwoju.

3.3 Strategiczne plany rozwojowe

„Strategia Rozwoju Miasta Nowy Targ na lata 2019-2023 z perspektywą do roku 2030” to dokument strategiczny określający pożądaną wizję zmiany i jej docelowy kształt. Z punktu widzenia interwencji planistycznej dostrzega się konieczność dwutorowego wyodrębnienia strategicznych planów rozwojowych. Zaproponowana struktura składa się z kluczowych przedsięwzięć strategicznych, które opisują zasadniczy kierunek zmiany i wprost definiują działania będące kamieniami milowymi w kontekście osiągnięcia wizji Nowego Targu w perspektywie długookresowej. Realizacja projektów kluczowych w istocie warunkuje przeprowadzenie zmiany jakościowej w mieście, stąd też traktuje się tą część priorytetowo. Kształt i zakres projektów wynika z planów operacyjnych, diagnozy strategicznej, jak również procesu partycypacji społecznej. Tym samym ich stopień szczegółowości jest różny, niemniej definiuje te zagadnienia, które są rzeczywistymi szansami i determinantami rozwojowymi. Drugą, komplementarną częścią strategicznych planów operacyjnych są zdefiniowane i opisane priorytetowe kierunki rozwoju. W tej części skoncentrowano się w sposób ramowy na obszarach wsparcia, obszarach strategicznej interwencji, które łącznie tworzą swoisty portret przeobrażenia Nowego Targu na poziomie skonkretyzowanych działań / zadań / koncepcji i przedsięwzięć rozwojowych. Ta część dokumentu, w zależności od opisywanego elementu, pozwala na docelowe zwieńczenie rozdziału wskaźnikami mierzącymi zmianę w poszczególnych obszarach. Należy podkreślić, że obszary interwencji są odpowiedzią na identyfikowane problemy strategiczne, a treść zawarta w opracowaniu nie stanowi przeniesienia całej sekwencji zadań samorządu gminnego do opracowania, gdyż samą strategię traktuje się jako instrument rozwoju całego miasta rozumianego przede wszystkim jako wspólnota mieszkańców, organizacji społecznych i obywatelskich, przedsiębiorców oraz interesariuszy sektora publicznego.

3.3.1 Kluczowe przedsięwzięcia strategiczne

Kluczowe przedsięwzięcia strategiczne to projekty lub wiązki projektowe odnoszące się do kluczowych wyzwań strategicznych. Stanowią bazę – fundament umożliwiającą jakościową zmianę miasta i wykreowanie Nowego Targu jako rzeczywistej stolicy Podhala i miejsca koncentracji usług wyższego rzędu, również tych wskazujących na jego subregionalny charakter. Jednocześnie efektywne wdrożenie kluczowych przedsięwzięć strategicznych pozwoli na odczuwalną poprawę jakości życia mieszkańców Nowego Targu oraz poprawę jego atrakcyjności osiedleńczej.

Wymienione i opisane poniżej projekty stanowią odpowiedź na zdiagnozowane problemy strategiczne, w tym przede wszystkim na:

- Niewykorzystanie potencjału subregionalnego miasta w wymiarze funkcjonalnym;
- Niewykorzystanie historycznego dziedzictwa sportów zimowych, szczególnie hokeja na lodzie i jego potencjału rozwojowego w skali ogólnopolskiej;
- Brak atrakcyjnej i nowoczesnej bazy oraz oferty spędzania czasu wolnego, zapewniającej wypoczynek wszystkim grupom mieszkańców, głównie w obszarze kultury;
- Brak pełnego wykorzystania potencjału gospodarczego z punktu widzenia budowania marki miasta oraz tworzenia warunków do rozwijania turystyki;
- Deficyt w zakresie rozwijania polityki społecznej i jakości edukacji w mieście jako czynnika ograniczającego atrakcyjność osiedleńczą miasta;
- Zanieczyszczenie powietrza, negatywnie wpływające na atrakcyjność turystyczną i potencjał do rozwijania sektora usług dedykowanego turystom.

W poniższej tabeli przedstawiono katalog projektów kluczowych wraz z syntetycznym opisem, ich zakres wpisuje się w dalszą część strategicznych planów rozwojowych w części opisującej priorytetowe kierunki rozwoju Nowego Targu.

KLUCZOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE

Podnoszenie rangi i wartości Nowego Targu jako stolicy Podhala

Stolica Podhala

Podnoszenie rangi i wartości Nowego Targu jako stolicy Podhala wynika z subregionalnego charakteru oraz potencjału miasta. Na Nowym Targu jako prężnym ośrodkiem gospodarczym, administracyjno-usługowym i akademickim leży powinność rozwijania funkcji społeczno-gospodarczych w kontekście całego regionu. Będąc stolicą Podhala miasto ukierunkowuje swoje działania na rzecz urzeczywistnienia aspiracji jego mieszkańców oraz wzmacniania funkcji centralnych o ponad lokalnym spektrum oddziaływania.

Utworzenie Podhalańskiego Centrum Sportów Lodowych

Sportowy Nowy Targ

Wielofunkcyjne Centrum Widowiskowo-Sportowe to obiekt sportowy wraz z zapleczem hotelowo-gastronomicznym. Inwestycja będzie zlokalizowana na obszarze o powierzchni 3 ha na terenie tzw. Podmieściska. Projekt ma wsparcie Ministerstwa Sportu i Turystyki i został wpisany do Wieloletniego Programu Rozwoju Bazy Sportowej (aktualizacja Planu Wieloletniego do Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu, luty 2018 r.). Koncepcja budowy w Nowym Targu profesjonalnej hali uzyskała też aprobatę władz, m.in. Polskiego Związku Hokeja na Lodzie i Polskiego Związku Łyżwiarstwa Szybkiego.

KLUCZOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE

Rozwój oferty kulturalnej poprzez adaptację i modernizację Miejskiego Ośrodka Kultury oraz budowę Miejskiej Biblioteki Publicznej w Nowym Targu

Nowy Targ
podhalańską
stolicą kultury

Polepszenie warunków funkcjonowania MOK, nadanie budynkowi znamion współczesności z zachowaniem elementów tradycji regionu. Zakres planowanych zadań obejmuje zmianę układu funkcjonalnego budynku, generalną przebudowę sali widowiskowej z dostosowaniem do obowiązujących przepisów i wymagań. Dodatkowo w ramach projektu rewitalizowana będzie przestrzeń publiczna.

Zakres budowy Miejskiej Biblioteki Publicznej w Nowym Targu obejmuje wykonanie robót budowlanych obejmujących budowę nowej biblioteki wraz z jej wyposażeniem.

Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego w wymiarze infrastrukturalnym oraz promocyjnym

Przedsiębiorczy
Nowy Targ

Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego w wymiarze infrastrukturalnym oraz promocyjnym obejmuje promocję i uzbrajanie terenów inwestycyjnych. Rozwój funkcji handlowych w oparciu o potencjał Nowej Targowicy jako elementu budującego handlowy charakter miasta. Wykorzystanie potencjału lotniska jako elementu wzmacniającego dostępność komunikacyjną, jak również wpisującego się w atrakcyjność inwestycyjną miasta.

KLUCZOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE

Polityka społeczna i prorodzinna

Nowy Targ dobre
miejsce do życia

„W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Nowy Targ na lata 2017-2023” wyznaczone zostały trzy główne cele rewitalizacji odnoszące się do trzech zasadniczych i podstawowych dziedzin wsparcia: integracja społeczna i kapitał społeczny, nowoczesne profesjonalizowane usługi publiczne, potencjał kulturotwórczy i turystyczny. Wskazane obszary każdorazowo łączą się z zagadnieniami technicznymi i przestrzenno-funkcjonalnymi, niemniej logika interwencji ukierunkowana jest na skuteczność społecznych przeobrażeń terenów kryzysowych i problemowych stanowiących obszar rewitalizacji oraz wykorzystanie endogenicznych potencjałów Nowego Targu. Wdrażanie planów rewitalizacyjnych bezpośrednio tworzy ramy polityki społecznej Nowego Targu.

Ograniczenie niskiej emisji na terenie Nowego Targu

Ekologiczny Nowy
Targ

Czyste powietrze to ważny element rozwoju ruchu turystycznego oraz element jakości życia mieszkańców. Ochrona środowiska to priorytet również związany z ochroną zasobów. Ograniczenie niskiej emisji na terenie Nowego Targu to sekwencja zadań związanych z termomodernizacjami, wymianami indywidualnych źródeł ciepła oraz wdrażaniem rozwiązań z zakresu odnawialnych źródeł energii. Ograniczenie niskiej emisji będzie również wzmocnione poprzez działania na rzecz rozwoju miejskiej sieci ciepłowniczej opartej na geotermii.

Mając na uwadze klarowność prezentowanych założeń planistycznych na poniższej grafice przedstawiono zbiorczo nazwy/tytuły poszczególnych przedsięwzięć kluczowych wraz z dołączonymi hasłami stanowiącymi lapidarne podsumowania projektów. Każde spośród treści dedykowanych projektom kluczowym stanowi integralną część wizji, za którą odpowiadają opisane powyżej przedsięwzięcia.

EKOLOGICZNY
NOWY TARG

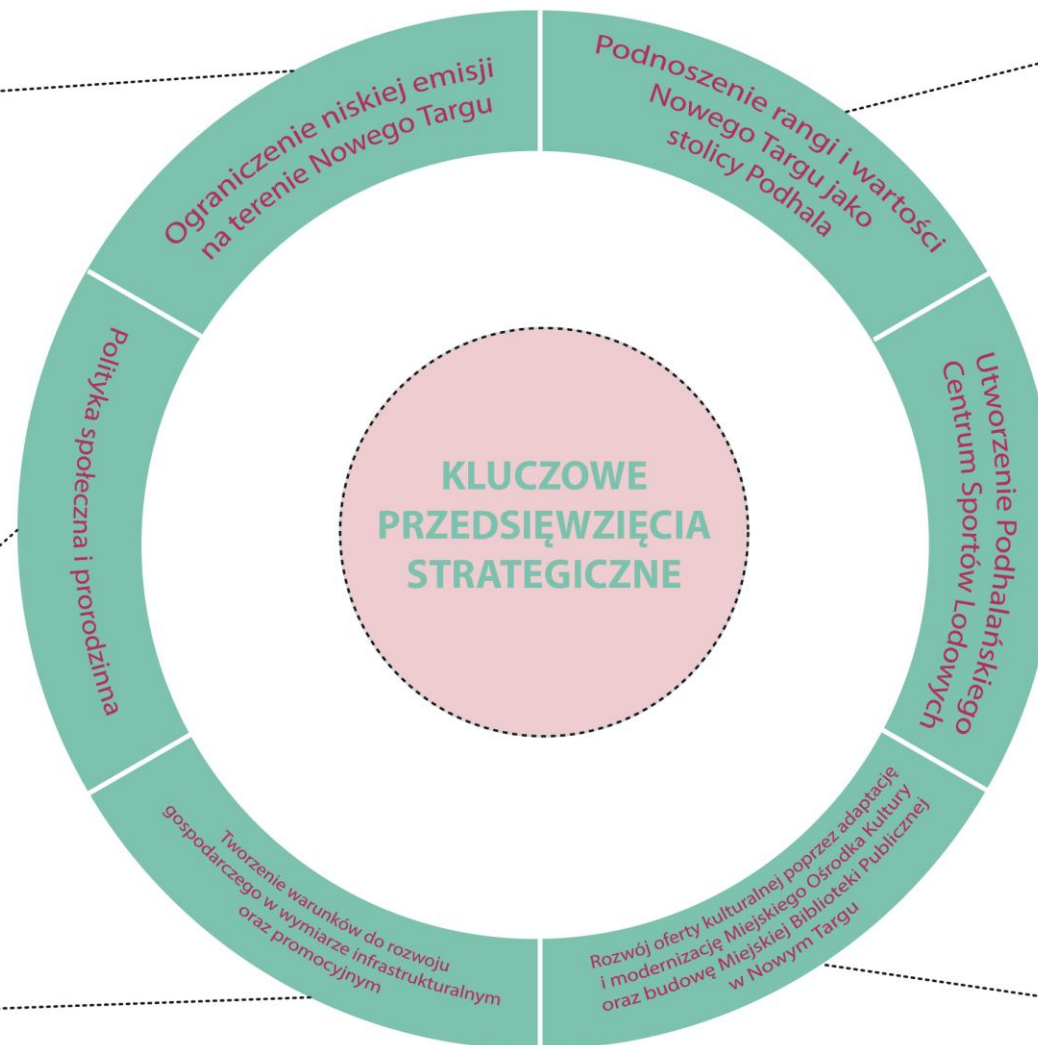
STOLICA PODHAŁA

NOWY TARG DOBRE
MIEJSCE DO ŻYCIA

SPORTOWY
NOWY TARG

PRZEDSIĘBIORCZY
NOWY TARG

NOWY TARG
PODHAŁAŃSKĄ
STOLICĄ KULTURY

3.3.2 Priorytetowe kierunki rozwoju

Priorytetowe kierunki rozwoju to rozwinięcie poszczególnych obszarów interwencji strategicznej wraz z dedykowanymi im celami strategicznymi. Zdefiniowane kierunki rozwoju są komplementarne z wyznaczonymi przedsięwzięciami kluczowymi i stanowią rdzeń zaplanowanej interwencji w Nowym Targu. Rozdział składa się z planów operacyjnych dla każdej domeny wraz z przyjętymi wskaźnikami realizacji. Rozdział kończy się schematycznym domem strategii rozwoju Nowego Targu, która ilustruje syntetycznie pożądaną wizję zmian w okresie planowania strategicznego do roku 2023 z perspektywą do roku 2030.

Cel strategiczny 1.

Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz infrastruktury miejskiej

Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz infrastruktury miejskiej to pierwszy spośród wyznaczonych obszarów planowania strategicznego. Tematyka infrastruktury miejskiej oraz dbałości o stan środowiska naturalnego stanowiącego bazę dla komfortu życia mieszkańców i rozwijania potencjału turystycznego Nowego Targu to obszar bardzo istotny dla zamieszkujących miasto. Zaplanowane cele operacyjne wiążą się zarówno z ochroną zasobów środowiskowych, budowaniem postaw proekologicznych, jak również inwestycjami w infrastrukturę drogową i sieciową, jako aspektu istotnego z punktu widzenia rozwoju największego ośrodka miejskiego Podhala i centrum handlowo-usługowego.

OBSZAR PLANOWANIA

ŚRODOWISKO NATURALNE I INFRASTRUKTURA

Cel strategiczny 1.

Poprawa jakości środowiska naturalnego oraz infrastruktury miejskiej

Cel operacyjny 1. wraz z uszczegółowieniem kierunków działania

1.1 Ochrona środowiska naturalnego

- Prowadzenie efektywnych działań na rzecz redukcji smogu powiązane z aktywnością ukierunkowaną na ograniczenie niskiej emisji (Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego - Małopolska w zdrowej atmosferze);
- Rozwijanie działalności w ramach Klastra Energii Zielona Generacja;
- Zwiększenie efektywności energetycznej i promocja w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (wspieranie inicjatyw zarówno w odniesieniu do budynków użyteczności publicznej, jak również zasobu komunalnego, spółdzielczego oraz budownictwa jednorodzinnego);
- Budowa odporności miasta na rzecz zmiany klimatu (m.in. budowa i przebudowa kanalizacji deszczowej i dostosowanie sieci kanalizacji deszczowej do zmian klimatycznych, budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych);
- Rozwój miejskiej sieci ciepłowniczej opierającej się na geotermii;
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej;
- Zachowanie bioróżnorodności – ochrona unikalnego dziedzictwa przyrodniczego gminy, w tym jej bioróżnorodności.

Cel operacyjny wpisuje się w ramy kluczowego przedsięwzięcia strategicznego pn. Ograniczenie niskiej emisji na terenie Nowego Targu.

1.2 Promocja postaw prozdrowotnych

- Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców;
- Popularyzacja wiedzy z zakresu wpływu jakości powietrza na zdrowie mieszkańców;
- Promocja postaw proekologicznych wśród dzieci i młodzieży szkolnej;
- Działania na rzecz zwiększenia dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna w szczególności w odniesieniu do chorób cywilizacyjnych;
- Zwiększenie znaczenia dziedzictwa naturalnego w rozwoju turystyki w mieście.

1.3 Poprawa jakości i przepustowości sieci komunikacyjnej

- Poprawa przepustowości sieci drogowej w wymiarze lokalnym i subregionalnym - budowa obwodnicy północno-wschodniej miasta droga od ul. Krakowskiej przez ul. Legionów Józefa Piłsudskiego, ul. Generała Władysława Sikorskiego do ul. Szafarskiej;
- Działania na rzecz budowy zachodniej obwodnicy Nowego Targu łączącej drogę wojewódzką nr 957 (ul. Ludźmierska) z drogą krajową nr 47 (ul. Krakowska);

Cel operacyjny 1. wraz z uszczegółowieniem kierunków działania

- Działania na rzecz budowy południowej obwodnicy Nowego Targu w ciągu drogi krajowej nr 49;
- Wykorzystanie potencjału sportowego lotniska cywilnego Aeroklubu Nowy Targ na rzecz wzmocnienia intensyfikacji ruchu transportowego przy wykorzystaniu strefy lotniskowej;
- Rozwijanie rozwiązań z zakresu transportu intermodalnego, ze szczególnym uwzględnieniem sieci kolejowej (potencjał Podhalańskiej Kolei Regionalnej);
- Uzbrojenie i budowa dróg zbiorczych zgodnych z obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego;
- Wspieranie inicjatyw na rzecz zwiększenia zewnętrznej dostępności transportowej Nowego Targu, w tym poprzez prowadzenie działań lobbingowych;
- Systematyczna modernizacja, w tym przebudowa i remont dróg gminnych i powiatowych;
- Budowanie zintegrowanego systemu komunikacyjnego uwzględniającego trasy rowerowe;
- Działania na rzecz poprawy publicznego i prywatnego systemu transportu zbiorowego w mieście.

1.4 Modernizacja istniejącej infrastruktury miejskiej

- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, w tym zaplecza sportowego;
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej;
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury;
- Modernizacja i rozbudowa sieci ciepłowniczej w Nowym Targu, wspieranie działań Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Nowy Targ;
- Modernizacja systemu gospodarki wodno-ściekowej oraz stworzenie systemu gospodarowania wodami opadowymi.

Cel strategiczny 2.

Zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej

Drugi cel strategiczny ogniskuje się wokół zagadnień związanych z szeroko rozumianą ofertą spędzania czasu wolnego, która w dużej mierze warunkuje atrakcyjność miasta. Cele i zamierzenia skupione w obrębie celu strategicznego są wyrazem aspiracji wspólnoty lokalnej

oraz miernikiem ilustrującym możliwości i potencjały rozwojowe Nowego Targu. Wdrożenie założeń planistycznych w kontekście atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej miasta pozytywnie wpłynie również na jego wizerunek jako głównego ośrodka miejskiego na Podhalu. Zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej jest silnie powiązane z budowaniem wizerunku miasta i jego marki jako dynamicznie rozwijającego się ośrodka miejskiego: ważnego centrum handlowego, miejsca pracy oraz ośrodka zaspokajającego aspiracje oraz ambicje mieszkańców. Oferta spędzania czasu wolnego jest bezpośrednio powiązana z urbanistycznym dostosowaniem miasta do potrzeb mieszkańców i tworzeniem przestrzeni publicznych o wysokiej jakości, które będą wpływały na zwiększenie atrakcyjności całego miasta.

OBSZAR PLANOWANIA

OFERTA SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO

Cel strategiczny 2.

Zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej

Cel operacyjny 2. wraz z uszczegółowieniem kierunków działania

2.1 Rozwijanie funkcji gospodarczych Nowego Targu

- Zbudowanie miejskiej strategii rozwoju przedsiębiorczości uwzględniającej pożądane kierunki rozwoju gospodarczego powiązanego z wypracowaniem spójnych zasad marketingowego komunikowania Nowego Targu;
- Wzmacnianie pozycji i roli lokalnych przedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem branż kreatywnych, centrotwórczych oraz handlowych;
- Promocja przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia, wspieranie rozwoju start-upów wysokich technologii;
- Wspieranie inicjatyw z zakresu rozwoju ekonomii społecznej w mieście;
- Rozwijanie i dbałość o wysoki poziom efektywności współpracy sektora administracji, nauki oraz biznesu;
- Tworzenie warunków do przyciągania firm rozwijających produkcję i usługi wysokiej jakości, tworzące wysoką wartość dodaną oraz wysokiej jakości miejsca pracy;
- Budowa dedykowanych pakietów wsparcia lokalnego sektora mikroprzedsiębiorstw, rzemiosła oraz handlu jako środowisk miastotwórczych;

- Zintegrowanie działania na rzecz rozwijania produktów lokalnych m.in. w obrębie branż tradycyjnych.

Cel operacyjny wpisuje się w ramy kluczowego przedsięwzięcia strategicznego pn. Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego w wymiarze infrastrukturalnym oraz promocyjnym.

2.2 Rozwijanie funkcji turystycznych Nowego Targu

- Wspieranie inicjatyw w zakresie tworzenie bazy noclegowej ze szczególnym uwzględnieniem obiektów dedykowanych turystyce biznesowej oraz sportowej i aktywnej;
- Wykorzystanie potencjału bazy sportowej na rzecz rozwijania turystyki sportowej;
- Działania na rzecz przywrócenia Kowańca do roli bazy noclegowej dla turystów przyjeżdżających do Nowego Targu oraz zachowanie dziedzictwa architektonicznego dzielnicy;
- Wykorzystanie potencjału podgorczańskich dzielnic Nowego Targu jako jednych z najbardziej atrakcyjnych turystycznie części miasta;
- Rozwijanie istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych w oparciu o dziedzictwo kulturowe, przyrodnicze, współpracę transgraniczną oraz centralną lokalizację w regionie;
- Wykorzystanie potencjału turystycznego Rezerwatu Przyrody Bór na Czerwonem;
- Wspieranie utworzenia centrum sportowo-rekreacyjno-wypoczynkowego w południowej części Nowego Targu (tzw. Równi Szaflarskiej) w tym m.in. powstania term nowotarskich;
- Wykorzystanie potencjału terenów nabrzeżnych Białego i Czarnego Dunajca do celów rekreacyjno-wypoczynkowych;
- Tworzenie i rozwijanie infrastruktury do nauki i uprawiania narciarstwa biegowego;
- Wykorzystanie dziedzictwa historycznego związanego z uprawianiem górskiej turystyki kajakowej poprzez stworzenie infrastruktury niezbędnej do zapewnienia minimum przy obsłudze tego typu ruchu turystycznego;
- Wykorzystanie potencjału historyczno-kulturowo-przyrodniczego szlaku wokół Tatr jako elementu wzmacniającego atrakcyjność turystyczną miasta;
- Promocja i wspieranie działań w zakresie tworzenia nowoczesnej infrastruktury turystycznej pozwalającej na zdynamizowanie ruchu turystycznego oraz ograniczenie jego sezonowości (m.in. w kontekście turystyki aktywnej: infrastruktury rowerowej i rolkarskiej oraz narciarstwa biegowego i zjazdowego);
- Intensyfikacja podejmowanych działań promocyjnych, realizacja działań nakierowanych na pozyskiwanie i obsługę inwestorów, w tym inwestorów strategicznych, chcących inwestować w atrakcje turystyczne;

- Rekomenduje się opracowanie odrębnej strategii rozwoju turystyki i promocji Nowego Targu, która w precyzyjny sposób nakreśli cele i program działania w wymiarze aktywności marketingowej (dokument powinien wpisywać się w podstawowe ustalenia niniejszej strategii rozwoju).

Cel operacyjny wpisuje się w ramy kluczowego przedsięwzięcia strategicznego pn.

Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego w wymiarze infrastrukturalnym oraz promocyjnym.

2.3 Rozwijanie bazy i funkcji kulturalnych miasta

- Poszerzanie oferty w zakresie kultury oraz świadczenia usług kulturalnych przez miejskie instytucje kultury;
- Rozwijanie działalności Muzeum Podhalańskiego im. Czesława Pajerskiego w Nowym Targu;
- Efektywne wykorzystanie tworzonej i modernizowanej bazy instytucji kultury ukierunkowane na wspieranie nowych form uczestnictwa w kulturze i spędzania czasu wolnego, w tym poprzez pasje i zainteresowania;
- Wspieranie inicjatyw organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorstw na rzecz wzmocnienia oferty kulturalnej miasta, w tym poprzez animowanie współpracy międzysektorowej;
- Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego Nowego Targu i Podhala jako czynnika wyróżniającego miasto w skali ponadlokalnej;
- Modernizacja i dostosowanie bazy instytucji kultury do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością oraz rodzin z dziećmi;
- Wspieranie i rozwój istniejących wydarzeń i imprez kulturalnych, takich jak Jarmark Podhalański.

Cel operacyjny wpisuje się w ramy kluczowego przedsięwzięcia strategicznego pn. Rozwój oferty kulturalnej poprzez adaptację i modernizację Miejskiego Ośrodka Kultury oraz budowę Miejskiej Biblioteki Publicznej w Nowym Targu.

2.4 Wzmocnienie funkcji sportowo-rekreacyjnych

- Wspieranie rozwoju kultury fizycznej w mieście jako elementu budującego markę Nowego Targu;
- Działania na rzecz wykreowania Nowego Targu jako krajowej stolicy sportów lodowych;
- Wykorzystanie infrastruktury sportowej jako bazy do rozwijania warunków do aktywnego wypoczynku i rekreacji w mieście;
- Wspieranie efektywnego systemu wykorzystania istniejących obiektów sportowych w mieście ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców Nowego Targu;

- Wykorzystanie aktywności sportowej do promocji zdrowego trybu życia i profilaktyki zdrowotnej w mieście;
- Wspieranie inicjatyw na rzecz rozwoju obsługi zorganizowanych grup turystycznych w formie obozów sportowych, kolonii, zimowisk i wycieczek szkolnych korzystając z miejskiej bazy sportowej.

Cel operacyjny wpisuje się w ramy kluczowego przedsięwzięcia strategicznego pn. Utworzenie Podhalańskiego Centrum Sportów Lodowych.

2.5 Poprawa jakości tkanki miejskiej

- Kontynuowanie aktywnej polityki nowotarskiego samorządu w zakresie planowania przestrzennego i ograniczania skutków wewnętrznej suburbanizacji miasta;
- Prowadzenie działań na rzecz spójności i wysokiej jakości tkanki miejskiej (w tym o kompletność obszarów zabudowy i ich spójność wizualno-estetyczną);
- Poprawa jakości oraz użyteczność przestrzeni publicznych pod kątem potrzeb osób starszych oraz rodzin z dziećmi, stosowanie zasad tzw. projektowania uniwersalnego w przestrzeniach publicznych;
- Kontynuowanie procesu rewitalizacji zdegradowanej tkanki miejskiej z uwzględnieniem lokalnych przesłanek historyczno-kulturowych i kompozycyjnych;
- Aktualizacja istniejącego systemu oznakowania atrakcji i obszarów atrakcyjnych turystycznie zgodnie z wytycznymi Małopolskiego Systemu Informacji Turystycznej;
- Realizacja działań na rzecz uporządkowania i ochrony krajobrazu miasta poprzez wdrożenie przepisów na podstawie ustawy krajobrazowej (aktywne włączenie się w wojewódzki projekt „Montevideo” oraz estetyzacja całego miasta).

2.6 Rozwijanie funkcji centrotwórczych

- Wykorzystanie roli historycznego centrum miasta jako salonu Nowego Targu – nasycenie go funkcjami kulturowymi i przemysłami czasu wolnego;
- Ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru zdegradowanego i wykorzystanie potencjału subregionalnego miasta;
- Adaptacja i tworzenie przestrzeni publicznych przyjaznych dzieciom i rodzicom.

Cel strategiczny 3.

Poprawa jakości życia w mieście

Wyznaczenie trzeciego celu strategicznego ogniskuje się wokół kwestii społecznych, a ściślej rzecz ujmując, usług społecznych, na które ma wpływ nowotarski samorząd. Podstawowym punktem odniesienia całej interwencji planistycznej są mieszkańcy Nowego Targu – ich dobrostan oraz komfort życia, jakość spędzanego czasu wolnego oraz różnorodność oferty dostarczanej przez samorząd. Tym samym trzeci cel strategiczny wprost odnosi się do jakości życia definiowanej głównie jako usługi społeczne ale również te elementy polityk publicznych określających dostępność do podstawowych zasobów i danych Nowego Targu.

OBSZAR PLANOWANIA

USŁUGI SPOŁECZNE

Cel strategiczny 3.

Poprawa jakości życia w mieście

Cel operacyjny 3. wraz z uszczegółowieniem kierunków działania

3.1

Zwiększenie szans rozwojowych i poprawa warunków startu ludzi młodych w życie społeczne i zawodowe

- Rozwój systemu wsparcia inicjatyw młodzieżowych, efektywne wykorzystanie funkcjonowania Młodzieżowej Rady Miasta;
- Stymulowanie aktywności społecznej i obywatelskiej młodych osób – współpraca ze szkołami (w tym wyższymi), w zakresie zwiększenia uczestnictwa młodzieży w podejmowaniu decyzji publicznych;
- Wspieranie rozwoju wolontariatu jako formy angażowania się w sprawy społeczności lokalnej, podnoszenia wiedzy i umiejętności osobistych;
- Wprowadzenie mechanizmów ułatwiających korzystanie z usług kulturalnych i sportowych przez młodzież, wprowadzenie „Karty Młodych” (opcjonalnie uczniowie i studenci będą mogli skorzystać ze zniżek i dodatkowych usług.).

Cel operacyjny wpisuje się w ramy kluczowego przedsięwzięcia strategicznego pn. Polityka społeczna i prorodzinna.

3.2

Stworzenie zintegrowanej polityki senioralnej w mieście

- Ułatwianie funkcjonowania i życia w mieście osobom z niepełnosprawnościami oraz ich rodzinom i opiekunom;
- Wspieranie inicjatyw w zakresie zwiększania dostępności do usług opiekuńczych w mieście;
- Wspieranie działań na rzecz wydłużania życia nowotarzań w zdrowiu: prowadzenie szerokich akcji profilaktycznych oraz działania na rzecz zwiększenia dostępności do usług medycznych i rehabilitacyjnych;
- Wprowadzenie „Nowotarskiej Karty Seniora”;
- Wspieranie istniejących inicjatyw dedykowanych seniorom w Nowym Targu oraz rozwijanie nowych;
- Działania na rzecz tworzenia i organizacji lokalnych klubów seniora oraz innych inicjatyw senioralnych;
- Dostosowanie działalności Ośrodka Pomocy Społecznej do zmieniających się uwarunkowań społecznych i demograficznych.

Cel operacyjny wpisuje się w ramy kluczowego przedsięwzięcia strategicznego pn. Polityka społeczna i prorodzinna.

3.3 Rozwijanie funkcji edukacyjnych

- Współpraca z Podhalańską Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Nowym Targu na rzecz wykorzystania potencjału akademickiego miasta i subregionalnej skali oddziaływania;
- Poprawa jakości kształcenia w zakresie kompetencji kluczowych – wzmocnienie praktycznego wykorzystania umiejętności posługiwania się językami obcymi oraz poziomu wiedzy matematyczno-przyrodniczej;
- Zwiększenie nakładów oraz promocja uczestnictwa uczniów w zajęciach pozalekcyjnych, budowanie oferty skoncentrowanej na obszarze nauki i nowoczesnych technologii;
- Rozwój systemowej współpracy szkół z przedsiębiorcami;
- Wsparcie w wejściu i funkcjonowaniu na rynku pracy poprzez podniesienie kompetencji kluczowych: pracy w zespole, komunikacji, pracy projektowej, uczenia się, poszukiwania informacji, posługiwania się mediami;
- Wsparcie podnoszenia kompetencji i kształcenia osób z różnych grup wiekowych;
- Współpraca z organami prowadzącymi placówki oświatowe na poszczególnych szczeblach w celu stworzenia długookresowego programu rozwoju oświaty w Nowym Targu.

Cel operacyjny wpisuje się w ramy kluczowego przedsięwzięcia strategicznego pn. Polityka społeczna i prorodzinna.

3.4 Wspieranie inicjatyw z zakresu tworzenia żłobków oraz przedszkoli

- Wspieranie inicjatyw w zakresie zwiększenia dostępności usług opiekuńczo-wychowawczych przeznaczonych dla rodzin z dziećmi do 3 lat;
- Stymulowanie inicjatyw rynkowych zmierzających do wypełnienia istniejących nisz rynkowych w zakresie dostępności do wysokiej jakości usług opiekuńczych i wychowawczych.

Cel operacyjny wpisuje się w ramy kluczowego przedsięwzięcia strategicznego pn. Polityka społeczna i prorodzinna.

3.5 Wspieranie rozwoju rynku mieszkań na wynajem, w tym budownictwa społecznego

- Wprowadzanie rozwiązań zwiększających dostępność zasobów mieszkaniowych, w tym mieszkań socjalnych, komunalnych i chronionych;
- Wspieranie inicjatyw komercyjnych związanych z budownictwem mieszkaniowym uwzględniającym jego różnorodność oraz dywersyfikację na rynku nieruchomości;
- Aktywne planowanie przestrzenne uwzględniające historyczny rozwój układu urbanistycznego miasta oraz rozwijającą się sieć osadniczą.

Cel operacyjny wpisuje się w ramy kluczowego przedsięwzięcia strategicznego pn. Polityka społeczna i prorodzinna.

3.6 Rozwój e-usług oraz aktywizacja mieszkańców

- Rozwijanie sektora e-usług, zaspokajanie potrzeb mieszkańców związanych z usługami publicznymi przy wykorzystaniu internetu. Wprowadzanie nowych narzędzi zarządzania politykami miejskimi w ramach e-administracji;
- Wprowadzanie elementów demokracji bezpośredniej w ramach procesu decyzyjnego na poziomie Urzędu Miasta;
- Kontynuacja wielopłaszczyznowej współpracy administracji publicznej oraz organizacji obywatelskich głównie w kontekście poszerzania realizacji zadań publicznych organizacjom społecznym;
- Stwarzanie warunków do dynamicznego rozwoju społeczeństwa informacyjnego poprzez dalszy rozwój informatyzacji w administracji, placówkach oświatowych, jednostkach organizacyjnych miasta.
- Poszerzenie wachlarza form współpracy z sektorem społecznym w oparciu o przepisy Ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

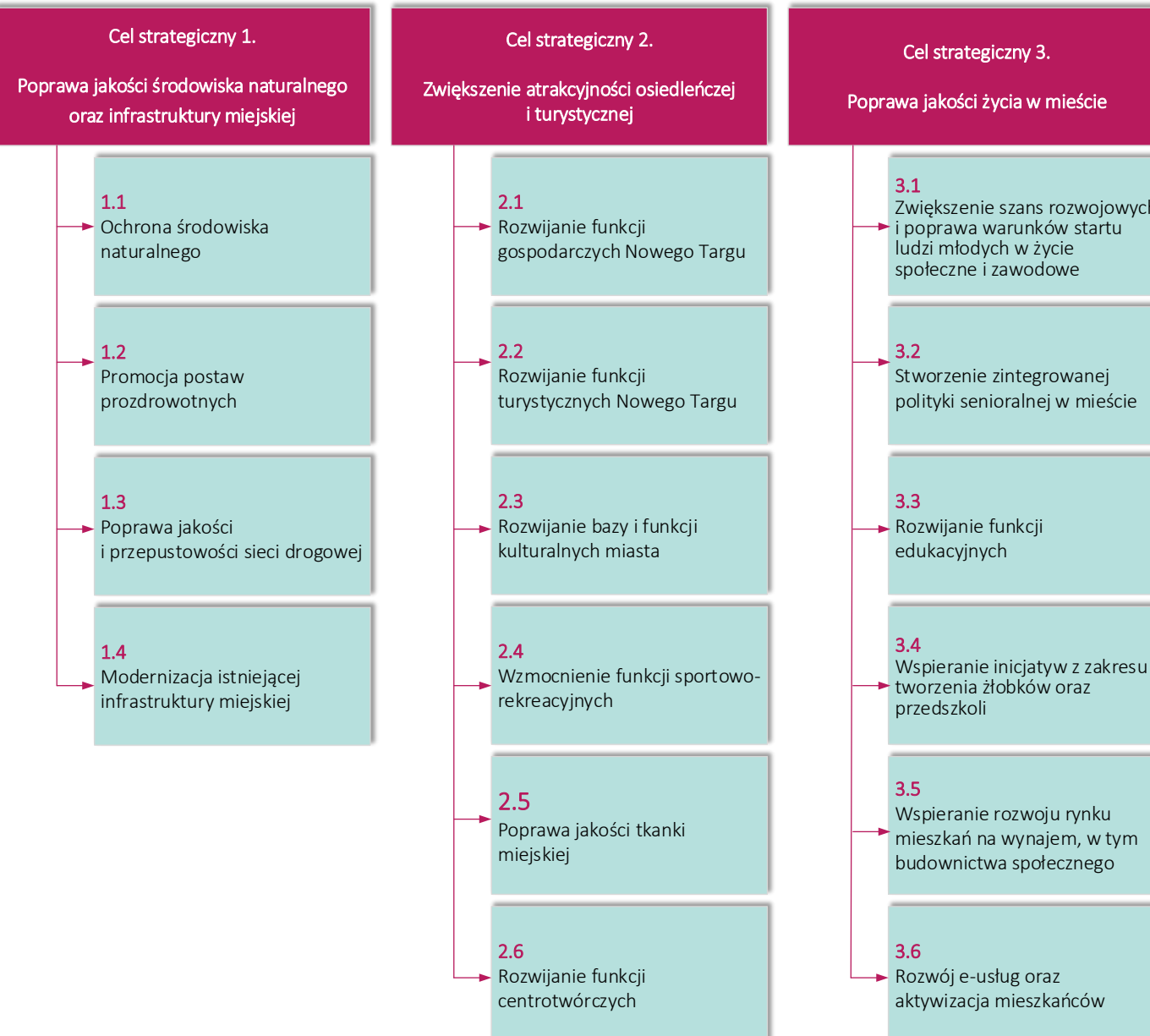
MISJA ROZWOJU
MIASTA

Misją nowotarskiego samorządu jest tworzenie optymalnych warunków dla życia, osiedlania się, pracy, prowadzenie działalności gospodarczej oraz wypoczynku i spędzania czasu wolnego. Domeną Nowego Targu jest urzeczywistnianie aspiracji mieszkańców i wspólnoty samorządowej, podnoszenie komfortu życia i wykorzystywanie potencjałów naturalnych oraz kapitału ludzkiego na rzecz budowania rangi miasta i wzmacniania funkcji Nowego Targu jako realnej stolicy Podhala

WIZJA ROZWOJU
MIASTA

Nowy Targ jako brama do Podhala w pełni wykorzystuje swój potencjał subregionalny oraz wzmacnia funkcje centralne oddziałując na otoczenie konkurencyjne, realizuje swoje aspiracje poprzez budowanie rangi Nowego Targu jako bezpiecznego i dobrze zarządzanego ośrodka miejskiego. Nowy Targ zapewnia wzrastającą jakość życia mieszkańcom – jest miastem atrakcyjnym do życia, pracy i spędzania czasu wolnego. Dobrostan mieszkańców jest podstawowym wyznacznikiem prowadzenia polityk publicznych przez samorząd lokalny. Oferta kulturalna i sportowa jest stale rozbudowywana z korzyścią dla mieszkańców. Wysoka jakość oferty w połączeniu ze wzrastającą dostępnością usług społecznych wpływa na wzmocnienie atrakcyjności osiedleńczej i wzmacnia relacje mieszkańców z miastem Nowy Targ, korzysta z bogatej tradycji handlowej budując markę miasta w oparciu o jego potencjały gospodarcze i unikalne zasoby. Prężne funkcjonowanie stref aktywności gospodarczej i centrów handlu umożliwiają uporządkowanie przestrzeni miejskiej i wpływają na ożywienie centrum miasta. Prężna gospodarka tworzy miejsca pracy odpowiadające aspiracjom mieszkańców. Nowy Targ korzysta z poprawy dostępności komunikacyjnej w wymiarze drogowym i kolejowym. Renta lokalizacyjna wzmacnia atrakcyjność osiedleńczą, turystyczną i gospodarczą, a obecność lotniska czyni Nowy Targ miastem wysokich lotów i odważnych aspiracji.

CELE
STRATEGICZNE

CELE
OPERACYJNE

KLUCZOWE PRZEDSIĘWZIĄCIA

Podnoszenie rangi i wartości Nowego Targu jako stolicy Podhala

Utworzenie Podhalańskiego Centrum Sportów Lodowych

Rozwój oferty kulturalnej poprzez adaptację i modernizację Miejskiego Ośrodka Kultury oraz budowę Miejskiej Biblioteki Publicznej w Nowym Targu

Tworzenie warunków do rozwoju gospodarczego w wymiarze infrastrukturalnym oraz promocyjnym

Polityka społeczna i prorodzinna

Ograniczenie niskiej emisji na terenie Nowego Targu

IV

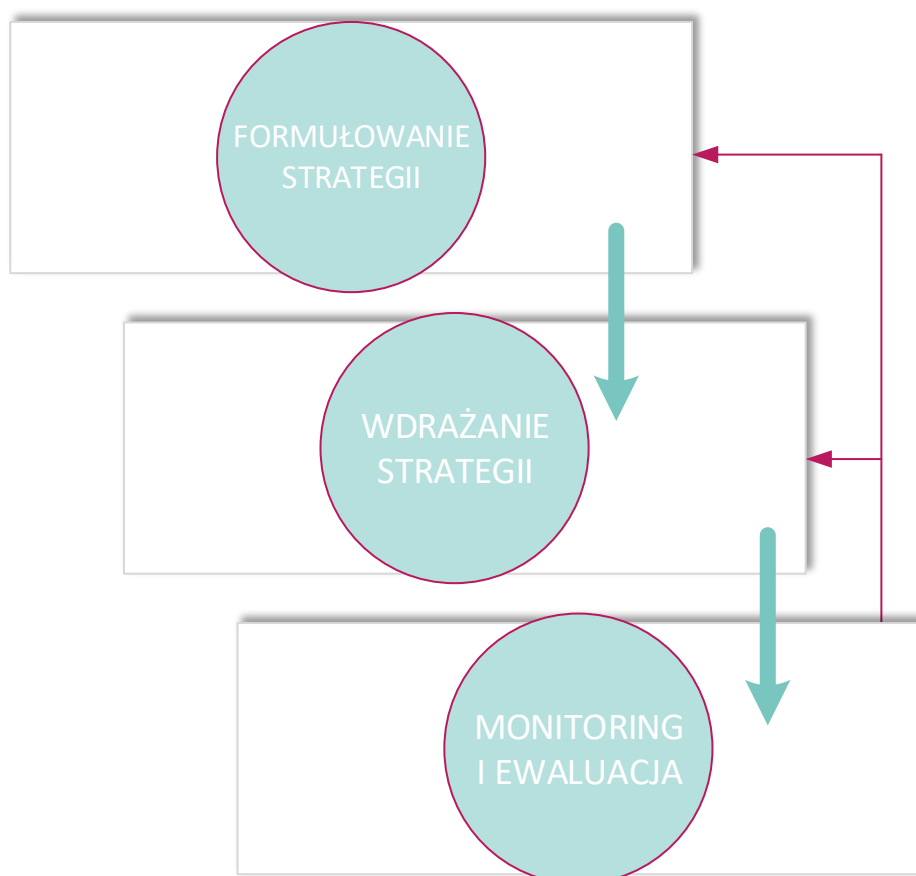
WDRAŻANIE I MONITORING STRATEGII

4.1 Odpowiedzialność, monitorowanie, ewaluacja i system aktualizacji

System wdrażania „Strategii Rozwoju Miasta Nowy Targ na lata 2019–2023 z perspektywą do roku 2030” obejmuje szereg procesów, które wymagają zaangażowania różnych instytucji i struktur organizacyjnych. System zarządzania strategią opiera się w wymiarze ogólnym na trzech głównych elementach:

- formułowanie strategii,
- wdrażanie strategii,
- monitoring rezultatów i warunków wdrażania strategii.

Poniższy rysunek przedstawia zależności pomiędzy głównymi wymiarami zarządzania strategią:

Warunkiem skutecznego wdrażania Strategii jest informowanie na bieżąco wszystkie lokalnie działające grupy oraz mieszkańców Nowego Targu o zapisach opracowanej Strategii, a także o sposobach realizacji poszczególnych działań i planów operacyjnych. Promocja zaangażowania organizacji pozarządowych we wdrażanie Strategii pozwoli na uzyskanie gwarancji przejrzystości stosowanych procedur. Poniżej zaprezentowano tabelę uprawnień i odpowiedzialności w zakresie wdrażania, monitorowania i ewaluacji Strategii:

Tabela 9 Tabela uprawnień i odpowiedzialności w zakresie wdrażania, monitorowania i ewaluacji Strategii

Stanowisko	Uprawnienie	Odpowiedzialność
Burmistrz Miasta	Wskazanie terminów i sposobów wykonania zadań, zatwierdzenie raportu zbiorczego	Za zrealizowanie zadań przewidzianych na dany rok budżetowy, terminowe przekazanie raportu zbiorczego Radzie Miasta
Naczelnik Wydziału Rozwoju i Urbanistyki	Sprawdzenie raportu zbiorczego	Rzetelność raportu zbiorczego, terminowe przekazanie raportu zbiorczego do zatwierdzenia Burmistrzowi
Pracownik Wydziału Rozwoju i Urbanistyki	Sprawdzenie poprawności, sporządzenie raportu zbiorczego z realizacji wskaźników poszczególnych celów strategicznych	Skompletowanie danych niezbędnych do wykazania zmiany w zakresie wskaźników realizacji poszczególnych celów strategicznych, przygotowanie raportu zbiorczego na podstawie informacji zawartych w kartach zadań
Naczelnik wydziału merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej	Realizacja zadań ujętych w strategii w formie kluczowych przedsięwzięć strategicznych, sporządzenie sprawozdania z realizacji tych zadań	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie kart zadań do Wydziału Rozwoju i Urbanistyki

System monitorowania realizacji jest procesem ciągłym, mającym na celu ukazanie i analizowanie stanu zaawansowania wdrażania „Strategia Rozwoju Miasta Nowy Targ na lata

2019–2023 z perspektywą do roku 2030”. Przez cały okres wdrażania Strategii przeprowadzane będą czynności monitorujące w ramach których wykonywane zostaną następujące wyartykułowane w powyższej tabeli działania. Monitoring będzie miał charakter ilościowy związany z mierzaniem zmiany zachodzącej w mieście na podstawie przyjętego katalogu wskaźników realizacji Strategii oraz w formie opisowej będzie odnosił się do kluczowych przedsięwzięć strategicznych.

Inicjatywa współpracy w zakresie wspólnej realizacji przedsięwzięć leżeć może zarówno po stronie podmiotów życia społecznego oraz mieszkańców, jak i po stronie przedstawicieli władz miasta. Propozycje wspólnej realizacji przedsięwzięć mogą być kierowane do samorządu w trybie ciągłym, poprzez zwrócenie się na piśmie, do właściwych organów, a także w czasie spotkań z przedstawicielami Urzędu Miasta.

4.2 Komunikacja społeczna Strategii

Z punktu widzenia budowania współpracy na rzecz realizacji Strategii kluczowa jest jej odpowiednia komunikacja społeczna. W ramach upowszechniania Strategii podjęto następujące działania:

- Przed uchwaleniem Strategii przez Radę Miasta przeprowadzono otwarte konsultacje społeczne projektu dokumentu, umieszczono dokument Strategii na stronie internetowej Nowego Targu oraz zapewniono możliwość składania uwag do projektu Strategii poprzez formularz dostępny na stronie www;
- Zorganizowano otwarte spotkanie konsultacyjne;
- Publikacja Strategii w postaci elektronicznej;

Urząd Miasta w sposób otwarty podszedł do zgłaszanych podczas konsultacji projektów, w szczególności tych wpływających pozytywnie na osiągnięcie celów rozwojowych miasta. Inicjatorem współpracy były zarówno podmioty prowadzące działalność na terenie miasta, jak również jego mieszkańcy.

4.3 Wskaźniki realizacji Strategii

Strategia, której celem jest dokonanie pozytywnej zmiany jakościowej w mieście wymaga zastosowania konkretnych metod monitorowania jej realizacji. Coroczna ocena stopnia

wykonania Strategii musi bazować na wieloaspektowej analizie, opierającej się zarówno na twardych danych statystycznych (ilościowych – wskaźniki realizacji Strategii), jak i na danych ilościowo-jakościowych skupiających się na bieżącej charakterystyce stanu realizacji kluczowych przedsięwzięć strategicznych. Mierniki ilościowe będą opierać się głównie na informacjach publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny, a także na danych wewnętrznych Urzędu Miasta i zależnych od niego podmiotów. Miernik opisowy może stanowić uzupełnienie metod ilościowych przy ocenie realizacji danego przedsięwzięcia kluczowego, gdyż złożoność projektów kluczowych, ich szeroki/parasolowy charakter, nie zawsze może być opisany standardowymi wskaźnikami w sposób możliwie kompletny.

Podstawowym narzędziem do śledzenia postępu realizacji Strategii są wskaźniki monitorowania zmiany. Dostarczają one informacji dotyczących wskaźników rezultatu, a więc efektów realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w dokumencie. Podkreślić należy, iż wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągnięcia celów strategicznych, a nie poszczególnych przedsięwzięć i projektów. Wynika to z postrzegania planowania rozwoju miasta jako procesu całościowego, który nie jest prostą sumą realizowanych projektów, a ma na celu osiągnięcie zmiany w mieście, szczególnie w obszarach problemowych

Poniżej zestawiono wskaźniki monitoringu realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Nowy Targ na lata 2019–2023 z perspektywą do roku 2030”.

L.p.	Wskaźnik	Źródło danych	Tendencja wskaźnika
CEL STRATEGICZNY 1. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA NATURALNEGO ORAZ INFRASTRUKTURY MIEJSKIEJ			
1.	Dostępność komunikacyjna	UM	Wzrost
2.	Liczba pasażerów korzystających z komunikacji publicznej	UM	Wzrost
3.	Długość dróg rowerowych	UM	Wzrost
4.	Liczba dni w roku z identyfikowanymi przekroczeniami zanieczyszczenia powietrza	UM	Spadek
CEL STRATEGICZNY 2. ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI OSIEDLEŃCZEJ I TURYSTYCZNEJ			
5.	Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów sportowych	UM	Wzrost
6.	Odsetek pokrycia powierzchni miasta planami zagospodarowania przestrzennego	UM	Wzrost

L.p.	Wskaźnik	Źródło danych	Tendencja wskaźnika
7.	Księgozbiór bibliotek, liczba czytelników i wypożyczeń	UM	Wzrost
8.	Liczba turystów krajowych i zagranicznych odwiedzających Nowy Targ	UM	Wzrost
CEL STRATEGICZNY 3. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA W MIEŚCIE			
9.	Liczba miejsc w żłobkach i przedszkolach	UM	Wzrost
10.	Współczynnik skolaryzacji (szkoły podstawowe)	UM	Wzrost
11.	Wskaźniki zdawalności egzaminów maturalnych	OKE Kraków	Wzrost
12.	Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne)	BGL GUS	Wzrost

Zestawienie grafik, tabeli i rysunków

Grafika 1 Granice administracyjne Nowego Targu na tle sąsiednich gmin.....	12
Tabela 1 Wskaźniki obciążenia demograficznego w Nowym Targu w latach 2007-2017.....	22
Tabela 2 Najważniejsze wskaźniki gospodarcze dla Nowego Targu na lata 2012 – 2016.....	29
Tabela 3 Porównanie wskaźników gospodarczych Nowego Targu na tle powiatu, województwa i kraju	30
Tabela 4 Szkoły ponadgimnazjalne w Nowym Targu	37
Tabela 5 Wyniki egzaminów maturalnych [%] w 2017 w poszczególnych typach szkół	40
Tabela 6 Kierunki kształcenia – szkolnictwo wyższe – oferta	41
Tabela 7 Porównanie frekwencji wyborczej na wyborach samorządowych w 2006,2010, 2014 i 2018 r.....	47
Tabela 8 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców – porównanie	48
Tabela 9 Tabela uprawnień i odpowiedzialności w zakresie wdrażania, monitorowania i ewaluacji Strategii....	80
Wykres 1 Liczba mieszkańców w Nowym Targu wg płci w latach 2007-2017.....	19
Wykres 2 Przyrost naturalny odnotowany w Nowym Targu w latach 2007-2017.....	20
Wykres 3 Bilans migracji w Nowym Targu w latach 2007-2017.....	20
Wykres 4 Struktura ekonomicznych grup wieku w Nowym Targu w latach 2007-2017 [%].....	21
Wykres 5 Piramida wieku w Nowym Targu – ludność wg płci i wieku w 2016 roku	22
Wykres 6 Osoby bezrobotne w Nowym Targu wg płci w latach 2007-2017 r.....	24
Wykres 7 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	24
Wykres 8 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Nowego Targu.....	25
Wykres 9 Podmioty gospodarcze według grup rodzajów działalności PKD 2007 w Nowym Targu	25
Wykres 10 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD 2007 w Nowym Targu.....	27
Wykres 11 Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej wg sekcji PKD 2007 r.	28
Wykres 12 Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej w Nowym Targu	32
Wykres 13 Liczba budynków mieszkalnych na terenie Nowego Targu	33
Wykres 14 Wychowanie przedszkolne w Nowym Targu w latach 2007-2017	35
Wykres 15 Liczba uczniów i absolwentów w szkołach podstawowych i gimnazjach w latach 2007-2017	36
Wykres 16 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w Nowym Targu	42
Wykres 17 Uczestnictwo w kulturze mieszkańców Nowego Targu w latach 2007-2016.....	43
Wykres 18 Liczba klubów, ćwiczących i członków klubów	46
Wykres 19 Liczba organizacji pozarządowych w Nowym Targu w latach 2007-2017	48